

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૮૩૪ વર્ગિક

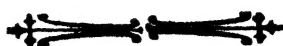
પુસ્તકનું નામ લંડન ૨૧૪-૨૯૨૫

વિષય ૬૪૪૪:૩

લંડન રાજ-રહસ્ય.

અથવા

મીસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

ભાગ અગીયારમો.

પ્રકરણ-૧૬૭ મું.

મેલમથ નાસી પુરવો.

મેલમથને પામલોને રાખવાની અંધારી કોટડીમાં પુર્વા પછી સાત દિવસ વહી ગયા હતા. જે કોટડીમાં તેને કેદ કર્યો હતો તે પત્થરની હતી. તેની છત મજબુત હતી. આસપાસ હીવાલ નહોતી પણ મોટા મોટા લોખંડના સળીયાથી તે કોટડી સુરક્ષીત હતી. જાણે હિંસક વાધવરૂને રાખવાનું પાંજરૂ જોયની ! એક દારમાં આવી પાંચ જ કોટડીઓ હતી અને તેની સામે આવવા જવાનો રસ્તો હતો.

દરેક કોટડીના બારણામાં એક પુટ લાંબીને એક પુટ પહોળી નાની બારી હતી. તેમાંથી પામલોને બોજન આપવામાં આવતું હતું. ખોલીમાં ટેબલ પુરસીનું નામ નહોતું. દરેક ખોલીમાં એક લોખંડનો પલંગ હતો અને તે પર બીછાતું હતું. પલંગના પાયા સ્કૂથી જમીન સાથે જડી લીધા હતા. ખોલીમાં ગરમી લાવવા માટે સમડી પણ નહોતી. ડોક્ટર થર્સ્ટનનું નામ સાબળતાં મેલમથ તેના અંગ પર ધસી જઈ ખેમાન થઈ ગયો હતો. તે પછી તે હોંસમાં આવ્યો હતો. અને ગમે તેમ બકતો હતો તેથી તેને પામલ સમજીને આ કોટડીમાં પુરવામાં આવ્યો હતો. મેલમથ વિચાર કરવા લાગ્યો કે જ્યાં સુધી લોકો મને પામલ સમજે છે ત્યાં સુધી મને કંઈ ઠર નથી. પામલોને કાંઈ ગુન્હા માટે પુલીસને સોંપવામાં આવતો નથી. જો તે પામલ નથી. એમ માલુમ પડે કે તરતજ તેને કબજામાંની લાશ ખોદવાના બચાવને ગુન્હા માટે કેદ કરવામાં આવશે, આથી તે લાચારીથી

પામલ ન રોવા છતાં પામલ મજાણને આ કોટડીમાં પડ્યો હતો. તેના હાથ પમ બાંધેલા હતા. તે સાવધાનીથી વળવા લાગ્યો. ધીમે ધીમે ડાકટરને લાગ્યું કે આ પામલ હવે ધાંધલ મચાવતો નથી. માટે તેના હાથ પગ છોડી નાખવાનો હુકમ કર્યો. હવે તેની મનોદશા બદલેર થઈ પડી. આસપાસની કોટડીના માણસો ખરેખર પામલ હતા. તેઓ ગમે તેમ નાચતા કુદતા-ચીસ પાડતા-તે જોઈને મેલમ-મને રખેને તે પણ પામલ થઈ જાય એવો ભય લાગતો હતો.

બીજા સાત દિવસ વહી ગયા. મેલમથ અનેક જાતના તરંગો કરતો બીછાનાપર પડ્યો હતો. એવામાં તેની બોલીની સામેના રસ્તા પર રાશની જણાઈ અને કેટલાક માણસોના પગલાનો અવાજ સંભળાયો. આ સ્થાનના અધિકારીઓ જાત જાતના સવાલ પુછશે એમ ધારીને મેલમથ જાણે ગાઢ નિંદ્રામાં પડ્યો. હોય તેવો ઢોંગ કરી ધોરવા લાગ્યો. બે ત્રણ પળમાં પામલખાનાનો અમલદાર હાથમાં ફાનસ લઈ બાજુના પાગલો સામે જોઈ બેસી રહ્યો: “એ બદમાશો! ચુપ રહો.”

આ અમલદારની યુમ સાંભળી પાગલો કરના માર્ગ ચુપ થઈ ગયા અને ધીમે ધીમે રોવા લાગ્યા. પામલખાનાના અમલદાર સાથે પુચ્છર ફાઉસનો રક્ષક પણ હતો. જાંને વાત કરતા કરતા મેલમથની બોલી પાસે આગ્યા: “આનું શું થશે?” પુચ્છર ફાઉસના રક્ષકે પુછ્યું.

“ડાકટર અને હું જેવો રીપોર્ટ કરશું તેવું. જો ખરેખર દીવાના છે તેઓને બદારતા કાઢ પામલખાનામાં મોકલવામાં આવશે પણ આ માણસ ખરેખરો દિવાનો છે કે નહિ તે સમજાવું નથી. તમે શું ધારો છો?”

“હું તો પહેલાથીજ કહી ચુક્યો છું.”

“શું? તમે એને દિવાનો માનતા નથી?”

“નહિ. જરા પણ નહિ.”

“હશે! ડાકટર આવશે ત્યારે જણાશે. કમનસીબ ઉંધે છે.”

“નહિ. હું સત્તર વરસથી આ કામ કરું છું. એટલા વરસમાં મેં અનેક પાગલો જોયા છે તે પરથી ખરો દિવાનો કાણ અને

પાખંડી કાણુ તે હું તરત સમજી જાઉં છું. જુઓને! એના સુવાના ઢંગ તો જુઓ! એ તો ખાલી ઢંગ કરી રહ્યો છે.”

“એ મને એવી ખબર હોત તો એને ક્યારનો ન્યુગેટ જેલમાં મોકલી આપત. એ તો કબરો ખોદનારો નરરાક્ષસ છે.

“એ પામલ છેજ નહિ. એને તો જેલમાંજ મોકલવો જોઈએ.”

“ઠીક. કાલેજ હું મારા ઉપરીને એ વિષે રિપોર્ટ કરીશ.” આટલી વાત કરી બંને જણ ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા. પુનઃ પાગભો અર્થહીન બકવાદ કરવા લાગ્યા. બીજાના પર પડ્યા પડ્યા મેલમથે બંનેની વાત સાંભળી હતી અને તે બવિબ્ધના ખ્યાલથી ચરચરી ગયો હતો. હવે તેનો ઢંગ પકડાઇ ગયો છે અને નરરાક્ષસ તરિકે તેને ન્યુગેટ જેલમાં પુરી તેને કદાચ સખતમાં સખત શિક્ષા કરવામાં આવશે એવો વિચાર આવતાં તે અચાનક છેલ્લે પાટલે બેઠો. વડરાયલા વાઘની પેઠે તે બીજાના પરથી કુઠી લોખંડી સળીઆપર જઇ પડ્યો. સળીઆ હાલી ગયા. ત્યાંથી તે પાછો બીજાના પર પડ્યો. તેના મોઢામાંથી ફીણ અને આંખમાંથી જવાબા નીકળવા લાગી. તે ચીસ પાડતો નહોતો પણ મનમાં જણે એમજ બગડતો હતો કે “હું દિવાનો છું-હું દિવાનો છું.”

મેલમથને નાચતો કુદતો જોઇ બીજા પાગભો પણ ઉન્મત્ત થઇ ગયા અને બધા મેલમથની પેઠે પોતાની કોટડીના બારણા પર હુમલો કરવા લાગ્યા. પાગભોના ઘેર ચીતકારથી આખી જગ્યા ગાળી રહી. પાગભોની ધમાલ સાંભળી પામલખાનાનો રક્ષક ત્યાં દોડી આવ્યો અને ચાપુકે ચાપુકે બધાને ફટકાવવા લાગ્યો. પાગભો મરત થયા હતા. તેઓ ચાપુક પકડવાની કોશિશ કરવા લાગ્યા પણ રક્ષક ચાપુક મારવામાં એવો ઉસ્તાદ હતો કે કોઇ પામલ ચાપુક પકડી શક્યો નહિ. તે પાગભોને ચાપુક માર્યો જતો હતો એવામાં એક અકસ્માત બનાવ બન્યો. સહજા એક દવાનાના શરીરમાં રક્ષકની એક આવી ગયું. તેણે એવા જોરથી લોખંડી દરવાજાને લાત મારી કે તાળું તુટી ગયું અને બારણું ખુલી ગયું. તે જોતાંજ રક્ષકના હોસકોસ ઉડી ગયા. તે હજી તે નાસી જવાને તૈયાર થાય એટલામાં પેલો દિવાનો તેના પર

કુદી પડ્યો. જોતજોતામાં તેણે રક્ષકને જમીન પર પટકી નાખ્યો અને તેની છાતી પર ચઢી બેસી જોરથી તેનું ગળું દબાવી તેનો જન કાઢી નાખ્યો. બીજા પાગલો શુન્ય નજરે રક્ષકની બાજુને જોઈ રહ્યો. પેલા પાગલે રક્ષકના ગળવામાંથી ચાવીનો ઝુમખો ખેંચી કાઢ્યો અને સઘળા ઝોરડીના તાળા ખોલી નાંખ્યા. સઘળા પાગલો બહાર નીકળ્યા આવ્યા. તેઓની સાથે મેલમથ પણ છુટો થયો. જે દિવાનાએ રક્ષકને મારી નાખ્યો હતો તે જ્ઞાનસ ભ્રમ આમત્રા દ્વાર તરફ દોડવા લાગ્યો. તેની પાછળ મેલમથ અને બીજા પાગલો પણ દોડ્યા. અચાનક મેલમથને પોતાના બાળકો યાદ આવ્યા. તે રોગીઓના ઝોરડા તરફ દોડ્યો એટલે પાગલો પણ તેની પાછળ ગયા. ત્યાં પાગલોએ કંઈ ઉત્પાત મચાવ્યો નહિ પણ દરદીઓ મારેનો દારૂ તેઓ પી ગયા. મેલમથ પોતાના બાળકોને ભ્રમ બહાર નીકળ્યા પડ્યો. પાગલો પાસે ભોખંડના સળીઆ હતા એટલે પુઅરહાઉસમાંના નોકરો તેઓને જોતાં જ નાસી ગયા. આ રીતે પાગલોના પ્રતાપે મેલમથ પોતાના બાળકો સાથે રસ્તાપર જઈ પુગ્યો. પાગલો રસ્તાપર ગમે તેમ નાચવા લાગ્યા. પણ મેલમથ સાવધ હતો. તે પોતાના બાળકોને ભ્રમ એક નાની ગલીમાં અદૃશ્ય થઈ ગયો.

પ્રકરણ ૧૬૮ મું.

કગો.

જે વખતે મેક્મંથ પુઅર હાઉસમાંથી પોતાના બાળકોને લઈ નાસી ગયો તે સમયે પોલીન અને ઝોકટેવીઆ પોતાના ધરના દિવાનખાનામાં પેજ અને જુલીઆ સાથે મેસી વાત કરતી હતી. બારીઝોપર પડ્યા હતા. ટેબલ પર લેમ્પ સળગતો હતો. પેજની સામે બ્રાંડીનો ગ્લાસ પડ્યો હતો તેમાંથી તે થોડી થોડીવારે ઝોક ઝોક છુટકો ભરતો હતો. તેની સ્ત્રી જુલીઆ પણ તેનાજ ગ્લાસમાંથી કોઈ કોઈ વાર બ્રાંડીની પ્રસાદી ચાખી ભેતી હતી. બન્ને ઝોકટેવીઆની ખબર પૂછવાને બદલે અરધા કલાકથી આવ્યાં હતાં. પણ તેમનો અસલ હેતુ જુદોજ હતો.

કોઈ સહાય મિત્રો પાસે ન હોવાથી પેજ અને જુલીઆની મિત્રતા પોલીનને મગી ગઈ હતી; પણ તેના દીલમાં અનેક ચિંતાઓ ભરી હતી. એ ઘેરી ચિંતાને લીધે વચમાં વચમાં પોલીનનું મોહક વદન ખિન્ન થઈ જતું હતું. ઝોકટેવીઆ હવે આગલી ઝોકટેવીઆ રહી નહોતી. પ્રિન્સે તેને જીજ્ઞાસુ કરી ભારે તે અણસુધી કહી હતી. તેના જીવનમાં ચૌવનની મસ્તી હતી. હવે તે હતાશ થઈ ગઈ હતી. જીવનને આંખે પગ ચૂકતાંજ એ બિચારી પર વજાયાત થયો હતો તેથી તેના વદનપરની મોહક સુરખો હીડી ગઈ હતી. તેનું મગજ હજી પણ અમિતજ હતું. તે ગર્જવતી હતી પણ તેનાં બાલ મિન્દો હજી જણાયાં નહોતાં. પોલીન પોતાની બહેનની હાલત જાણતી હતી અને સંજોગવશાત મી. અને મીસીજ પેજ પણ આ કુંવારી બાળાને બચકર ભેડ જાણી ગયાં હતાં. પોલીને ઝોક ઝીડી લખી આ વાતની પ્રિન્સને ખબર આપી હતી પણ તેમાં પોતાનું ટેકાણું લખ્યું નહોતું.

“મીસ ક્લેરેન્ડન ! તમારા પિતાને મળ્યાં હતાં ?” પેજે થોડી વાર પછી વાત ઉપાડી.

“નહિ. મીસ ઝેમર સાથે તેમના લગ્ન થયા પછી હું તેમને મળી નથી.” પોલીને જરા નારાજ થઈ જવાબ આપ્યો.

“તમારા ડેકાણીની તેમને ખબર નહિ હોય.” પેજે કહ્યું. તે પછી ઝોકટેવીઆ તરફ આંગળી કરીને તે બોલ્યો: “શું બહેનની હાલતની પણ તેમને ખબર નથી ?

“માફ કરો મી. પેજ. મારી બહેનને જરા પણ કષ્ટ થાય એવી વાત ન કરો.”

“નહિ. નહિ. મારી એવી બેશ માત્ર ઇચ્છા નથી.” પેજે ધીમે અવાજે બોલ્યો: “તમારા બહેનની આવી દશા થવાનું કારણ તમારા પિતા જાણતા નથી ?

“પ્રિન્સે ઝોકટેવીઆની પાયમાલી કરી છે તે મી. કલેરંડન સારી પેઠે જાણે છે. અફસોસ !” પોલીનની આંખમાં પોતાના પિતાની નીચતા યાદ આવવાથી આંસુ આવ્યાં.

“બહેન ! રડો ના ! રહવાથી શું વળશે ?” હવે જુલીઆ પોલીનને ધીરજ આપવા લાગી.

“આવા દુઃખમાં રડવું આવે તે સ્વભાવિક છે, જુલીઆ ! વાર્-મીસ કલેરંડન ! તમારા પિતા નવા લગ્નથી સુખી થયા છે ?”

“તેની મને ખબર નથી.” પોલીનને આવી પૂછપરછ ન ગમવાથી તેણે વાત કાપી નાખી.

“જવા દો એ વાત—” જુલીઆ બોલી: “બહેન ! ઝોનરેબલ મી. આર્ચર ઇટન સાથે તમને કંઈ સંબંધ છે ?”

“હા.”

“ઝોમના પર જે આરોપ મુકાયો છે તે સાચો હશે ?”

“નહિ. નહિ. આર્ચર તદ્દન પવિત્ર ગૃહસ્થ છે. થોડા વખતમાં જ તે અદાલતમાં નિર્દોષ ઠરી જીટી જશે.” પોલીને પોતાના પીત્રાઈ બાઈની પ્રશંસા કરી.

“પ્રભુ કરેને તેમ થાય ! પણ ઝોમના કેસની વિગત વાંચીને મને જરા શક હવજો હતો.” પેજે બોલ્યો.

“પહેલા તો એ આરોપ એક બાળા પર આવ્યો હતો. જે ઇશ્વરે રોઝ ફાસ્ટરની નિર્દોષતા સાબીત કરી તેજ આશ્ચર્ય પશુ રક્ષણ કરશે.”

“ખિચારો એક મહિનાથી કેદમાં પડ્યો છે.”

“હા. હવે જલ્દીથી સેશન્સમાં તેની તપાસ ચાલે તો સાઈ. શું કહે? અચાનક એક પર એક આદત આવવાને લીધે હું આશ્ચર્યને જોશમાં મળવા પશુ જમ શકી નથી. એક પત્ર લખીને ઠીકાસો ફર્જાંબા શિવાય ખીજે રસ્તોજ નહોતો.”

“તેમના પિતા લોડ માર્ચમોન્ટને બહુ દુઃખ થયું હતું!”

“ચાલજને! આશ્ચર્ય પર આ આદત આવી ત્યારથી એ ખીમાર થઈ ખીજાનાવશ પડ્યા છે.”

આ વાતચીત ચાલતી હતી એવામાં કોઈએ બારણા ખખડાવ્યા, પેન્ડે તરત જુડીઆ તરફ આશ્ચર્યભરી નજર ફેંકી. ઝોકટોવીઆ ડરી ન જાય તે માટે અવાજ યતાંજ પોલીને તેને બાથમાં લીધી.

એ ત્રણ પળમાં દાસી ત્યાં આવી બોલી:

“મીસ! કોઈ તમને મળવા માગે છે.”

હજી પોલીને જવાબ આપે તે પહેલા તો કેટલાક સખસો ઝોરડામાં આવી પુગ્યા. ઝોકટોવીઆ ભયથી પોલીનેને વળગી પડી. પેન્ડે બહારથી ગુસ્સે થવાનો દેખાવ કર્યો. આવનાર ત્રણ જણ હતા. તેમને જોઈ પોલીને પ્રથમ તો જરા ડરી. પશુ તે પછી હિંમત રાખી તેણે પુછયું: “તમને શું કામ છે?”

“મીસ ઝોકટોવીઆ કલેરડન કોનું નામ છે?” એક જણે સામે સવાલ પુછ્યો.

“આ કોકો માઈ નામ શા માટે પુછે છે?” ઝોકટોવીઆ દુઃખી થતી બોલી.

“તમારે કામ શું છે તે જલ્દી કહો.” પોલીને હુકમ કર્યો.

“જુઓ મીસ! હકીકત એ છે કે ડો. વીમટન અને ડો. રમેંકસે મસબત ચલાવી એવો મત આપ્યો છે કે મીસ ઝોકટોવીઆની થોડો વખત સારવાર કરવાથી તે સારી થઈ શકશે. આ વાતની સર્ટીફિકેટ તેમણે ડો. વર્ટનને હવાલે કરી છે. અમે ડો. વર્ટનના માથુસો છીએ અને મીસ ઝોકટોવીઆને લેવા આવ્યા છીએ.”

“શું ? બહેન ! મને તારાથી જુદી પાડવા કોણ આજ્ઞા છે ?”
ઝોકટેવીઆ પાગલની પહે ચીસ પાડવા લાગી : “પોલીન ! મને એ
ભોકાને સોંપી ના દેતી. એ ભોકા મારાપર જીલમ ઝુલારશે, મને
માર મારશે, લોખંડના મરમ સળીઆના કામ દેશે—”

“હાય ! હાય ! બહેન ફરી પામલ થઇ ગઇ—” પોલીન
રડવા લાગી.

“કોણ પામલ થઇ ગઇ છે ?” ઝોકટેવીઆ ચંડિકા બની ઉભી
થઇ બોલી : “બદમાસો ! તમે પ્રિન્સના બાકુતી માણસો છો તે કું
જાણું છું. જાવ, અહિંથી કાળું કરો તમારું” પણ તેને ડોકટરના
માણસોએ પકડી લીધી. પોલીન તેમને અટકાવવા દોડી; પણ જીલ્લીઆ
અને પેન્ડે તેને શાંત રાખવાને બદલે તેનો એક એક હાથ
પકડી રાખ્યો.

“આ છે શું ?”

“તમે શાંત થાઓ-બેસી જાઓ” કહી જીલ્લીઆએ પોલીનને
પુરથીપર બેસાડી દીધી. ઝોકટેવીઆને પેલા માણસો બળાત્કારે
ઉપાડી ગયા. લાચાર પોલીન એ હૃદયદાયક બનાવ જોઇ બેશુદ્ધ
થઇ ગઇ.

તે બાનમાં આવી ત્યારે પેન્ડે અને જીલ્લીઆ શિવાય એરડામાં
કોઇ નહોતું.

“ભાઇ ! એ ભોકા મારી બહેનને શા માટે પકડી ગયા ?” તેણે
પેન્ડેને રહતાં રડતાં પૂછ્યું.

“તમે શાંત થાઓ. તમારી બહેનને જરા પણ તકલીફ નહિ પડે
તેનો કું બંદોબસ્ત કરીશ.”

“પણ એ ભોકા એને ક્યાં લઇ ગયા ?”

“તેની અમને શી બજાર ! હું તમારો ભાઇ છું. મારા પર
વિશ્વાસ રાખો. કું તમને બતતી મદદ કરીશ.”

પેન્ડે અને જીલ્લીઆએ ઉપરથી પુષ્કળ લાગણી બતાવી. પણ
પોલીનની છાતી ફાટી મઇ હતી. તેણે બન્નેને વિદાય કર્યા અને પોતે
એકલી પહોંતાં બાળક પેઠે છૂટે મ્હોડે રવાના થઇ ગઇ.

પ્રકરણ ૧૬૯ મું.

રામસે અને પ્રિન્સ.

અમા પ્રકરણમાં વર્ણવેલા બનાવ પછી એક મહિનો વહી ગયો. હમણાં રમણીય મે મહિનો બેઠો હતો અને વખત આખી સુષ્ટિને મોહક બનાવી રહી હતી. પ્રિન્સ એક વેલ્સ પ્રિન્સેસ કેરોલાઇનને પરણી તેનો પતિ થયો હતો; તે પણ તેના સ્વચ્છંદ પ્રેમ વિહાર પર કોઇ જાતનો અંકુશ પડ્યો નહોતો તેના ખાનગી દિવાનખાનામાં જવાનો પેલો ગુપ્ત દ્વાર હજી કાયમ હતો અને પ્રથમની પેઠેજ દિવાલ પર બીજાસ શંગારી ચિત્રો ટાંગ્યાં હતાં. ભાત ભાતની મોજ સામગ્રી પહેલાના જેવીજ હતી; પણ કેરોલાઇનને હજી એ ઝોરડામાં પગ શુદ્ધાં મેલ્યો નહોતો.

દુનિયાને બતાવવા માટે આ રાજવંશી પતિપત્ની એક ઝોરડામાં સૂતાં હતાં; પણ ખરી વાત એ હતી કે પ્રિન્સ જવલ્સેજ કેરોલાઇનના કાયમગૃહમાં જતો. તે અથંગ શરાબી હતો અને જ્યારે કદમાં મસ્ત થઇ જતો ત્યારે પોતાના ખાનગી દિવાનખાનામાંજ કોઇ રમણીના પ્રેમનો સ્વાદ આખતો. કેરોલાઇન એવી વખતે પતિના દશન કરી શકતી નહિ; પણ આવા બનાવની તેને નવાઇ નહોતી. તેને પોતાનું દુઃખ રોવા માટે એક સખી મળી હતી અને ભોળી કેરોલાઇન કાળી નાગણુ સખી ભેડી જસો સમક્ષ પોતાના દીલની વરાળ કાઢીને પોતાનીજ પાયમાલીને નિમંત્રણ કરી રહી હતી.

રાતના દશ વાગ્યા હતા. પ્રિન્સ શરાબ પી ખાણું ખાઇ હમણાંજ આનંદ બવનમાં આવી બેઠો હતો. તેની સામે ત્રણ સુંદરીઓ રસી પર તાલબધ્ધ નાચી રહી હતી સરકસમાં ભોખડના તાર પર માથે મીણુ-બત્તી મુકીને નૃત્ય કરવામાં આવે છે તેવીજ રીતે આ રમણીઓ દોરડા પર હાવબાવથી નૃત્ય કરી પ્રિન્સને રીઝવતી હતી. ચાકી જવાથી તેઓ નીચે ઉતરતી ત્યારે પ્રિન્સ તેમને શમ્પેનની ખાલીઓ ભરી પાતો, અંતે નાચ બંધ થયો અને નાચનારીઓ રવાના થઇ એટલે જરમીન આવી બોલ્યો,

“સરખર ! એક આદમી આપને મળવાને એ કલાકથી બેસી રહ્યો છે. તેણે આ ચીઠી પહોંચાડવાને ઘણી વિનંતી કરી પણ આપના રંમરામમાં ખસલ કરવાનું મને મોઝ ન લાગ્યું.”

“લાવ—તેની ચીઠી લાવ.” જરમીને તેને ચીઠી આપી.

પ્રિન્સ તે ચીઠી વાંચવા લાગ્યો.

નામદાર,

વખત આવતાં મને સદાય કરવાનું તમે વચન આપ્યું હતું તેનું તમને સ્મરણ હશે. તમે એ વચન ન પળો ત્યાં સુધી મારી છાંડગી સલામત નથી માટે કૃપા કરી મને એ મિતીટ મળવાની રજા આપશે.

લી. ફરીથી જીવંતો થયો.

રામસે.

આ ચીઠી વાંચતાંજ પ્રિન્સ મજીર વિચારમાં પડ્યો. તેણે ચીઠીના ટુકડે ટુકડા કરી નાખી તે સગડીમાં ફેંકી દીધા અને થોડી વાર પછી રામસેને અંદર આવવા દેવાનો ફુકમ કર્યો તરતજ રામસે ભાં હાજર થયો અને જરમીન વિદાય થયા પછી પ્રિન્સે વાતની શરૂઆત કરી.

“મી. રામસે ! તમે મહિં શા માટે આગ્યા ?”

“પ્રિન્સ ! નારાજ ન થાઓ. હું ઇંગ્લંડથી વિદાય થયો હતો—”

“તો પાછા કેમ આગ્યા ?”

“હું અમેરિકા જતો હતો અને ત્યાંથી અંગ્રેજ સરકારની માફી મેળવવા માટે તમારી મારફતે કોશિષ કરવાનો મારો વિચાર હતો; પણ સમુદ્રમાં એવો બનાવ બન્યો કે જેથી મારે ફરી લંડન આવવું પડ્યું—” રામસે એ જવાબ આપ્યો.

“એવો શું બનાવ બન્યો ?”

“હું ફાયર ફ્લાય નામના જહાજ પર લીવરપુલથી માર્ચ મહિનામાં અમેરિકા જવાને રવાનો થયો. અમે અમેરિકાની નજીક પહોંચી

મયા હતી એવામાં રામજી જ્યોત્ નામના જહાજમાંના ડાકુઓએ અમારા પર હલ્લો કર્યો. હુંદારાઓએ એક ખલાશી અને મારા કિવાય બધાને મારી નાખ્યા. અમને બંનેને રામજી જ્યોત્ પર લઇ જવામાં આવ્યા. એ હુંદારાઓમાંના એ જણ મારી પીછાનના નીકળ્યા. જે ગુન્દા માટે અને ફાંસીની સજા થઇ હતી તેમાં એ જે જણે મને ધણી સહાય કરી હતી. એમાંના એક જણનું નામ જોસફ વોરન માને મેક્સમેન છે અને બીજાનું નામ બીગ બેગરમેન છે—” રામજીએ અત્રે અટક્યો. મેક્સમેનનું નામ સાંભળતાંજ પ્રિન્સે બરાંને ચીદ્વેશો અહાળ્યો. રામજીએ વાત આગળ ચલાવી: હું જાણું છું કે એ બદમાસોનું નામ સાંભળી તમે નારાજ થશો. પણ શું કહું ? મારે ખરી વાત કહેવી જોઇએ.”

“હા. હા. એમાં તમારો કંઇ વાંક નથી. એ જે બદમાસો તમને જોળખી મયા ?”

“હાર્તો ! તેઓ મારો બંડો ફાડી ન દે તે માટે મારે તેમની કાકણુદી કરવી પડી.”

“વાર-પછી ?”

“પછી અમારા જહાજને પર “ડાયેના” નામના બીગીજ જહાજને હલ્લો કરી બદમાસોને ગીરફતાર કર્યા.”

“ડાયેનાએ ?”

“હા. હા. ડાયેનાના કેપ્ટને જોસફ વોરન અને તેના સાથીને હાથકડી પહેરાવી દીધી. તેઓની અહીં તપાસ ચાલશે.”

“અને એ બદમાસો ફાંસીએ જશે. વાર, “ડાયેના” પર મીમલ્સ નામનો કોઇ સખસ હતો ?”

“હા. હા. તેને માટે “ડાયેના” ને જલદી ધંધલાંડ આવડું પડ્યું કેમકે તેને રાજકોહના ગુન્દા માટે માફી મળી ગઇ હતી.”

“તેણે તમને કંઇ વાત કરી હતી ?”

“ નહિ. મારું પોમળ કુટી જાય તે માટે હું કુપાતો ફરતો હતો. કાલે અમે પોર્ટ રમણમાં ઉતર્યા—”

“ વાહ—હવે તમારો હેતુ શો છે ?”

“ ક્ષમા ! નામદાર ! ક્ષમા !” રામસેએ અરજ કરી.

“ તમને ક્ષમા મળે તો પણ તમે ફનીઆને મ્હોં બતાવી શકશો ?”

“ નહિ. પણ હમણા તો બયથીજ મારો જીવ નીકળી જાય છે. કોઈ પણ માણસ મને ટીકીને જીએ છે તો મને ફાંસીનું બાકડું દેખાય છે. એ બચંકર ડરથી મને ક્ષમા મળે તો હું બચી જઈશ.”

“ તમે એમ સમજો છો કે તમને જોળખનારા માણસો તમને જોતાંજ પોલીશને સ્વાધીન કરાવી દેશે ?”

“ હા. મારા પર કોઈ દયા કરે એમ નથી. સર રીચક સ્ટેમ્પડ હજી જીવે છે તે મારા પર કદિ દયા કરે એમ નથી. એ સિવાય એક બીજા શ્રીમંત ઉમરાવ મારા શત્રુ છે. તેની સ્ત્રી મારા પર આશક થઈ હતી અને તેણેજ મને ઇંગ્લંડથી નાસી જવાની ફરજ પાડી હતી. હું અહિં પાછો આવ્યો છું તેની મને ખબર મળતાં તરતજ તે મને ફાંસીએ મોકલશે.....

“તને એ ઉમરાવજી સાથે ક્યારે પ્રેમ થયો હતો ?”

“મને સળ થયા પછી.”

“તને ફાંસીની સળ પામેલો બદમાશ છે તે જાણવા છતાં તે તારા પર આશક થઈ હતી ?”

“નામદાર ! તેને હું અસલમાં કાણુ છું તેની ખબર નહોતી. તે મારી સાથે નાસી જવાને પણ તૈયાર થઈ હતી.”

“વાહ !”

“નામદાર ! તેને પરજ્યાને છ વર્ષ થયા છતાં તે મારી માથુક થઈ ત્યારે અક્ષતા હતી.”

“શું બકે છે ?”

“તમે એ મીને સારી રીતે જોળ્યો છો.”

“બોલ, એ સી કોણ છે ?”

“કાઉન્ટેસ જોહાં ઉસખરે !”

“શું ?” પ્રિન્સ ઉછળ્યો: “તું સાચું કહે છે ?”

“હા. નામદાર ! કસમપૂર્વક સાચું—અર્થ જોહાં ઉસખરે નપુંષક છે.—”

“હવે બેઠ સમજાવો !” પ્રિન્સ ગણગણ્યો: “મીં રામસે ! તમે એને ઠીક પાઠ બણાવ્યો. એકવાર પરપુરુષનો સ્પર્શ કર્યા પછી કોઈ પણ સ્ત્રી છટકેલ થઈ જાય છે. થોડા દહાડાપર એલીનર સ્ત્રીવેષધારી બોહાં ફોરેમલ સાથે ગઈ હતી—”

“એમ ?”

“હા. વાર્-હજી તમારી તેના તરફ લાગણી છે ?”

“નહિ. ખીલકુલ નહિ.”

“જુઓ મીં રામસે ! એ અભિમાની કાઉન્ટેસ પર હું પાગલ થઈ ગયો છું.” પ્રિન્સે મતલબની વાત કાઢી: “હું એકવાર તેને મારે વશ કરવા માગું છું. બોલો, તમે મદદ કરવા સજી છો ?”

“સેવક સેવામાં હાજર છે. ફરમાવો !”

“તો જાઓ ! જે પળે તમે કાઉન્ટેસને મારા પંઝામાં ફસાવી દેશો તેજ પળે તમને હું માશીપત્ર આપી દઈશ.”

“મંજુર ! એ રમણી જરૂર આપને મેળવી આપીશ.” કહી રામસે વિદાય થયો.

“આહ ! અભિમાની એલીનર ! હવેજ તને ખબર પડશે કે પ્રિન્સ જોહાં વેલ્સના પ્રેમને ઠોકરે મારનાર કહિ પણ સ્ત્રી જાતની શકતી નથી—” રામસે ગયા પછી પ્રિન્સ યાચ્યો.

પ્રકરણ ૧૭૦ મું.

માફ થાય ?

“એલીનર ! તું આટલા દહાડા ક્યાં હતી ? રટેમ્ડ મેનરમાં તું સવા મહિનો રહી આવી ?” એસ એફ ડેવનશાયરે કાઉન્ટેસ એફ ડેસમોરના દિવાનખાનામાં પૂછ મૂકતાં તેને બહાલ્યા બેટતાં કહ્યું.

“હા. જો જ્યોરજીઆના ! આજે મારે તારી સાથે ટંટો કરવો પડ્યો. તે દિવસે તેં મારી બહામી કરવાનો વિચાર કર્યો હતો—” એલીનર જરા ગુસ્સાથી બોલી.

“એફ ! સમજી ગઈ !—” એસ હસ : “તું ચેન્સરી બેનવાળી મીસ પ્લેન્ટા જીનેટની વાત કરે છે.”

“હા. તારા બહાસ બાઈ ફ્લોરેમલને મારી સાથે કો વેષમાં મોકલીને તેં માફ સત્યાનાથ વાળવાનો.....”

“નહિ. નહિ. બહેન ! મારો એમાં કંઈ દોષ નથી. તને એતાવવાનો મને સમય જ ન મળ્યો.”

“તું તો બધું જાણતી હતી છતાં તેં ફ્લોરેમલની પીછાન કરાવતી વખતે તેનું નામ મીસ પ્લેન્ટા જીનેટ કેમ દીધું હતું ?”

“એલીનર ! તને મારા પર વિશ્વાસ નથી ? મેં કુતુહલવશ એમ ક્યું હતું પણ તને નુકસાન કરવાનો મારો હેતુ ન હતો.”

“તારી વાત હું માનું છું જ્યોરજીઆના ! તને હું મારી સગી બહેન જેવી ગણું છું. પણ તારા લંપટ બાઈને લીધે મારી જેમ તેમ ફેળેતી થતી બધી ગઈ હું તેને કો સમજી મારફ્યોનેસ એફ વેલંડને મળવા ગઈ. મારફ્યોનેસને ત્યાં રોઝ ફ્રાટર નામની એક બાળા રહે છે. તે કોઈ વાર તારા બાઈના પંડામાં ફસી હશે એટલે તેણે ફ્લોરેમલને તરત જાણખી કાઢ્યો. ફ્લોરેમલ રોઝની મીસ સાંભળી નાસી જતો હતો એવામાં તેને ઠોકર વાગી અને તે ધબકાને જમીન પર પડ્યો. અમે બધા મભરાઈ ગયા. શું કરવું તે સુઝ્યું નહિ. અંતે મારફ્યોનેસે મને ઘેર મોકલી દીધી. અને મારા

બાધને પોતાના ડોક્ટરને ઘેર બોલવી તેની સારવાર કરાવી. જો મારશ્યોનેસે બાધ ન કરી હોત તો તારા બાધની આખરના પથ્થુ કાંકરા થઈ જાત-ઝેલીનરે વાત પુરી કરી.

“ ખરી વાત છે, બહેન ! પથ્થુ એકવાર તારા કરતાં પથ્થુ મારી હાથત મુસ્કેલ થઈ પડી હતી અને તે પથ્થુ તારાજ નવા બંગલા સ્ટેમ્પ્ડ મેનરમાં !” હ્યોસ ઝોફ ઉવનચાપરે કહ્યું : “ જો અહીં મહીના પહેલાં સ્ટેમ્પ્ડ મેનરમાં મેં એક ખુબસુરત પુરુષ સાથે રાત પસાર કરી હતી.”

“ શું ? એક દહાડો પ્રિન્સ ઠાપ ઓને લખને ત્યાં ગયો હતો. એવી વાત સાંભળી છે તે સ્ત્રી તું હતી ?”

“ હા. બહેન ! તારાથી કંઈ જુથું નથી. પ્રિન્સ મારા પ્રેમી હતા. પથ્થુ મીસીસ શીટ્ઝ પર તેણે જુદામ ગુજારવા પછી મારું મન ઉતરી ગયું છે. તારા મકાનના માળી અને તેની સ્ત્રીએ અમારી થણી ખાતરદારી કરી હતી. એ બોકોએ ત્યાં જૂત નીકળવાની વાત કરી હતી !”

“ જૂત ?” ઝેલીનર હસી : “ નહિ. એવી વાત-ઠાપએ કરી નથી.”

“ જો વાત એમ બની કે પ્રિન્સની સાથે હું બહામહામ ચાપરના મારા ઘરમાં એકટેવીઆની તબીબત જોવા ગઈ હતી. ત્યાંથી પાછા ફરતાં સ્ટેમ્પ્ડ મેનર આગળ અકસ્માત ગાડી ટુટી જવાથી અમે તારા ઘરમાં આશરો લીધા તે વખતે ત્યાં મી. પેન્જ નામનો સખસ તેની સ્ત્રી સાથે હતો. પ્રિન્સ પેન્જને ઝાળખતા હતા. મી. પેન્જ વાતમાં ને વાતમાં અમને કહ્યું કે બાયપ્રેરીમાં એલ્સબરીની બેંકમાં દગાખાજી કરવા માટે ફ્રાંસીની સજા પામેલા શીલીષ રામસેનું જુત તેણે જોયું હતું.”

આ સાંભળતાંજ ઝેલીનરના અહેરા પરનો રંગ હડી ગયો. તેનું આખું શરીર કમ્પી ઉઠ્યું. અચાનક ચીસ ન પડાઈ જાય તે માટે તેણે દાંતથી એક ચાબ્યા. આ જોઈ જ્યોરજીઆના એકદમ હલી થઈ અને ઝેલીનરનો હાથ પકડી બોલી : “ આ શું ? ઝેલીનર ! તારી તબીબત ખમડી છે ? ”

“નહિ. નહિ. હવે ઠીક છે. તારી વાત આગળ ચલાવ.” જેમ તેમ સિંધર થઇ એલીનરે જવાબ આપ્યો.

“બહેન ! તારી આવી હાલત ચલાવું કારણ શું ? તું છૂતની વાતથી ડરી જાય એવી નથી. જો તું મને ખરેખર ચાહતી હોય તો સાચી વાત કર.”

હવે એલીનર ચુપ રહી શકી નહિ. તેની મનોહર આંખોમાંથી દડદડ આંસુ નીકળી પડ્યાં અને તે જ્યોરજીઆનાને વળગીને બચડીઃ “બહેન ! હું બહુજ દુઃખી છું.”

“શાંત થા ! બહેન !” જ્યોરજીઆના આંસુ લુછતી બોલી.

“જ્યોરજીઆના ! શું શાંત થાઉં ? હું ધણીજ બદનસીમ છું. આજે મારી ભારી છાતી તારી આગળ હલકી કરી નાખીશ.”

“થોડાક મહિનાપર તેં મને તારા દીક્રના દર્દની વાત કરી હતી. શું ખીજ કોઇ એવીજ વાત છે ?”

“ખીજ ધણી વાત છે, જ્યોરજીઆના ! તેની માદ આવતાંજ છાતી ફાટી જાય છે. બોલ, પહેલાં તારી વાત પુરી કર.”

“જેવી તારી મરજી. પેન્ડે અમને શીલીપ રામસેના બૂતની વાત કરી એટલુંજ નહિ પણ તેનો એક ફોટો પણ બતાવ્યો. એ ફોટો જ્યનગૃહના ખીજાના નીચેથી મળ્યો હતો. લેડી રટેમ્કડ તેની માથુક હતી તેથી કદાચ રામસેનો ફોટો તેણે રાખ્યો હશે. આવો ખુબસુરત જવાન આવાં નીચ કામ કરતો હશે એમ હું માની શકી નહિ.”

એલીનર દીર્ઘ નિસાસા નાખવા લાગી.

“બહેન ! તે પછી અમે જ્યનગૃહમાં ગયા.” ડચેસે વાત ચલાવીઃ “એ ત્રણ મીનીટ બાગ્ચેજ થઇ હશે એટલામાં તેનું દાર ખુલ્લું અને જેનો ફોટો જોયો હતો તેજ શીલીપ રામસે અમારી નજરે પડ્યો.”

“એ પાપી ભાં ?” એલીનર ચીસ પાડી ઉઠી.

“એલીનર ! તું આમ કેમ કરે છે ? તને રામસે સાથે ખીજાન હતી ?”

“નહિ નહિ.”

“તેને જોતાં જુ” એમથી વ્યાકુળ થઇ પ્રિન્સને વળખી પડી. પણ પ્રિન્સ એમ કરે એવા નથી. તેણે “રામસેને દિશ્મતથી તે કશું છે એમ પૂછતાં અમે અદભૂત વાત સાંભળી. તેને ફાંસી દેવામાં આવી હતી પણ તે મરી ગયો નહોતો. એભાન હાલતમાં તેને લાથ સમજીને એક ડોક્ટરને ત્યાં લઇ જવામાં આવતાં તેને લાન આવ્યું અને ત્યાંથી તે નાસી છુટ્યો. તે પછી એક પરમાર્થી ગૃહસ્થને ત્યાં તેને આશરો મળ્યો પણ તેનું તેણે નામ દીધું નહિ.”

“પછી ?”

“પછી તે પ્રિન્સ પાસે માથી મેળવવાની વિનંતિ કરવા લાગ્યો. પ્રિન્સે પ્રથમ નો પાડી ત્યારે તેણે મારી બંદનામી કરવાની ધમકી આપી. આથી પ્રિન્સે તેને ઠડો પાડી રવાના કર્યો.” ડૉચેસે વાત પૂરી કરી.

“બહેન ! મારા પર હયા રાખજો. મારી દુશ્મનકાંડકરમકા સાંભળી મને મિશ્કરતી ના.” એલીનરે રડતી રડતી બોલી; “એજ બદમાસ રામસેને મારા ઘરમાં આશરો આપ્યો હતો અને જો મારાં જ સત્તાનાશ વાળી ગયો છે.”

બૉયરજીઆના આ વાત સાંભળતાંજ અવાક થઇ ગઇ.

“હા. બહેન ! હા. એ વાતની-મારા પાપની મારા પતિને પણ ખબર પડી ગઇ-” એલીનરે હડદડ આંસુ રડતી બોલી; “હું પરણેલી છું. મારા પતિ હયાત છે; છતાં મારી મનોબધા કેવી છે તે તું જાણે છે. મારું મન વાસનાના અંગારથી બળી રહ્યું હતું પણ તન પવિત્ર હતું. મેં પ્રિન્સ જોડ વેદસના પ્રેમને ઠોકરે માર્યો હતો. જોવામાં રામસે એક અચકાય પરદેશી તરીકે અમારે ત્યાં આવ્યો હતો તરતજ તેના પ્રેમમાં પડી ગઇ. થોડા દિવસ અમે સ્વર્ગ સુખ અનુભવ્યું. પછી એક દિન એક ચિત્રકાર ફાંસીએ ગયલા રામસેનું ચિત્ર લઇ આવ્યો. તે જોતાંજ મેં બચકર ચીસ પાડીને મારા સ્વામીની નજર સામેજ એભાન થઇ ગઇ.”

“પહો શું થયું ?”

“મારા પતિ ધણી ઉદાર છે. તેજ સમયે તેણે રામસેને અમેરિકા મોકલી દીધો અને મને ક્ષમા આપી.” એલીનર મોઢી.

“તું હજી પણ રામસેને માફ છે ?”

“ નહિ-નહિ. હવે એ પાપીને કું ધીક્કાર છું.”

“ હ'ઠ્ઠાંડથી ગયા પહો તેણે તને કહીં પત્ર લખ્યો હતો ?”

“ નહિ. એ બદમાસ મોતનેજ લાયક છે.”

“ એક બીજી વાત પ્રધું એલીનર ! ખોટું ન લગડાતી. તેં બીજા કાઈ સાથે પ્રેમ કર્યો છે ?”

“ નહિ. બહેન ! પ્રથમ મારા પતિ પર મને ધિક્કાર છુટતો હતો. પણ હવે એ મારા આઠરને પાત્ર થયા છે. એમણે મને અન્નપાન કર્યો હતો. પણ મેં જે પાપ કર્યું છે તે તેથી બચાંકર છે; એ પાપ માટે મારા ઉદાર સ્વામીએ મને તરતજ ક્ષમા આપી ત્યારથી કું મનને મારતાં શીખી છું.”

આવી આવી વાતો કરી જ્યોતજીઆના વિદાય થઇ. એલીનર દસેક મીનીટ ગંભીર ચહેરે બેસી રહી એવામાં નોકર તેને એક ચીઠી આપી ગયો. તે ચીઠી પરના અક્ષર જોતાંજ એલીનર ચરચરી ગઇ. બે માર લીટી વાંચતાં તેની આંખે અંધારા આવ્યા અને તે બબડી: “ ઓ પ્રભુ ! મારું શું થયું ?”

મકરણુ, ૧૭૧ મું.

આરાક માણક.

એલીનરની દશા ઉપર જણાવી તેવી હતી તેજ સમયે બેડી લીટીશીઆ ધણે વખતે પોતાના પ્યારા ટીમ મીમ્સ સાથે ડીનર બેતી બેડી હતી. બેડી લીટીશીઆ બેડ તેના પતિ સર જોનની હવાતી દરમીયાન ધણી સ્વચ્છંદ હતી; પણ આજે તેણે શોકાક કાળાં વચ્ચે પહેચાં હતાં. હંમેશાં તે મરદાના લીઆજમાં રહેતી હતી પણ તે તજીને તેણે જીનો પોશાક ધારણ કર્યો હતો. ટીમ તેનો આશક હતો અને લીટીશીઆ તેના પર જીવજનથી કુરબાન હતી. પ્રિન્સની નીચતાથી મીમ્સને દેશપાર કરવામાં આવ્યો હતો અને પ્રિન્સને નમાવીને એમેલોનેજ ટીમને પાછો ઇંગ્લંડમાં ભેલાવવાની ઇચ્છા કરના પાટવીને ફરજ પાડી હતી. બંને જણા ધણા દિવસે મળવાથી અનેક જાતની વાતચીતમાં મશગુલ થઇ ગયા હતા. ટીમનો ચહેરો ચિંતાતુર જણાતો હતો. લીટીશીઆએ તેને વાતથી શોકાકાર કર્યો હતો. પ્રથમ પ્રિન્સના માણસો ટીમને ઘેર જઇ તેના કામળીઆ ઉપાડી ગયા હતા. તે પાછા મેળવવા માટે એક રાતે લીટીશીઆએ પ્રિન્સને બનાવ્યો હતો. તે પછી સર જોનના ધરપર હસો કરીને પ્રિન્સના મવાલીએ સર્વ કિંમતી પત્રો પાછા ઉઠાવી ગયા એ વાત જાણવાથી ટીમને શોક થાય તે સ્વાભાવિક હતું. એ બિચારાની સધળી આશા એ કામળો પર હતી.

“લીટીશીઆ! આપણી બધી આશા ધુળમાં મળી ગઈ!” થોડી વાર ચુપ રહ્યા પછી ટીમે કહ્યું.

“હા. એમ લાગે છે તો ખરું.” લીટીશીઆ હસી: “તારા નસિબ ક્યુક થવાનું ને મારે ક્યેસ બનવાનું નહિ લખાયું હોય!”

“બદમાશ પ્રિન્સનાજ આ બધા કારસ્તાન છે.” ટીમ ગુસ્સાથી બરાડયો. તે જોઇ લીટીશીઆ ઉઘટી હસી.

“મીમ! તું તું વેર ભેવાને આપુર થઇ ગયો છે? મને ક્યેસ બનાવવાની જરા પણ આશા આપી શકતો નથી?”

“લીટીશીઆ ! મારે તારા કિમ્મત બીજું કશું છે ? તને કાંઈ-
જ રખવા માટે કું ગમે તે કરવાને તૈયાર છું. આપણે બન્ને પ્રિન્સને
સપાટામાં લેવા ચાહીએ છીએ પણ તે આપણા હાથમાં આવે તે
દરમિયાન આપણે બે—”

“જો સાંભળ ટીમ ! માટી એક વાત સાંભળી છે.” લીટીશીઆ
વચ્ચે બોલી: “મારા મરનાર પતિ મારા જેવી વૃદ્ધ સ્ત્રીને અત્યંત
પ્રેમથી ચાહતા હતા તેથી એક વર્ષ સુધી કું ચોક પાળીશ પછી—”

જે સ્ત્રી પ્રીતિ અને સ્વતંત્ર છે તે હજી પણ પોતાના જેવા
કંઠાળને ચાહે છે એ વાત સાંભળી ટીમનું હૃદય પુલ્કિત થયું. તે
બોલ્યો: “ચાલ આપણે પરણી બે.”

“ચુપ રહે. હમણાં નહિ એક વર્ષ સુધી આપણે બન્ને
પવિત્ર બાવે રહીશું. સર જેનની હયાતી દરમિયાન કું ગમે ત્યાં
રખડ્યા કરતી હતી પણ તેના મરણ પાછળ કું પવિત્રતા જળવવા
માણું છું. આટલું કહેતાં તેની સુંદર આંખમાં આંસુ ભરાઈ
આવ્યાં.”

“લીટીશીઆ ! બહાલી ! તું કહે તેમ કરવાને કું તૈયાર છું.”
કહી તેણે પોતાને હાથે તેના મોઢક ગાલપરના મોઢક અમુખિંદુ
ખખેરી નાખ્યા.”

“લુચ્ચા ! આ રીતે પ્રતિજ્ઞા પાળે છે કે ?” વીણાના ઝઠાર જેવું
મધુર હાસ્ય કરતી માયાવિની લીટીશીઆ બોલી: “ટીમ ! કું મરકરી
કરતી નથી. એક વર્ષ સુધી તારી કાઠી માલાકી ચાલશે નહિ.
આવતી વખતે એક અને જતી વખતે એક યુગ્મન સિવાય અને
બીજા કોઈ પણ જાતનો વિલાસ જોઈતો નથી.”

“પણ વર્ષ વીસા પછી ?”

“પછી તું કહે તેમ—”

“બહે સુંદરી ! તમારો કુકમ માનવાને સેવક તૈયાર છે.” આવ
સમયે તેને રોજ ફેરવેલી યાદ આવી ને તેણે લાંબો નિશ્વાસ નાખ્યો.”

“ટીમ ! કેમ નિશ્વાસ નાખે છે ?”

“અમરતો ! મારી દસા તો તું જાણે છે, તથા મહીના પહેલાં પ્રિન્સ આપણો યુદ્ધામ હતો. આજ તેને આપણી જરા પણ પરવા નથી.”

“તું શું કરવા માગે છે ? મેં મારકવીસ જોઈ ક્યને તો ખુબ ચક્ષવી મુક્યો છે. તે પોતાના નાણાના પ્રિન્સ પર તમાકા કરે છે. વધુ હજી તેને કંઈ મળ્યું નથી.”

“તેં જો કરવાનું હવું તે બહું ક્યું છે. હવે કંઈ બાકી નથી.”

“પ્રિન્સના કાળાં કાઝોની એક ચોપડી હાવાની પ્રેમટ કરીએ તો કેમ ?”

“તે તો સહેલાઈથી બધ શકે; પણ આપણને સજ ન થાય અને પ્રિન્સ આપણા પંડામાં સપડાય એવું કરવાની જરૂર છે. દીમે જવાબ આપ્યો.”

“દીમ ! આજથી તું એની પાછળ પડ, એ શું કરે છે, ક્યાં જાય છે, તેની જાસુશી કર. મારી ખાતરી છે કે એ જરૂર સપડાઈ જશે.”

“અને પણ તારી સલાહ ઠીક લાગે છે. અષ્ટ રાતે કાર્બેટન મેન-શનમાં તથા નર્સની નાચવા ગઈ હતી તે પરથી લાગે છે કે લગ્ન કર્યા પછી પણ એ પોતાની આગલી ટેવ ભુલ્યો નથી. આઠ વાગ્યા છે. હું જરા કાર્બેટન મેન્શન તરફ ચાલુ મારી આવું—” કહી દીમે ટોપી પહેરી.

“દીમ ! હવે ખાવા અહીં આવજો હં ! આવશે ને ?”

“જરૂર આવીશ. જમીન જોઈએ તો લે આ ચાથુક !” કહી દીમે ચાથુક ટેબલ પર ફેંકી અને લીટીશીઆનો ગળામાં હાથ નાખી તેને એક ચુમી લઈ લીધી.

“જા, બહાસા આ શું !”

“તેજ ક્યું હવું ને કે એક ચુમી આવતી વખતે મેં એક ચુમી જતી વખતે—”

“જ-જ-હુઆ !” મહેમરી નજર લીટીશીઆ પોતાના આંશકને એક રી.”

મકરણ ૧૭૨ મું.

મીમંસુની બાબતી.

મિન્સને ફરીથી પોતાના પંજામાં સપડાવવાનો વિચાર કરતાં મીમંસુનું મન ફરીથી પ્રવૃત્ત થયું અને તે સેંટ જોન્સ સ્કવેર જવા માટે ઉપડ્યો. રસ્તામાં એક રોડ આવતો હતો. હવાના સીગારનો છુમાડો કાઢતો કાઢતો એટાં એટાં જ્યો નીચેથી તે પસાર થઈ ગયો. કાર્લ્ટન મેન્સન પાસે જઈ પહોંચતાં તેણે ત્રણ ચાર આંટા માર્યા. બારી પર પરફા પડ્યા હતા એટલે રાજમહેલમાં થું થડું હડું તેની તેને ખબર પડી નહિ. એવામાં એક લાંબો પુરૂષ આવરકોટથી પોતાનું આખું શરીર ઢાંકી બહાર નીકળ્યો. તેણે પોતાનું મોં ન દેખાવ એવી રીતે હાથ પહેરી હતી. એ માણસ તેની પાસેથી પસાર થઈ ગયો. તેને જોતાં મીમંસુને લાગ્યું કે આ માણસ તેણે ક્યાંક જોયો છે. પણ તે તેનો ચહેરો જોવાની કોશિષ કરે એટલામાં તો તે ઝાડોની ઘટામાં વીળળીકે વેગે અંતર્ધાન થઈ ગયો.

એ પણ વિચાર કરતાં મીમંસુને યાદ આવ્યું કે સ્ટીમર ડાકોના-પરનો મરોટવ વેકરીલ્ડન તેની પાસેથી પસાર થઈ ગયો હતો. મેન્સમેન અને બીજા મેન્સમેને જહાજ પર કરેલી છુટનો તે સાક્ષી હતો. ડાકોના પર આ માણસ હાંમેલાં એકલો રહેતો હતો ત્યારથીજ મીમંસુને તેના પર શક થયો હતો. લંડનમાં-કાર્લ્ટન મેન્સનમાંથી તેને બહાર નીકળતાં તેને લાગ્યું કે આ માણસ જરૂર બેદી હોવો જોઈએ. આવો વિચાર આવતાંજ તે શીલીપ રામસે જે દિક્ષાએ ગયો હતો તે તરફ ઝડપી વેગે ચાલવા લાગ્યો.

મીમંસુ ધીમે ધીમે આગળ વધતો હતો એવામાં તેને કાને કોઈના પગલાંનો અવાજ સંભળાયો. તરતજ તેણે સીગાર છુટાવી નાખી અને તે એક જણના ચડની પાછળ સંતાઈ ગયો. તે સંતાઈ કે તરત એક લાંબી વ્યક્તિ લાંબી પસાર થઈ ગઈ. તેની સાથે એક બીજી વ્યક્તિ હતી. મીમંસુ આસ રોડીને છૂપાઈ ગયો. વેકરીલ્ડ અને તેની સાથે જાનને એક બેંચ પર બેઠાં અને ધીમે ધીમે વાત કરવા

ભાગ્યાં ત્યારેજ મીમંસની ખાત્રી થઇ મધ કે વેકરીશની સાથે વાત કરનારી કોઇ ઓ હતી.

“તને મારી ચીડી મળી હતી ?” રામસેએ પોતાની સાથી-એલીનર ઉરફે ઠાઉન્ટેસ જોઈ ઉસખરોને પુછ્યું.

“હા. તેથી તો હું અહિં આવી છું. તમારે લીધે હું થયેલી દુઃખી થઇ છું; છતાં તમે મને જા માટે ફરીથી સુતાવવા અહિં આજ્યા છો ?”

“તું શું જોમ કહેવા માગે છે કે તારે મારે હવે કંઈ સંબંધ નથી ? તું મને પહેલાં જવા પ્રેમથી આહતી હતી તેવીજ રીતે હવે વિદ્યારે છે ?”

“જે થવાનું હતું તે થઇ ગયું. મને તે માટે પારાવાર પસ્તાવો થયો છે. જો મારા પર તમારો જરા પણ પ્રેમ હોય તો હવે મારો પીચ્છો છોડી દો.” એલીનરે કહ્યું.

“નિષ્કુર ! તારી વાત પરથી તો જોમ લાગે છે કે હવે તારો મારા પર જરા પણ પ્રેમ નથી. અહસોસ ઠાઉન્ટેસ જોઈ ઉસખરો આટલી બદલાઇ ગઇ છે ?”

“ચુપ ! મારું નામ ન લો. અહિં માર અંધારું છે. કોઇ કદાચ આવીને આપણી વાત સાંભળી લે તો—”

“મને તેનો જરા પણ ડર નથી. મારી વાત સાંભળી લે. જો કોઇ આવશે તો તેના પમલાંના અવાજથી આપણે સાવધ થઇ જઇશું. યાદ કર. જોકવાર તું મારે માટે ધન, માન, પદવી, આખરે સર્વને ઠોકરે મારીને મારી સાથે નાસી જવાને તૈયાર થઇ હતી. મારી સાથે કલાકોના કલાક વાત કરતાં તું ધરાતી ન હતી. પણ આજે ? આજે તુંજ મારી સાથે જો માર મીનીટ પણ વાત કરવા માગતી નથી.”

“તમને હું પ્રાણથી પણ વધારે આહતી હતી તે હું કયુન કરું છું. પણ સંજોગવશાત જો સર્વનો નાશ થયો છે તેમાં મારો કંઈ હોય નથી.”

“જો તને એવી ખતર હોત કે મરટેલ વેકરીશ ફાંસીના લાકડા પરથી બચી ગયો. શીલીપ રામસેજ છે તો તું મને આહત ખરી ?”

“તમારી બાત સાંભળ મને ખબ લાગે છે. જો હોય સાંભળો તો તમારી થી હાલત થશે? શોકો મારે મારે શું કરેશે?” એવી નર શબ્દો બારી.

“મારું જે થવાનું હશે તેની મને ફરકાર નથી. આટલા દિવસ હું જે આશાથી જીવી રહ્યો હતો તે આશાજ નષ્ટ થવા મેંથી છે પણ મારે કરવા જેવું શું છે?”

“આશા! શાની આશા? તમે શા મારે આ દેશમાં પાછા આવ્યા? તમે મારા પતિના ગુસ્સાથી ડરતા નથી? જો તમે પાછા આવ્યા છો એવી મારા સ્વામીને ખબર પડશે તો તમારા શા હાલ થશે?”

“તારે તેની ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. હું મારું કસ્યાણ સારી પેઠે સમજું છું. મને તારા પ્રેમ પર વિશ્વાસ હતો. હું સમજતો હતો કે હું મને તેવો હોય તો પણ હું મને અખંડ પ્રેમથી આહરે. મેં ગમે તેવાં બદલો કર્યા હશે પણ જો હું મને આહતીજ હોત તો હું મને સુધારવાની કોશિષ કરત. પણ અહીંસા. તારું મન તદન બદલાય ગયું છે—” કહી રામસે જાણે કેવુંક દુઃખ થતું હોય તેમ નિસાસા નાખવા લાગ્યો.

“તમારી વાત પરથી મને લાગે છે કે હજી તમે મને આહો છો. જો એમ હોય તો કૃપા કરી અહિંથી આપ્યા જાઓ. મેં આદિ આવવામાં બારી જોખમ વહોયું છે. મારા પતિની કદરતા જોઈ હું તેમની દાસી થઈ ગયું છું. હવે મારાથી કંઈ પણ અનુચિત કર્મ થઈ શકે તેમ નથી.”

“જુસ જુસનું હું મને પિયાર છે તે તારી વાત પરથી સાબીત થઈ ગય છે. પણ હું તને કોઈ પણ રીતે દુઃખી કરવા માગતો નથી. મારી ફક્ત એક જ આરજ છે. જોલ, મારી છેલ્લી કિન્ટી મંજૂર કરો?”

“શું?”

“જેન કે નેવી રીતે સોમે સપ્તમાર કાળને તું મને મળતી હતી તેવી રીતે તારી રૂપરાશિનું દર્શન કરવાની મને ફક્ત એકજ તક આપ—” રામસેએ એવી બિશ્વા માગી.

“તમે પાગલ થઈ ગયા છો? આજે તમને મળવા આવતાં મને કેટલી મુશ્કેલી પડી છે તે આરં મન જાણે છે. જો હું ફરીથી તમને મળું તો મારા સ્વામીને શક જશે. મહેરબાની કરી મને છોડી દો.”

“તું મને પાગલ કહે કે મને તે કહે. જો એલીનર! આ મારી એવી બિશ્વા છે. હમણાં જો મારી મરજ પડે તો હું તારા મળામાં હાથ નાખી તારા અધરરસનું પાન કરી શકું એમ છું. પણ તું જુએ છે કે મારો જીવરકોટ પણ તને સ્પર્શ કરતો નથી. ને થયું તે માટે મને પસ્તાવો થાય છે. હું તને કોઈ પણ રીતે દુઃખી કરવા માગતો નથી. ફક્ત એકવાર મને પ્રથમના નેવી તારી મોઢિની મુર્તિ જોવા દે. બસ, તે પછી હું રહિ પણ તને આરં મ્હો દેખાડીશ નહિ.” રામસે નાટકી અદાથી બોલ્યો.

એલીનર થોડીવાર ચુપ રહી. તે પછી તે બોલી: “જો તમારી માગણી હું મંજૂર કરું તો તમે કસમ ખાધને ફરીથી મને નહિ મળવાનું વચન આપો છો?”

“હા. તું કહે તેવા કસમ ખાવાને હું તૈયાર છું.”

“તો જાઓ. કાલે સાંજે હું હાઇડપાર્ક આગળથી મારી માઢીમાં બનીકનીને પસાર થઈ જઈશ.

“તું જાણે તો છે કે મારાથી જાહેર રસ્તા પર ફરાય તેમ નથી.”

“અરાબર! ત્યારે શું કરવું?”

“હું શું કહું? તુંજ કોઈ સ્થાન નક્કી કરને!”

“વાર, અહીં સ્ટેમ્પ્ડ મેનર ખરીદી લીધો છે તે તમે જાણો છો?”

“હા.”

“ તમને ત્યાં આવવામાં કંઈ વાંધો છે ?”

“ તારા દર્શન માટે હું ગમે ત્યાં આવવાને તૈયાર છું.”

“ તો જાઓ ! રેટરૂડ મેનરના પાછલા દિવાનખાનામાં કાલે રાતે નવ વાગે મને મળજો.”

“ તારો આભાર વહાલી ! પણ જોજો ! તારા સારામાં સારા વખાણકાર ધારણ કરજો.”

“ તેની તમે ચીંતા ન કરો. પણ જોજો હું તમને પાંચ મીનીટથી વધુ વાર મળી શકીશ નહીં.”

“ બસ, મને એટલો લ્હાવો મળશે તોય પુરતો છે.”

“ અને પછી તમે મને કદી નહીં સતાવો ને ?”

“ તને મારા પર વિશ્વાસ નથી ? હું સોમન આપને હકું છું કે ફરીથી હું તને કદી પણ મારું મ્હો બતાવીશ નહીં.”

“ તો કાલે રાતે નવ વાગે આવજો. બગીચાનો પાછલો ફાટક હું ખુલ્લો રાખીશ. એ ફાટકની પાસે જે પુતળું છે તેના હાથમાં છૂપા દાદરની ચાવી હું મુકી રાખીશ.”

“ ચાલો ત્યારે ! હું રજા લઉં.”

“ કાલે વહાલી ! કાલે રાતે હું તારા દર્શન કરવા હાજર થઈશ.”

એલીનર તરત ઉભી થઈ અને રામસેને બીજી કંઈ પણ કહ્યા વીના તે ત્યાંયા ત્વરિત વેગે ચાલતી થઈ. તે મથા પછી રામસે બચ્ચો : “ અહા ! તું બહુ અભીમાની છે; પણ આજે આખા મારા ફાંદમાં ફસી છે. તું એમજ સમજે છે કે હું તારા પર મુગ્ધ છું. પણ નહિ. હવે તો હું તને પ્રિન્સ પાસે વેચી નાખી મારી સ્વતંત્રતા ખરીદી લઉં.” આટલું બોલી તે ઝડપથી કાર્લટન મેનરના તરફ ચાલ્યો ગયો.

મીગલ્સ હવે પોતાની છુપી જગ્યાએથી બહાર નીકળ્યો. અને સીધો લીટીશીયાને ત્યાં ગયો. કાર્લટન મેનરના પર જમણી કરવા જતાં આવી અગત્યની બચ્ચો મળ્યો એવી તેને આશા પણ નહોતી,

એલીનર અને રામસેની વાતચીત પરથી તેની ખાત્રી થઈ કે બદમાસ રામસે એલીનરને ફસાવવા તૈયાર થયો હતો. આ ખબર મળતાં તેની ખુશાલી વધી ગઈ. લીટીશીઆને તેણે આ વાત કરી તે સાંભળીને તે તો હસી હસીને માંડી ગઈ ગઈ.

“ જો મેં તને સલાહ આપી તેનું કેટલું સુંદર પરિણામ આવ્યું ? ”

“ હા બહારી ! આ ખબર ધણીજ કડિંમતી છે. રામસેએ મને તે રીતે પ્રિન્સને પોતાના કબજામાં લીધો છે અને એલીનરને ફસાવીને તે માફી મેળવવા માગે છે એ તો સ્પષ્ટ જણાય છે—હરે ! હવે બચ્ચાણ ક્યાં જવાના છે ? ” કહી તેણે લીટીશીઆને ચુમીપર ચુમી લેવા માંડી.

“ બદમાસ ! આ શું ? તેં આવતાંની સાથેજ મને સાત સાત ચુમી લીધી ! આવી રીતે વચન પાળે છે ? ફતિમ ખુરસો કરતી લીટીશીઆ બોલી.

“ સુંદરી આજે આનંદનો દિને છે.”

“ વાઈ, વાઈ ! હવે મીયા ! જરા આંધેથીજ વાત કરજો.”

તે પછી બંને બધા આનંદથી ભોજન કરવા લાગ્યાં.

પ્રકરણ ૧૭૩ મું.

રંગમાં લાંગ.

બીજે દિને સવારે અર્ધ અને કાઉન્ટેસ જોહ ડેસમરો સ્ટેમ્પડ મેનરમાં ગયાં. ત્યાં ગયા પછી અર્ધ થોડેરવાર થઇ પોતાની જગીર તપાસવા ગયો અને જોલીનર પોતાના રૂમમાં જઇ એક ચીઠી લખવા બેઠો. ચીઠી લખી તે અર્ધના રૂમમાં મૂકી. જ્યાં જઇ તેણે ટેબલમાંથી એક રીવોલ્વર અને ખંજર કાઢ્યાં. તે લઇ તે રામસેને જે ઝોરડામાં મળવાનું તેણે વચન આપ્યું હતું તેમાં મૂકી. ત્યાં જે છૂપેઃ દાદર હતો ત્યાંથી બગીચામાં અને મકાનના બીજા ભાગમાં જવાતું હતું. એ દાદરની પાસે દિવાનખાનું, તેની પાસે કમનગૃહ અને કમનગૃહની પાસે વચ્ચે બહલવાનો ઝોરડો હતો. ભોંકા કહે છે કે આજથી તેત્રીસ વર્ષ પહેલાં ત્રીજા ભયોજની ગુપ્ત પત્ની હન્ના લાઇટફુટને આ જગ્યાએ રાખવામાં આવી હતી.

દિવાનખાનામાં એક ટેબલના ખાનામાં ખંજર અને રીવોલ્વર છૂપાવી જોલીનર બગીચામાં મૂકી. ત્યાંના પરચરના પૂતળાના હાથમાં તેણે દાદરની ચાવી મુકી અને બગીચાનો ફાટક ખોલી તેની ચાવી પોતાની પાસે રાખી લીધી.

થોડીકવાર બગીચામાં ફરી તે ઘરમાં મૂકી. જેમ તેમ સાંજ પડી. સાંજ પડતાંજ તેણે સોળે શબ્દમાર સંભ્યા. બીજે પ્રથમ રાત્રીએ પ્રિયતમને મળવા જતી હોયની તેમ તેણે પોતાની સુંદર દેહલતા શબ્દમારી. છ વાગે તે ભોજનગૃહમાં મૂકી ત્યારે અર્ધ તેનો ઠાઠ જોઇને ચકિત થઇ ગયો. પશુ તેને શંકા ઉપજી નહિ. ભોજન લીધા પછી જોલીનરે જરા કરાજ પીધો. સાડાઆઠવાગે તે પોતાના રૂમમાં પાછો ફરી અને અર્ધ લાયબેરી રૂમમાં ગયો.

પોતાના રૂમમાં જઇ જોલીનરે આયનામાં મ્હો જોયું તો પોતાનું આપૂર્વ સૈન્દર્ય જોઇને ચોંકી મૂકી. આવું રૂપ જોઇ રામસે વિકારી થઇ જશે તો ? તરત ખંજર અને રીવોલ્વર યાદ આવ્યા. તે પછી પોતે બયોરે લખેલી ચીઠી હાતીમાં છૂપાવી અને રામસેને મળવાના

ઝોરમાં મધ. બહારથી રાજની ન દેખાય તે માટે તેણે બારી પરના પરદા ખાડી નાખ્યા. એજ વખતે કાંઈ ધીમેથી છૂપા દાદરના પગથીઆ ચઢવાનો અવાજ સંભળાયો. એલીનર સાવધ થઈ. થોડીજ વારમાં એક પુરુષ પોતાનું આખું શરીર ઢાંકી દાદર ચઢી દિવાનખાનામાં આવ્યો તેનું મોઢું દેખાતું નહોતું. સીધો તે એલીનરની સામે જઈ ઉભો. તેણે માનને ખાતર હેંટ પથુ ન ઉતારી. એલીનરને આ વર્તન યોગ્ય ન લાગ્યું. તેણે આંખ ફાડીને આવનારનો મહેરો જોયો અને તે જોતાં સાથેજ તેના મોઢામાંથી એક ચીસ નીકળી મધ. આવનાર ફીલીપ રામસે નહોતો; પણ ઇંગ્લેન્ડનો પાટવી કુમાર હતો. એલીનર પોતાને ઝાળખી મધ છે તે જાણતાંજ પ્રિન્સે હેંટ અને ઝાવરકોટ કાઢી દૂર ફેંકી દીધા અને પોતે નહાઈથી એલીનરનું મોઢું ટીકતો ઉભો.

“આહ ! હો !” એલીનર ચરચરતી બોલી : “આ કોનો અર્થ છે ?” તેની આંખમાંથી અંજારા વરસવા લાગ્યા.

“સુંદરી ! મજરાઓ ના. મહેરખાની કરી મારી વાત સાંભળી લો.” એલીનરનો મજરાટ જોઈ પ્રિન્સ બોલ્યો. પ્રિન્સ રામસેને બહુતે આવ્યો છે એ વાત એલીનર સમજી મધ હતી. આ પરથી તેની ખાતો મધ મધ કે તે રામસેની માથુક હતી તેની પ્રિન્સને ખબર પડી મધ હતી. પ્રિન્સ જોવો નિષ્કુર અને કામી પુરુષ પર તેને જરાપથુ વિશ્વાસ નહોતો. બાચાર મધ તે અધમુદ્ધ જેવી એક સીધા પર બેસી મધ.

“થોડી ડેસબરો ! તમે મારા પંજામાં આબાહ સપડયા છો. હવે મારી વાસના પથુ તૃપ્ત થશે અને તે સાથે વેર પથુ વળી જશે. ધણી દિવસથી હું તારા પ્રેમ માટે નળવળતો હતો; પણ હવે તારે તારી મેળેજ મારે શરણે ચલું પડશે.” પ્રિન્સ અદબ વાળીને હસતો હસતો બોલ્યો.

“કદિ નહિ-કદિ નહિ.” કહી એલીનર ટેબલ પાસે મધ કે જેના ખાનામાં તેણે કલિલ હતીઆરો છૂપાવ્યાં હતાં. એલીનર નાસી જવાનો પ્રયત્ન કરે છે એમ સમજીને પ્રિન્સે તેને કમરમાંથી પકડી

પાડી. એલીનરે ટેબલના ખાના પર હાથ રાખ્યો હતો. ખેંચાખેંચમાં ખાનું ઉઘડી મથું અને છવલેણ હાથીઆરે પર નજર પડતાંજ પ્રિન્સે રિવોલ્વર અને ખંભરનો કબજો બાંધ લીધો. એલીનરે હતાશ થઈ મથ અને ફરીથી સોદા પર જઈ પડી શેષ લાગી. પ્રિન્સે ખંભરના બે કટકા કરી નાખ્યા અને બરેલી રિવોલ્વર નકામી કરી મુકી.

“કેમ ! હવે કોઈ હથિઆર બાકી છે ? એલીનર ! ફાંસીને લાકડે ચઢેલાં માણસની માથુક થતાં તને વિચાર ન આવ્યો; અને મારા પ્રેમને તું ઠોકરે મારે છે !” પ્રિન્સેનો આ તાણો કાઉન્ટેસને ભારી પડી ગયો. તે ચરચર કંપવા લાગી.

“આમ કમ્પીત ન થા.” પ્રિન્સે ફરીથી કહેવા માંડ્યું. “કું તારું અભિમાન તોડવા માગું છું. જેના ગળા પર હજી ફાંસીની રસ્મીનો શ્વપ મોજુદ છે તેની સાથે મોજ કરતાં તને શરમ નહોતી આવી અને મારી પાસે જાતીલ બતાવવા માંગે છે ? કું તને સારી રીતે જોળખું છું. તું ખુની રામસેની માથુક થઈ હતી જોટલુંજ નહિ પણ શેષા હલાહ પહેલાં આ વેષ્વારો ભોડ ફોરેમલ સાથે પણ મોજ માણવા નીકળી પડી હતી.

“ચુપ રહો !” એલીનરે અર્થથી કહી થઈ ગયો. “કું કસમ ખાઈને કહું છું કે ભોડ ફોરેમલ સાથે મારે કંઈજ સંબંધ નથી. મેં એક પાપ કયું હતું તેજ મને ભારી પડી ગઈ છે. નકામું મારા પર બીજું કંઈક ન લાગે.”

“મુંદરી ! તે તારા પ્રેમનો પ્રથમ સ્વાદ એક ખુનીને ચખાડ્યો છે તો પછી તે કોને કોને પ્રેમદાન દીધો હશે તેની આ ખબર પડે ? તારા બધા ભેદ મને ખબર છે. તારા પતિની દલા પશું કું બાંધું છું.” પ્રિન્સેને મ્હોડે આ શબ્દો સાંભળતાં એલીનરનું વદન આન થઈ મથું.

“રામસેએ તમને આ બધી જાતો કરી લાગે છે.” તે ઘાંત પીસી ગયો. “પ્રિન્સ ! કું હમણાં તમારા સપાટામાં આવી છું એ જાત ખરી છે; પણ તમે બરા વિચાર કરી જુઓ ! તમે મારા

પંજામાં સપડાયા નથી? તે દિવસે તમારા મેળાકામાં તમે મારા પર, તમારાર કરવાની, અણી પર હતા તે વખતે ખીસીસ શીકા આપ્યા આવી પડી હતી તે તખતે મને પાછર પડી હતી કે ખીસીસ શીટક તમારી કમરેતર છે તે તો જાણ્યો છો ને? હમણાં તમે ખીસીસ પરથી લાખ્યા છો ત્યારે તે કમરની બાવી સહારણી થવાતી છે, સારે તમે બહુ કરશો તો મારે ચૂટે એમ જાહેર કરશો કે હું કમકિત બી છું. કમ કમર નહિ. તમારાથી થામ તે કરો. તે પછી હું દુનિયાને જાહેર કરીશ કે ખિસીસ રાજમાદોના વારસને જીવતી જો બેરીઓ છે. હવે વિચાર કરો. કુંતો પામ્યાના બધા બધા હું પશુ હું જો બેઠા જાણું છું તે જાહેર મતાં તમારી કેવી હાલત થશે તેનો તમે પોતે વિચાર કરો લો.” એલીનર દયામણી આ વાત કરો બધા પશુ પ્રિન્સ પર તેની જરા પણ અસર ન થય. એલીનર હરી.

“ખીસીસ શીટક સાથે મારા બચ્ન કાયા હતા તેવી સાબીતી ક્યાં છે?” પ્રિન્સ નકટાકથી હસીને બોલ્યો: “તે વિષે તો પુરાવા પત્રો તો બજાને ખાખ થઈ ગયા છે. તો પ્રકી ફક્ત તારે મહેરોની એવી વાત દુનિયા માની લેશે? એલીનર! નકામી ખાંડ ન ખા. હું તારા સપાટામાં નથી; પણ તું મારા પંજામાં ફસી છે.”

એલીનર હવે છેલ્લે પાટલે બેઠી. તે આંખમાંથી અગ્નિ વરસાવતી બોલી: “તમે એમ ના સમજતા કે હું સદંજ તમને વશ થઈ જઈશ. તમે મારી સાથે દુશ્મનીજ બધા બેઠા છો તો આવો! હું પણ મારાથી બનતું કરી લઈશ. તમે જાણતા તો હસોજ કે તમારી બહેન પ્રિન્સેસ સોફીયા કુંવારી હોવા છતાં તેને પુત્ર થશે છે? જો તમે મારી આગર પર ત્રાપ મારશો તો હું તમારી બહેનનો બેઠા ફાંડી નાખીશ.”

પ્રિન્સના જીગર પર આ ધા ધા આળાદ લાગ્યો. એલીનર પોતાનો વિજય લયલો જોઈ મલકાઈ. આ સમયે અપસરા જેવી સોબી રહી હતી. પ્રિન્સ તેણે સૌન્દર્ય જોઈ પામણ થઈ ગયો, પણ હવે

એલીનર પર બળાકાર કરવાની તેની દિગ્મત આશા નહિ. તે નમ્ર સ્વરે બોલ્યો: “એલીનર! નકામી શા માટે મારી સાથે દુશ્મની કરે છે? આવ, આપણે પરસ્પર સલાહ કરી લઈએ. સંજોગવશાત તું એક અપરાધી પુરુષની માથુક થઈ છે તેવીજ રીતે હું પણ એક બદમાસ પતિની પતિનો આશ્રય થયો હતો. તારે મન જેવો શીલીપ રામસે છે તેવી ખાતર મન મીસીસ એસ છે. હું તારા પર પાગલ થયો છું. હું તને પ્રાણુથી પણ અધિક આહું છું. બૂતકાળમાં મારાથી થએલી કંઈ બૂલ થઈ હોય તો મને માફ કર-હું તારો ગુલામ થવાને તૈયાર છું-” પ્રિન્સ આવી મીઠી મીઠી વાત કરતો એલીનરની બાજુમાં સોફા પર બેઠો. એલીનર વીચાર કરવા લાગી કે આ સમયે પ્રિન્સને રીઝાવી લેવામાંજ સાર છે.

“ બહાલી ! એલીનર ! બોલ, મને માફ કર. હું તારો ગુલામ છું.” કહી એલીનરના બંને હાથો પકડી તે પર ચુમી લેવા લાગ્યો. એલીનર થું કરવું ને થું નહિ તેની ચિંતામાં લીન થઈ ગઈ હતી. પ્રિન્સના સ્પર્શની પણ તેને અળસ ન હોય તેમ તે પથરની પુતળી પેઠે જેસી રહી હતી. તેની આવી દશા જોઈ પ્રિન્સ વધારે ઉન્મત થયો; તેણે તેને બગલમાં લીધી અને પ્રબળ આવેશથી તેને ચુમી લેવા લાગ્યો. એલીનર ચમકી. તેણે પ્રાણુને બોલે શિશુન રક્ષણ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો અને પ્રિન્સને ધકકો મારી દુર ધકેલી દીધો.

“ જો તમે મારા પર બુદ્ધિ કરસો તો હું તમારી બહેનનો બેઠ ફાડી નાખીશ.”

“ હવે જો થવાનું હોય તે થાય; પણ હું તને છોડવાનો નથી.” કહી કામી પ્રિન્સે એલીનરને ફરીથી બાથમાં લીધી. એલીનરે જોરથી એક ચીસ પાડી અને તેજ પળે અર્ધ અને ટીંગ મીગલ્સ બારમ્બા બોલી તે મોરકામાં ધસી આવ્યા.

પ્રકરણ ૧૭૪-મું.

પ્રિન્સની હાલહવાલી !

અર્ધ અને મીઠાસને અચાનક આવી પડેલા જોધને પ્રિન્સના હોસકોસ ઉડી ગયા. તેના હાથ ઢીલા થઇ ગયા. એટલે એલીનર તેના આલીંગનમાંથી મુક્ત થઇને અર્ધને વળગી પડી.

“તમે કાઉન્ટેસને લઇ જાઓ. આ બદમાશ સાથે હું મારો દિસાબ ચુકવી લઇશ.” મીઠાસે અર્ધને સંબોધી કહ્યું.

“શું ? મારી સાથે દિસાબ ચુકવવો છે ? જે ટીમ નક્કો મને ઝુસ્સે ન કરતો.” પ્રિન્સ બાલ બાલ આંખો ખતાવતો બોલ્યો.

“હવે તારા કોષની કોને પરવા છે ?” તિરસ્કારથી મીઠાસ બોલ્યો : અર્ધ કાઉન્ટેસને લઇ દાર બંધ કરી ત્યાંથી વિદાય થઇ ગયો. અર્ધ જતાંજ મીઠાસે અંદરથી બારણાને તાળુ ઘટાવી પોતાના મજવામાં મુકી તે જોધ પ્રિન્સ ઉઠ્યો.

“આનો અર્થ શો ?” તે બબડ્યો. એવામાં મીઠાસના હાથમાંની પીસ્તોલ પર નજર જતાં તેના હોંશ ખાટા થઇ ગયા : “શું તું મારો જીન લેવા માંગે છે ?”

“મારી એવી ઇચ્છા નથી પણ જો તમે સીધા નહિ રહો તો કદાચ તેમ પણ કરવું પડે.” મીઠાસે જવાબ આપ્યો.

“પીસ્તોલ બાજુએ મુક.”

“નહિ. એ તો મારા હાથમાંજ રહેશે. મને કેવી અચુક નિશાનબાજી આવડે છે તે તો તમે જાણો છો. એટલે સાવધ રહેજો.”

“ઐ. મીઠાસ ! મસ્કરી શા માટે કરો છો ?” પ્રિન્સ ઉપરથી નમ્રતા ખતાવતા લાઝો : “તમે મારી સાથે ફરીથી દોસ્તી કરવા મામતા હો તો હું તમને મહુ યુદ્ધરી માફ કરવાને તૈયાર છું.”

“પ્રિન્સ !” કરડા અવાજે મીઠાસે કહ્યું : હું મસ્કરી કરતો નથી પણ તમારું માથું આ ગોળીથી ફાડી નાખવા માટે મારા હાથ ચળવળી રહ્યા છે.”

“ મારી સાથે આવી વાત ?”

“ હા. તમારા જેવા બદમાશ સાથે એવીજ રીતે વાત કરવી જોઈએ, વધુ મડબડ કરશો તો જીન ખોઈ ખેસશો.” કહી પ્રિન્સની સામે પીસ્તોલ ટાંકી મીગલ્સ સોફા પર બેઠો અને પછી બોલવા લાગ્યો: “મેં તમારા ધણા ગુન્હા સહન કર્યા. હવે હું વેર લેવા તત્પર થયો છું, તમે મારા દોસ્ત થવા માંગો છો પણ હવે આપણી વચ્ચે દોસ્તી થાય તેમ નથી. એકવાર મેં તમારા પાપી પંજામાંથી રોઝ ફોરટરને બચાવી હતી અને આજે પણ એવુંજ થયું છે. તમે મને ધિક્કારો છો. મને તમારાપર બેશ માત્ર વિશ્વાસ નથી. તમેજ મને દેશનિકાલ કરાવ્યો હતો એ વાત મારાથી કદિ ભુલાવાની નથી; તમારા જેવો શયતાન મેં કદી જોયો નથી. તમે હમણાં ગમે તેટલા કસમ ખાશો પણ અહીંથી બહાર જતાંજ દુજો કરશો માટે ફરીથી હું તમારો વિશ્વાસ કરવાનો નથી.”

પ્રિન્સને મીગલ્સનો એકેએક શબ્દ કાતીલ તીર જેવો લાગ્યો. તેના ગુસ્સાનો પાર રહ્યો નહિ પણ મીગલ્સની પીસ્તોલ તેને ઢરાવી રહી હતી.

“મી. મીગલ્સ !” તે કરગરવા લાગ્યો: “તમને શું જોઈએ છે ? મેં તમને વગર કારણે સતાવ્યા નથી. તમે મારા ગુપ્ત કામગીરી ચોરી ગયા હતા ———”

“શું ?” મીગલ્સ બરાડ્યો “મને દેશનિકાલ કરાવવા માટે તમે હોમ ઓફીસના અમલદારોને સુચના આપી ત્યારે હું તમારા કામગીરી ચોરી મ્યો હતો તેની તમને ખબર હતી ? તમારો નોકર મારી ડેસ્કમાંથી કાગળીઆ લઇ ગયો ત્યારેજ તમને એ વાતની ખબર પડી હતી; પણ તમે તો પહેલાંથી મારી સાથે દગાબાજી શરૂ કરી દીધી હતી. હવે તમારો જીન લેતાં મને જરા દુઃખ થવાનું નથી.”

“રાજકુમારનો જીન લેવાની વાત પણ કરવી તે રાજકોટ ગણાય છે તે તું જાણે છે ?”

“હા. એવો કોઈ કાયદો છે, ખરો! પણ આ જગ્યાએ તમે હંદરની પેઠે મરી જશો તેની કોને ખબર પડવાની છે? કદાચ એમ નહિ હોત તો પણ હું તમારાથી ડરવાનો હતો?”

પ્રિન્સનું જીભર ચરચરી ગયું,

“શું? શું?” તે કમ્પીત અવાજે બોલ્યો.

“એમ કે હું તમારાથી ડરતો નથી. જે રાજકુમાર ફાંસીને લાકડે ચઢીને જીવતા રહેલા બદમાસ સાથે-કેમ! ચોંકા છો કેમ? મને બધી ખબર છે-”

“તમે એ વાત કોને કહી?”

“તેનું તમારે શું કામ છે? એ વાત મને હતબાગી રામસેએ કહી નથી; પણ રામસે અને એલીનર વચ્ચે થયેલી વાત મારા સાંભળવામાં આવી હતી તે થયેલી મને બધી ખબર પડી ગઈ છે-”

“ઓહ! રામસે તદ્દન મુરખ માણસ લાગે છે.” પ્રિન્સ બબડ્યો.

“એલીનર અને રામસેની વાત સાંભળતાંજ તમે નામદારજનક કંઈ કાવતું કરી રહ્યા છો. તે હું સમજી ગયો તેથી આજે રાતે બગીચા પાસે હું સંતાઈ રહ્યો હતો. રામસેને બદલે તમે આવ્યા એટલે તમારી દયાનત ધોયેલા મુળા જેવી છે તે વિષે મારી ખાતરી થઈ ગઈ અને મેં તરત તે વિષે અર્લને ખબર આપી-”

“ત્યારે મારું અહિં આવું અપમાન થાય છે તે અર્લ જાણે છે?”

“વાહ! તમે તેની પત્નિનું સત્યાનાશ વાળવા આવ્યા હતા છતાં અર્લ તમારી પુજા કરશે એમ તમે ધારો છો? સાંભળો, તમારો જાન હું લઉં તો પણ મને કોઈ પુછે તેમ નથી. માની લો કે પોતાની પત્નીની ચીસ સાંભળી પતિ દોડી આવ્યો, તેણે આવીને જોયું કે કોઈ બદમાસ તેની બીનું સતીત્વ હુટવાની કોશિષ કરી રહ્યો હતો. તે જોતાંજ પતિએ પેલા બદમાસને ઝાળીયા ઠાર કરી નાખ્યો. હમણાં તમે મને કાયદાની વાત કરતા હતા. તમે કાયદાના

મંથુકાર હો એટલે તમે જ કહો કે આવા સંજોગમાં કાલ પતિ પોતાની સ્ત્રી પર બલાત્કાર કરનાર બદમાશનું ખુન કરી નાખે તો તે ગુન્હેમાર મંથુકારી ખરો ?”

મીમ્મસની આ બમંદર વાત સાંભળતાં જ પ્રિન્સના કપાળ પર પરસેવો છુટી ગયો. તે ઘરથર ધુબતો બોલ્યો: શું અર્થે મને મારી નાખવાનું કામ તને સોંપ્યું છે ?”

“નહિ. પણ આ સમયે હું જે કરીશ તે સઘળું અજ મંજુર કરશે.”

“મી. મીમ્મસ !” પ્રિન્સ હવે ઠેકાણે આવ્યો: તમે શ્રી માટે આમ કરો છો ? બોલો તમને રાજી કરવા માટે હું શું કરું ?”

“હો, આ કાગળ પર હું લખાવું તે લખો.” કહી મીમ્મસે ગજ-વામાંથી એક કાગળ કાઢી આપ્યો.

“શું લખું ?”

“જાઓ, ટેબલ પાસે જાઓ.”

પ્રિન્સ ભાગ્યારીથી ટેબલ પાસે જઈ લખવા બેઠો. મીમ્મસે કુકમ કર્યો.

“લખો—હું નીચે સહી કરનાર પ્રિન્સ ઝોફ વેલ્સ આ લખાણથી કબુલ કરું છું કે મી. ટીમોથી મીમ્મસ મારા એવાં કાળાં કામો જાણે છે કે જે જાહેરમાં આવવાથી મને ખુબ નુકસાન થાય તેમ છે. એજ કારણસર મેં વગર કારણે તેને હોમ ઓફીસ મારફતે દેશપાર કરાવ્યો હતો. હોમ ઓફીસે તેના પર સરીઆમ જુદો આરોપ મુકી ફારસ જેવી તપાસ ચલાવી તેને દેશનિકાલની સજા કરી હતી પણ તે પછી મી. મીમ્મસના એક મિત્રે મારી પોલ ખોલી નાખવાની ધમકી આપવાથી મેં મી. મીમ્મસની સજા રદ કરાવી હતી. મી. ટીમ મીમ્મસને ખોટી રીતે સતાવવા માટે તથા તે મારા છૂપા બેઠો ભત્રી-બ્યમાં જાહેર ન કરે તે માટે આવથી એક મહિનાની મુદતની અંકર હું તેને વીસ હજાર પાઉંડ આપવાનું કબુલ કરું છું. આ દસ્તાવેજ મેં રાજપ્રુશીયી પુર ફૂશીઆરીમાં કરી આપ્યો છે. તા. ૧૭ મી મે ૧૯૪૫.”

“આના પર સહી કરો.” મીગેસે કુદમ કર્યો.

“સહી કરે” તે પછી મને છોડી દેશોને !”

“હા. પણ સચુર ! આનો પર સહી કરવા માટે હું અર્લને બોલાવી લાવું છું.” કહી મીગેસ પ્રિન્સને છોડી બહારથી દાર બધ કરી અર્લ પાસે ગયો. આટલી વારમાં એલીનરે અર્લને બધી વાત કહી દીધી હતી. રામસેએ તેને મળવા બોલાવી હતી. અને આજ તે છેલ્લી સલામ કરવા આવવાનો હતો. પણ તેને બદલે પ્રિન્સ આવ્યો એ વાત કહી તેને સામીતી તરીકે બપોરે બહેલી ચીઠી અર્લને બતાવી. એ ચીઠીમાં એલીનરે રામસે પાછો ફરવાની વાત બધી બધાવ્યું હતું કે “આજે રાતે તે મને મળવા આવવાનો છે; પણ હું કદિ તેને વશ થઈશ નહિ. મેં આત્મરક્ષા માટે હથીઆર તૈયાર રાખ્યા છે. જો બદમાસ જાતપર જશે તો કાં તો હું તેનો જીવ લઇશ ના મારો જીવ આપી દઇશ.” આ ચીઠી વાંચી અર્લને સંતોષ થયો પણ તે જાણે એલીનરની દુઃખાનું યુગ પોતેજ છે એવા ખ્યાલથી તેને પરાવાર શોક થયો.

“નામદાર !” આ સમયે મીગેસ આવીને બોલ્યો : “ચાલો, તમારે એક ફરતાવેજ પર સહી તરીકે સહી કરવાની છે.”

અર્લ મીગેસ સાથે પ્રિન્સ પાસે આવ્યો. અને મીગેસે પેલા ફરતાવેજ પર પ્રિન્સ તથા અર્લની સહી લીધી. તે પછી ફરતાવેજ મળવામાં નાખી મીગેસે પ્રિન્સને એક લાત મારી કહ્યું : “નીકળ, બદમાસ ! તારે કાજુ કર.” પ્રિન્સ ત્યાંથી વીજળાક વેગે છુ થઇ ગયો.

“મી. મીગેસ ! આજે તમે મારા પર જે ઉપકાર કર્યો છે તેના કિંચિત બદલા તરીકે—” અર્લે એકલા પડ્યા પછી કહ્યું.

“મને કંઈ જોઈતું નથી. નામદાર !”

“જુઓ. મી. મીગેસ ! પ્રિન્સને મેં અમાઉ વીસ હજાર પૈસા ધીર્યા હતા. એ પૈસા મારાથી કહી વસુલ થવાના નથી. તમે તેની રસીદ લઇ બધ એ રકમ વસુલ કરજો.

“બસ, તમારી મરજી એવી હોય તો મારે કબુલ છે.” અર્લે તરતજ પ્રિન્સની સહી વાળી રસીદ મીગેસને સ્વાધીન કરી અને મીગેસે તે પછી અર્લની રજા લીધી.

પ્રકરણ ૧૭૫-મું.

ફ્રેંચ હિમરાવો.

હપલો બનાવ બન્યા પછી ચોથે દિને સેન્ટ જેમ્સ રોકવરના બેરી સ્ટ્રીટમાંના એક મકાનના દીવાનખાનામાં ચાર પુરુષો ગુપ્ત મસલત મલાવતા બેઠા હતા. આમાંનો એક પુરુષ વૃદ્ધ હતો. તેણે કીંમતી પોશાક પહેર્યો હતો. તેનો મહેરો ઝારવબર્યો હતો. અને તેના હાથ પર જુદા જુદા દેશના માન ચાંદની રીબનો નજરે પડતી હતી. બીજો આધેક હંમરનો લાંબો માણસ હતો. તેની વાતચીત અને બાહ્ય દેખાવ પરથી તે સંસ્કારી પુરુષ જણાતો હતો. પણ આરીક અવલોકનથી તે કામી હોવો જોઈએ એવી ખાત્રી થઈ જતી હતી. ત્રીજો પુરુષ ત્રીસેક વર્ષનો હતો, તેનો દેખાવ અમીરી હતો. તેના મહેરા પર ગંભીરતા છવાઈ હતી. પહેલો મારકવીસ ઝોહ કય, બીજો મારકવીસ ઝોહ બેલોઈ અને ત્રીજો કયુક ઝોહ બીલેવાલ હતો. ચોથો આપણો પરિચિત ધુતશીરોમણી પેન્ડ હતો. એ ત્રણ જણ ફ્રેંચ અમીર હતા. ક્રાન્સમાં રાજ સત્તા હથેલાવી નાખી બંદખોરોએ પ્રજા-સત્તાક સ્થાપવાથી આ અમીરો પોતાના દેશમાંથી નાસી આવ્યા હતા. મારકવીસ ઝોહ કયે ભેડી લીટીથીઆના કહેવાથી પ્રિન્સને વીશ હજાર પાઉંડ ધીર્યા હતા. મીસીસ શીટલ હરબટ' ક્રાન્સમાં સહેલ કરવા મથ હતી ત્યારે તે આજ મારકવીસ ઝોહ બેલોઈ પર મુઠ્ઠા થઈ હતી. કયુક ઝોહ બીલેવાલ માલેતુગર અમીર હતો; પણ તે રાજનો પક્ષકાર હોવાથી તે પોતાની સમજી દોલત છોડી નાસી આવ્યો હતો.

“ મી. પેન્ડ પ્રિન્સ ઝોહ વેલ્કના વિશ્વાસ માણસ છે. ક્રાન્સમાં રાજની સત્તા સ્થાપવાની જે કોશિષ કરવામાં આવે છે તેને પ્રિન્સનો ટેકા છે-ખરી વાતને, મી. પેન્ડ ?” મારકવીસ ઝોહ કયે વાત સર કરી:

“ જ હા એકલા પ્રિન્સની નહિ પણ આખા અંગ્રેજ રાજકુટુંબની એવી પ્રબળ ઇચ્છા છે કે ક્રાન્સમાં ફરીથી રાજસત્તા કાયમ થાય. અંગ્રેજ અમીરો પણ એજ મતના છે. તેથી થોડા દહાડા પર

પ્રિન્સે અને મોટા મોટા ફ્રેંચ ગૃહસ્થોને। મત જાણી લેવાની આજ્ઞા કરી હતી. હું મારકવીસ ઝોફ કય અને મારકવીસ ઝોફ મેલોઇને મળ્યો અને મેં મારકવીસ ઝોફ કયને કહ્યું કે બેડી લીડીશીઆ બેડ લુગ્ગી સી છે. પ્રિન્સ પાસે તમારા થોડાક પૈસા છે તે પ્રિન્સ તરત આપી નહિ શકવાથી તમને ખોટું લાગ્યું હશે પણ હું ખાતરી આપુ છું કે થોડા દહાડામાં—”

“હવે એ વાત જવા દો. હમણાં મને પૈસાની જરૂર નથી.” કયે પેન્ને અટકાવી કહ્યું: “મારા મિત્ર સર જોનને આ સી કેમ મળી હશે તે સમજાવું નથી. તમે પ્રિન્સને કહેજો કે જો ફ્રાન્સમાં ફરીથી રાજભરતા સ્થપાશે તો મને તેમની પાસેના પૈસાની કદી જરૂર પણ પડવાની નથી.”

“પ્રિન્સે ફ્રાન્સ સંબંધી ઘણી વાતો બેગી કરી હશે।” બીલેવલે પેન્ન તરફ જોઇ કહ્યું.

“હાસ્તો! ઓટીશ સરકાર ચૂપ બેસી રહી નથી. ફ્રાન્સની પ્રજાને પ્રજાસત્તાક અમલ કેટલો ગમે છે તે જાણવા માટે અનેક જાણસો મોકલ્યા છે તેઓ મારફત ખબર મલી છે કે જો કોઇ ફ્રાન્સના રજુ મેદાનમાં રાજપતાકા ઉઠાવી દે તો લાખો માણસો રાજને માટે જન આપવાને બેગા થઇ જશે.” પેન્ને ટાઢા પહોરની તોપ મારી.

પાશમાલ થઇ ગયલા મારકવીસ ઝોફ મેલોઇને આ વાત મળી. તે ડ્યુક ઝોફ બીલેવલ તરફ જોઇ બોલ્યો: “તમે તો તમારી સાથે પુષ્કળ દોલત લઇ આવ્યા છો. લઢાઇમાં પૈસાની જરૂર પડશે, તમારી પાસે જે પચાસ હજાર પાઉંડની અંગ્રેજી નોટ છે તેને બદલે ફ્રેંચ નોટ લઇ લો તો લાખો માણસો જોતજોતામાં બેગા થઇ જશે. આવી મોટી સેનાની આપણે સરકારી લઇશું તો રાજપક્ષના સધળા અમીરો આપણને આવી મળશે.”

“જો ઇંગ્લંડ છોડી ફ્રાન્સ જવાનો આપણે વિચાર થાય તો સધળા પૈસા સાથે લઇ જવામાં ચાર નથી. કોઇ બહા માણસને ત્યાં એ પૈસા રાખી જવા પડશે. ફ્રાન્સ ગયા પછી જો આપણે પક્ષ

સમગ્ર જણાશે તો અહિંથી પૈસા મંગાવી શકાશે.” ઠીક ઝોફ બીલેવલ બોલ્યો.

“ત્યારે શું એકવાર પાસા નાખી જોઈએ ? કું આને કાન્સ આવવાને તૈયાર છું.” મારકવીસ ઝોફ કંથ બોલ્યો.

“કું પણ તૈયાર છું. કાં તો રાજસત્તા સ્થાપીશ અથવા પ્રાણ સમર્પણ કરી દઇશ.” બેભોઇએ ઉત્સાહ પતાવ્યો.

“ઠીક ત્યારે. હવે લંડન જૅંકમાંના મારા પૈસા કોને ત્યાં રાખી જવા ?” ડ્યુકે પુછ્યું.

“તમે પૈસાની વાત કરી એટલે મને ઠીક થાડા આનંદ.” પ્રિન્સે કહેવડાવ્યું છે કે મારકવીસ ઝોફ કંથના પૈસા તે આઠ હાડકામાં ચુકવી દેશે.”

“નહિ. નહિ. મને હાલમાં પૈસાની જરૂર નથી.” મારકવીસ બોલ્યો: “મીં પેજ ! પ્રિન્સની પેઠે તમે પણ ફ્રેંચ રાજસત્તાના હિમાયતી છો ?”

“એમાં કંઈ શક છે ? કું તો પ્રજાસત્તાકોનો દુશ્મન છું.” પેજે તરત જવાબ આપ્યો.

“મેં લેડી લીટીશીઆની ઉરકેરણીથી પૈસા માટે તમારા કર્યા હતા તે માટે કું પ્રિન્સની માફી માફું છું. અમે પ્રિન્સની કૃપા ચાહીએ છીએ તેની સામીતી રૂપે ડ્યુકના પૈસા પણ પ્રિન્સ પાસેજ સખી જવા માગીએ છીએ. જ્યારે જોઈશે ત્યારે અમે મંગાવી લઇશું.” કંથ બોલ્યો.

“આ વાતની પ્રિન્સને પૂછ્યા વિના કું હા પાડી શકતો નથી. જે તમારી મરજી હોય તો કાર્લટન મેન્શનમાં જઈ પ્રિન્સને પૂછી આવું.”

“હા. જાઓ. કૃપા કરી પ્રિન્સની પાસે હા પડાવજો” ફ્રેંચ અમીરે બોલ્યો.

પેલ બહાર નીકળ્યો. તે રાજમહેલમાં ગયો નહિ. ત્યાં જવાની જરૂર નહોતી. બીજારી પ્રિન્સ કોઇના પૈસા રાખવાની ના પાડે તે બનવાજોગ નહોતું. પેલ એક પીઠામાં અરધો કલાક ગાળી પુનઃ ફ્રેંચ ઉમરાવો પાસે ગયો અને હાંફતો હાંફતો બોલ્યો: “પ્રિન્સે પહેલાં પૈસા રાખવાની સાફ ના પાડી. પણ મેં ખુબ સમજાવ્યા ત્યારે તે કબુલ થયા. મેં તેમને ખાત્રી આપી કે પૈસા આપવા માટે બે ચાર વાર ફ્રાન્સ જવું પડે તો હું તૈયાર છું. આમ હજી ત્યારેજ પ્રિન્સે હા પાડી.”

“શ્રાવ્યાશ મીં પેલ ! અમે તમારો આભાર જીતીશું નહિ. બોલો, હું પૈસા મુકવા ક્યારે પ્રિન્સ પાસે જઈ?” બીબેવમે પૂછ્યું.

“કામે સાંજે છ વાગે.” કહી પેને રજા લીધી. અને અમીરે પોતાના સ્વાર્થની મસલત કરવા લાગ્યા.

પ્રકરણ ૧૭૬ મું.

પ્રુશ ખખર.

રાતના આઠ વાગ્યા. પેજ પ્રિન્સને આ વખતે મળવા આવવાનો હતો તેથી પ્રિન્સ ડીનર રૂમમાંથી બહાર નીકળી દિવાનખાનામાં જઈ બેઠો અને તરતજ રાજેની પેજ શ્રીમાનની હજીરમાં આવી ઉભા.

“કેમ મી. પેજ ! શી ખબર છે ?” પ્રિન્સે મંગળામરણ કયું.

“પ્રુશ ખખર છે નામદાર !” પેજ હસ્યો.

“આજે રાતે મને પોલીસ મળશે ?”

“જરૂર.”

“શાબાશ ! આજે તેં મારી મહાન સેવા બજાવી છે. વાર પેલા ફ્રેંચ અમીરોની સ્ત્રી ખખર છે ?

“એ લોકોને મેં આજાદ પાડ બાણાવી દીધો છે. મારકવીસ ઓફ કયને હવે તેના પૈસા જોઈતા નથી.”

“મારકવીસ ઓફ બેબોઇનો રંગ કેવો છે ?”

“તે પણ આપ નામદાર પર શીદા છે.”

“પરમ દહાડે તું ડયુક ઓફ બીમેવલની વાત કરતો હતો—”

“જી હા ! એ ઉમરાવ કાલે સાંજે તમારી પાસે પચાસ હજાર પાઉન્ડ જમે રાખવા આવશે.”

આવી મોટી રકમ મળવાની ખખર સાંભળી પ્રિન્સના આનંદનો પાર રહ્યો નહિ.

“શાબાશ મી. પેજ ! તમે બાહોશ મુત્સદી છો. પણ એ પૈસા હું અનામત રાખવાનું કયુલ કરીશ તે તમે કેમ જાણ્યું ?”

“નામદાર ! જુલ મધ હોય તો માફ કરો.”

“નહિ. નહિ. તમે કંઈ જુલ કરી નથી.”

“મારકવીસ ઓફ કય તમને હેરાન કરતો હતો, બેબોઇ પર કોઈ પ્રેમ કીસ્સાને લીધે તમે ખફા થયા હતા એટલે એ ફ્રેંચ ઉમરાવોના મિત્રતા પછસા તમને મળવા જોઈએ એમ ધારીને હું હા પાડી આવ્યો.”

“આપ્પાશ્ચ! હવે પોલીનની વાત કર-” પ્રિન્સે પોતાની માનીતી વાત કાઢી.

“ઑક્ટેવીઆને પામલખાનામાં મોકલી આપ્યાને આજે એક મહિનો થવા આવ્યો. એ અરસામાં પોલીન અમારે ત્યાં પાછી આવતી જતી થઈ છે. મારી સ્ત્રી તેની દીલોગ્ગન સખી થઈ ગઈ છે. તે મારી જુલીઆને પોતાની શુભેચ્છક સમજે છે. આજે તે અમારે ત્યાં ડીનર લેવા આવવાની છે.”

“ત્યારે તમે તેની બહેનને કેદ કરાવી હતી તેની તેને ખબર નથી ?”

“નહિજી. તેને જરા પણ શક નથી. વીગટન અને રમેંકસ નામના બે શરાબી અને દુરાચારી ડોક્ટરો સાથે મારે ખાસ પીછાન છે. તેમને લાંચ આપી મેં ઑક્ટેવીઆ પામલ હોવાની સરટીફિકેટ લઈ લીધી અને તે પછી પામલખાનાના ડોક્ટર બારટનને ઑક્ટેવીઆના બરણ પોષણ માટે વરસે ત્રણસો પાઉંડ આપવાની લાલચ ખતાવી એટલે આ કારસ્તાન કરનાર હું છું તેની પોલીનને શી રીતે ખબર પડે ?”

“વાર-ઑક્ટેવીઆને મળવાને પોલીન પામલખાનામાં જાય છે?”

“હા. તે રોજ ડોક્ટર બારટનને મળી પોતાની બહેનની ખબર લઈ આવે છે. તે ખાત્રીયા માને છે કે કાયદા પ્રમાણેજ ઑક્ટેવીઆને પામલખાનામાં રાખવામાં આવી છે. ગમે તેવા ડોક્ટરની સરટીફિકેટના જોર પર કોઈ માણસને પામલખાનામાં પુરી રાખવા માટે આપણા દેશમાં જે કાયદો છે તે બહોળ ઉપયોગી છે. ઓહો! નવ વાગવા આવ્યા. આલો, ઉતાવળ કરો. જુલીઆએ અત્યાર આગમજ તમે વિના ખટકે પોલીનના જોખનનો લકાવો લઈ શકો તેની વ્યવસ્થા કરી મેલી હશે.” ઘડાઆળ તરફ જોઈ પેને ઉતાવળ કરી.

“તારી સ્ત્રીએ શું કયું હશે ?”

“ડીનર લેવાયા પછી પોલીનને સ્ત્રી અથવા પોર્ટની એક ખાલી

આપવામાં આવશે. તેમાંથી તે ગમે તે પીશે તો પણ પરીણામ સરખું જ આવશે. મારી દાસી સધળો બેઠ જાણે છે; પણ તે વિશ્વાસુ છે.”

“આલો કારે.” કહી પ્રિન્સે જરમીનને એક ભાકાની ગાડી લાવવાનો હુકમ કર્યો અને પ્રિન્સ પેજ સાથે એજવર રોક જવા ઉપડ્યો. પેજના મકાનથી થોડે દુર ગાડી ઉભી રહી. પેજ ગાડીમાંથી ઉતરી પોતાને ઘેર ગયો. બે ત્રણ મીનીટમાં તે પાછો આવ્યો અને બોલ્યો:

“આલો, નામદાર! સ્વર્ગીય સુખ તમારી રાહ જુએ છે.”

આનંદથી મસ્ત થઈ ગાડી રવાના કરી પેજની સાથે પ્રિન્સ તેના મકાનમાં દાખલ થયો.

+

+

+

આ સુખથી પેજના મકાનની નજીક આવેલા હોટલમાં એક બીજોજ અનાવ અતો હતો. આ હોટલનો માલિક મેગ્સમેનનો સાથી ધોગસ હતો. માથાપર નકલી વાળની વીગ પહેરી આંખપર ચશ્મા લગાવી તેણે પોતાનો અહેસા એવી રીતે બદલી નાખ્યો હતો કે બહો છૂપી પોલીસવાળો પણ જોળખી શકે નહિ. ધોગસના હોટલમાં કોઈ જાતનો ખર્ચ ન હતો છતાં કોઈ પોતાની વાત સાંભળી ન જાય એવા હેતુથી ગેરોઝ વીડો, કરોટી પોલ અને કીચીન ગ્રેડ એક ઝોરડામાં બેસી ધીમે ધીમે વાતો કરતાં હતાં.

કીચીન ગ્રેડે પહેલાની પેઢેજ મેલા વચ્ચે પહેર્યા હતા. કરોટી પોલ પ્રથમથીજ ટંટાખોર હતી. હમણા તેનો ખાપ બીમ બેગરમેન અથવા સ્ટીફન પ્રાઇસ ખુન અને ચોરીના વાંક માટે જલમાં સડતો હતો. તેથી કરોટીનો સ્વભાવ વધુ બગડી ગયો હતો. મેગ્સમેન પણ કેદમાં સડતો હતો. ગેરોઝ વીડોનો સ્વભાવ જરા નરમ પડ્યો હતો. પણ તેણે થોડાક દીવસ થમાં વિધવાના કાળા વચ્ચે છોડી દીધાં હતાં.

“આટલા દહાડે પેજ સપડાયો ખરો! તેની સાથે કોઈ બીજો પણ સપડાવાનો છે.” કરોટી કરી શરાબની ખાલી ખાલી કરતી બોલી.

“જો કામ બરાબર પાર પડે તો તારો આપ અને મારો માર જાનને બચી જશે.” ગેરોઝ વીડોએ કહ્યું.

“તમે તો પેલ અને જુલીઆનો જન લેવાની વાત કરતા હતા; પણ મેં સીકરટર સાલને તેઓને ત્યાં નોકરી રખાવીને કેવું કામ પાર પાડ્યું!” કીંગ્વીન ઝેંડ ખુશી થતો બોલ્યો.

“ખીલ! તેં ખરેખર મહાન ‘પરાક્રમ કરી બતાવ્યું’ છે. તારી માથુક વિશ્વાસપાત્ર છે ને?”

“હા. હા. તમે તેની શીકર ન કરો. મારી સીકરટર મારે માટે જન આપવાને પણ તૈયાર છે.”

સીકરટર સાલ સારા ધરની કન્યા હતી પણ સંજોગવશાત તેને જદમાસોના અડ્ડામાં ઉધારવામાં આવી હતી. તે કીંગ્વીન ઝેંડ પર આશંક પડી હતી અને પેલ અને જુલીઆ પર જનસુસી કરવા માટે પેલને લાં દાસી તરીકે નોકરી રહી હતી. કીંગ્વીન ઝેંડ પોતાની માથુકની તારીફ કરતો હતો એવામાં તેજ ત્યાં આવી લાગી.

“શું ખબર છે સાલ?” તેના ચારે તેને પુછ્યું.

“સારી ખબર છે. મીસ પોલીન શરાય પી બેહોશ થઈ ગઈ છે અને પ્રિન્સ હમણાંજ આવી પુઝ્યા છે.” સીકરટર સાલે ખબર આપી.

“તો હવે હીલ કરવામાં સાર નથી. ચાલો-ચાલો! હું આગળ જ. અમે તારી પાછળ આવીએ છીએ.” કેરોટી પોલ આ ખબર સાંભળી ખુશ થઈ બોલી.

“તમે બોડો પાછલા ફાટક આગળ આવો. હું ધરમાં જઈ કે બે ત્રણ મીનીટમાં આવી પહોંચી.”

કેરોટી પોલ અને ગેબ્રેલ વીડો સીકરટર સાલની ખુબ પ્રશંસા કરવા લાગી તે સાંભળી તેના હૃદયને પ્રેમી કીંગ્વીન ઝેંડની છાતી મજ ગજ ઉછળતો લાગી. સાલ ગયા પછી ત્રણે જણે હોટલમાંથી બહાર નીકળતી વખતે હોટલના માલીક ક્ષીગ્સ તરફ અર્થબરી નજર ફેંકી. એક મહીમાંથી ત્રણે જણ પેલના મકાનની પાછળના બગીચાના ફાટક પાસે જઈ પહોંચ્યા. સીકરટર સાલ ત્યાં હાજરજ હતી. તેણે ત્રણે જણને બગીચામાં દાખલ કરવા ફાટક ખોલી નાખ્યો.

પ્રકરણ ૧૭૭ મું.

પોલીનના અચાન.

રાતના દશ વાગી ગયા હતાં. પેળના ધરના શ્યનાગારમા રાક્ષની સળગતી હતી. તેમાં એક પલંગ પર પોલીન બેહોશ થઈ પડી હતી. ઉશીકા પર તેના લાંબા કાળા વાળો વીખરાયલા પડ્યા હતા. એ બોળા બાળા આજે જુલીઆના આમંત્રણથી તેને ત્યાં બોબન ભેવા આવી હતી. બોબન લીધા પછી બદમાસ જુલીઆએ તેને કંધ કેદવાળી શરાબ પાછ હતી તેથી તે તરત એ બેબાન થઈ ગઈ હતી. તે બેબાન થયા પછી જુલીઆ અને સીકરટર સાથે તેને હંચકીને પલંગ પર સુવાડી દીધી હતી. એ બિચારી કેવી આફતમાં ફસી પડી હતી તેનું તેને બાન પણ નહોતું. તેના મોઢક પગ પરથી વસ્ત્ર ખસી ગયું હતું તેથી જાને પગે ઉધાકા દેખાતા હતા. તેનો એક હાથ પલંગ પરથી નીચે લટકતો હતો. મ્હો જરા ખુલ્લું હતું તેથી તેના મોતી જેવાં દાંતની મોઢક છટા નજરે પડતી હતી.

પલંગ પર પડેલી પોલીનના વદન પર માથું ઝૂકાવી પ્રિન્સ કાગી નજરે એ રૂપચંદ્રીના યોવન અને રૂપને બહાર બેઠ રહ્યો હતો. અજગર પોતાના શિકારને ખાઈ જવા પહેલાં તેના શરીરની આજીવાસ વીંટાઈ વળે છે તેવીજ રીતે આ નરપિશાચ પોલીનને સત્વજી નયને જોતો ઉભો હતો. તેની વાસના પ્રમળ થઈ હતી. ધણે દહાડે તેની આશા સફળ થશે એ ખ્યાલથી તે પાગલ થઈ ગયો હતો એવામાં અચાનક તેને કોઈના પગલાંનો અવાજ સંભળાયો. એ બદમાસ રાજકુમાર શ્યનગૃહમાં દાખલ થઈ બારણાં ખંધ કરવાનું જુલી ગયો હતો. પગલાંનો અવાજ જરા બંધ થયો. પ્રિન્સ ફરીથી પોલીનની રૂપરશ્મી જોવા લાગ્યો કે તરતજ બારણાં હડસેલી ત્રણ જણ અંદર દાખલ થયાં. પ્રિન્સ ચોંકીને જોયું તો તેની નજરે કેરોટીપોલ, એલોઝવાડો અને કીંગ્મીન ગ્રેંડ પડ્યાં. પ્રિન્સના મુસ્તાનો પાર રહ્યો નહિ.

“હમણાં ને હમણાં કાણું કરી જાઓ; નહિ તો ચોર ચોર કરીને ખુબ મરીશ.” પ્રિન્સે મર્જના કરી.

“તમારી મળ્મ નથી કે તમે યુમ પાડો. જો તેમ કરશો તો તમે તમારીજ પોલં ખોલી દેશો.” જરા પથ્થુ કર્યા વિના કેરોટીએ તેને ડામ દેનારો જવાબ આપ્યો. આ જવાબ સાંભળતાજ પ્રિન્સ સમજી ગયો કે આ ભોડો મને ઝોળખી ગયાં છે. તે અત્યંત નારાજ થયો. લાચારીથી તેને નમ્ર થવાની ફરજ પડી.

“તમે શું કહેવા માગો છો ? જો તમને પછસા જોષતા હોય—”

“નહિ. અમને પછસા જોષતા નથી. અમે તમારી સાથે થોડી વાર વાત કરવા માગીએ છીએ.” જેલોઝવીડો ખોલી.

“મારી સાથે ? હમણાં ? નહિ. હમણાં નહિ.” કહી પ્રિન્સે બેહોશ પોલીન પર તબ્બર ફેંકી.

“તમે હમણાં પરમ સુખ લુંટવા આવ્યા છો તેની અમને ખબર હોવા છતાં અમે અહિં આવ્યાં છીએ—સમજ્યા રાજકુમાર !”

“શું બદમાસ પેજે મારી સાથે કમાયાજ કરી ?”

“નહિ. પેજે અને તેની સ્ત્રી હાલમાં નીચેના ઝોરડામાં કેદ છે અને તેમની ફાંસીજ પીરતોજ લપ્પ બંને જણ પર ચોકી કરી રહી છે.”

પ્રિન્સ સમજ્યો કે મામલો ગંભીર છે.

“તમે કાણુ છો અને શું માગો છો ?” પ્રિન્સે પુછ્યું.

“મારું નામ મેરી ગ્રાઇસ છે અને હું બીગ બેગરમેનની પુત્રી છું.”

“અને હું જોસફ વોરન ઉર્ફે બેગરમેનની માથુક છું.”

આ બે બદમાસોના નામ સાંભળતાંજ પ્રિન્સના હાંજ ગમડી ગયા: “તમે શું ચાહો છો ?”

“સાંભળો ! આ છોકરીનો બાપ અને મારો મરદ બંને મોરી અને જુનના વાંક માટે પકડાયા છે. બંનેએ અગાઉ એવા એવા ગુન્હા કર્યા છે કે તેમને ફાંસીનીજ સજા થશે તે વિષે કંઈ શક નથી.

તમારે મને તે રીતે જો જાન્યે જણના જીવ બચાવવા પડશે.”
 જેભોજ વીડોએ પોતાનું કામ કહ્યું: “બંને જન્મ દેશ નિકાલ થાય
 તેની અમને પરવા નથી પણ બંનેના જાન બચવા જોઈએ.”

“વાર. બંનેનાં કેસ ચાલશે ત્યારે હું તેઓની સગાં જોઈ
 કરાવવાનું વચન આપું છું.” પ્રિન્સે હમણાં આ બત્તા યાજવાના
 હેતુથી કહ્યું.

“તમારો ઉપકાર !”

“ચાલો, હવે અહિંથી રસ્તો માપો.”

“મહેરબાની કરીને મને જો વાત લખી આપો. અને તે પર
 તમારી વીંટીની મહેર મારો.

“શું ? મારા પર વિશ્વાસ નથી ? તો જાઓ-તમારાથી થાય તે
 કરી લેજો.” પ્રિન્સે વિદ્યો.

“નકામા હુંઆ હુંઆ ના કરો. મી. પેલની દાસી અમારી
 જાસુસ છે. તેણે આ જેભોજ બાળકની મધી વાત અમને કહી દીધી
 છે. જો તમે મક્કમન કરશો તો અમે લોકોને બેગા કરીને તેઓને
 બતાવી દઈશું કે આખરફાર સીઓના શીયગનો નાશ કરવા માટે
 પ્રિન્સ કેવાં નીચ કાવત્રાં કરે છે.” જેભોજ વીડોના આ તાણાએ
 પ્રિન્સનું જીગર વિંધી નાખ્યું. જો ત્રણ પાંચ કરશે તો પોતાની બારી
 બદનામી થશે એવા ખ્યાલથી તે લાચાર થયો.

“લાવો, તમને મદદ કરવાનું લખી આપું.”

કાંચીન ગ્રેડે તેને કામળ કબજા આપ્યા અને પ્રિન્સે સ્ટીફન
 પ્રાઇસ તથા મેક્સમેનનો જાન બચાવવાનો એકશર લખી તે પર
 પોતાની મહેર મારી. એ કામળ જેભોજ વીડો અને ફેરેટીએ વાંચી
 જોયો. પછી એ કામળ ગજવામાં મુકી જેભોજ વીડો બોલી: “બરાબર
 છે ! હવે તમે વિદાય થાઓ.”

“શાં ? હું વિદાય થાઉં ?”

“હાસ્તો ! અમે મીસ પોલીનના રક્ષક છીએ. અમારી નજર સામે તેનો વાંકો વાળ પશ્ચુ થવા દષ્ટ્યું નહિ.” મેલોઝવીડોએ આંખ ફેરવી.

“જો આમ કરશે તો હું તમને જરા પશ્ચુ મદદ કરીશ નહિ.”

“કંઈ શીકર નહિ. તમે મદદ નહિ કરો તો તમારો કામળ મદદ કરશે.”

“શું તમે કોઈ રીતે ન માનો ? તમે કહો તો તમે માંગો તેટલા પછસા આપું-સો ગીની—”

“તમે હજાર ગીનીઓ આપશો તો પશ્ચુ તમારું કંઈ વળવાનું નથી. મીસ પોલીનનું રક્ષણ કરવા માટે અમને જે જોઈશે તે આપનાર હયાત છે. નકામો બકવાહ ના કરો અને અહિંથી ચાલતી પકડો.”

પ્રિન્સ ખીસીઆણે પડી ગયો. ગુસ્સાથી લાલ લાલ આંખો બતાવતો તે નીચે ઉતર્યો અને ઝોવરકોટ અને હેટ પહેરી જલદી મકાનમાંથી બહાર નીકળી ગયો.

પ્રકરણ ૧૭૮ મું.

પેજ હુંટવાનો.

પ્રિન્સ ગયા પછી ગેલોઝવીડોએ પોલીન પાસે જઈ તેના ખભાં પકડી ધીમેધીમે હક્કારી. પોલીન જરા હાંસમાં આવી; પણ તરત પાંસું ફેરવી સુષ રહી. આ જ્યેષ્ઠ ગેલોઝવીડોએ તેના મ્હો પર થોડુંક પાણી છાંટ્યું તેથી પોલીન ધીમે ધીમે હાંસમાં આવી. તેણે આંખો ખોલી અને પોતાના કાઝ પાસે ત્રણ જણને જોતાં બપને લીધે તેણે ચીસ પડી.

“ડરો નહિ. અમે તમારા મિત્રો છીએ. અમે કેવી આફત-માંથી તમારું રક્ષણ કર્યું છે તેની તમને ખબર પણ નથી.” ગેલોઝવીડો તેને શાંત કરતી ખોલી.

“આફત?” પોલીને કપાળ દાખ્યું: “હા. હા. મને યાદ આવે છે હું ક્યાં છું?”

“પેજના ઘરમાં. મીસીસ પેજે દગાખાજીથી તમને કેશી દવાવાળો શરાબ પાચો હતો. પ્રિન્સ તમારી લાજ હુંટવાની અણી પર હતા એવામાં અમે તમારું રક્ષણ કર્યું.”—

“પ્રભુ તમારું કલ્યાણ કરો.”

“હવે ના ડરો ફ્લોરેમસે તમારું રક્ષણ કરવાનું કામ અમને સોંપ્યું હતું. હવે અમારું કામ પુરું થયું.”

ફ્લોરેમસનું નામ સાંભળતા પોલીનનો ચહેરો ખીલી ઉઠ્યો. “ફ્લોરેમસ? શું એ સંભવિત છે?”

“હા. એ તદ્દન સાચી વાત છે. લોર્ડ ફ્લોરેમસ તમને ખરા જીમરથી ચાહે છે. તમે વગર ડારણે તેમના પર નારાજ થયા છો તેથી તેમને ખડક દુઃખ થયું છે. પણ તમારા પરનો તેમનો પ્રેમ ખટક છે. તમે કેમ બદમાસની જાળમાં ફસી ન પડો તે માટે તમારા મકાનનો પનો મેલવી તેઓ પાછા લાંડન આવે ત્યાં સુધી તમારું રક્ષણ કરવાનું કામ લોર્ડ ફ્લોરેમસે અમને સોંપ્યું છે.” ગેલોઝવીડોએ ખુલાસો કર્યો.

પોલીસનો નીશો હજી પુરો ઉતર્યો નહોતો તો પણ હવે તે ભાનમાં હતી. તે કાચ પરથી ઉતરી ખુરશી પર બેઠી. અચાનક તેણે જે વાત સાંભળી હતી તેથી તેનું જીભર પીગળી ગયું. તેની આંખમાં આંસુ ભરાઈ આવ્યા: “તમે કાણ છો? તમારા ઉપકારનો બદલો હું શી રીતે વાળું?”

“અમે કાણ છીએ તેની તમે પરવા ન કરો. અમારા દેખાવ પરથી તમે ગમરાતા ના. ખાત્રીથી માનજો કે અમે લોડ ફોરેમલના શુભેચ્છક છીએ અને તમારી બધી વાતની અમને ખબર છે. તમારી બહેન ઓકટેવીઆને લુચ્ચાઇથી તમારી પાસેવા લઈ જવામાં આવી છે. પ્રિન્સે પોતાનું પાપ પ્રમટ થઈ જાય તે માટે એ દગા બાજી કરી છે. જો બદમાશો તમારી બહેનને સહેલાઈથી છોડી દેશે નહિ તો માજીસ્ટ્રેટને અરજ કરવાથી તેને છોડાવી શકાશે.” ગેલોઝવીડો બોલી.

પોલીસને હવે આ લોકો પર વિશ્વાસ આવ્યો. “તમે મારા પર ભારી ઉપકાર કર્યો છે. પણ તમને ઇનામ આપવા માટે મારી પાસે કંઈ નથી.”

“અમને તમારી પાસેથી કંઈજ જોઈતું નથી. જો તમે ઇનામની વાત કરશો તો અમને માફ લાગશે.” લોડ ફોરેમલ પાસેથી ભારી ઇનામ મળવાની ખાત્રી હોવાથી ગેલોઝવીડોએ બલાઈ બતાવી.

“બાર, મારી બહેનની ખબર તમને લોડ ફોરેમલે કહી હતી?”

“નહિ. તેમણે તે વિષે કંઈ કહ્યું નહોતું. પણ પેન્ની દાસી અમારી ટાળની છે તેની મારફતે અમને બધી ખબર મળી હતી. તમે બાળુમાંજ રહો છો એટલે તમારી રક્ષા કરવામાં ઉપયોગી થઈ પડશે એમ ધારીને અમે સીક્રટર સાલ નામની છોકરીને પેન્ને ત્યાં નોકરી રાખી હતી.”

“તમે હમણાં કહ્યું કે લોડ ફોરેમલ લંડનમાં નથી. તે ક્યાં છે તે તમે જાણો છો? હું તેમને પત્ર લખવા માગું છું.”

“સોડું સાહેબ હમણા ડાવરમાં છે.”

“તમારો આભાર! હવે મને એક વાત કહો. પેજ અને જુલીઆ મારા તરફ ધણી મમતા બતાવતા હતા. પણ એ બોકો શું ખરેખર નીચ અને હમાયોજ છે ?

“એમાં કંઈ શક છે ? પેજ મહા બદમાસ છુતારો છે અને જુલીઆ તો બોડાજ મહિનાની વાત પર વેશ્માનો ધધો કરતી હતી ”

“એમ ? અફસોસ ! હવે મારી તબીબત ઠીક છે એટલે હું મારે ઘેર જઈશ.” કહી પોલીસ ત્રણે જણને શેકહેંડ કરી પોતાને ઘેર જવા નીકળી. કરોટીપોલ તેની સાથે જઈ તેને સલામત લેને ઘેર શુકી આવી.

હવે ત્રણે જણ પેજ અને જુલીઆને કેદ કર્યા હતા તે ઝોર-ડામાં ગયા. સીકરટર સાથે પીસ્તોલ બંધ બંને જણ પર પહેરો ભરતી હતી. પેજ આ બદમાસ ત્રિપુટીને જોતાં જ બચીત થયો કેમકે તે ત્રણેને ઓળખતો હતો. તેનું શરીર થરથર કંપવા લાગ્યું.

પોતાની માથુકના હાથમાંથી પીસ્તોલ બંધ બારણાને અટકી કોચીનગ્રેડ ઉઠો રહ્યો અને પેજ તરફ જોઈ દાંત કચકચાવતો બોલ્યોઃ “કેમ બદમાસ ! હવે તો તું અમારા હાથમાં આવ્યોને ?”

“શુ તમે અને મારી નાખશો ?” તે મરવા જેવા અવાજે બોલ્યો.

“એ તો જેવી તારી વતણુક ?”

“તમે મારી પાસે શું કરાવવા માગો છો ?”

“સાંભળ ! તમે બંને અમારા કદા દુસ્મન છો. તમારાજ કાર-સ્તાનથી સ્ટીફન પ્રાઇસ અને જો વોરનની દુર્દશા થઈ છે. તમને સપાટમાં ભેલાનો અમે ક્યારનો વિચાર કર્યો હતો તે આજે પાર

પડયા. તારી ઘસી અમારી ટોળીની છે. તમારા બધા કારસ્તાનો અમે જાણીએ છીએ. પ્રિન્સ પણ હવે અમારા હાથમાં સપડાયા છે. મીસ પોલીનને અમે બચાવી લીધી છે અને કાલે તેની બહેનને છોડાવી લાવીશું. અમારું બધું કામ પુરું થયું. હવે તમને ઠેકાણું પાડવા છે.”

“ઠેકાણું પાડશો ?” પેન્ન ગદગદ થઇ ગયો.

“નહિ. નહિ. તમારું તને મારી નાખીશું નહિ. હમણાં તો તારી દોલતજ લુટી જવી છે. સીધા સીધા જો હોય તે આપી દે.”

“મારા ગજવામાં તો એક બે ગીની છે. પણ જુલીઆની બેગમાં શું છે તેની મને ખબર નથી.” પેન્ન ખોલ્યો. જુલીઆએ પોતાની મની બેગ ટેબલ પર ફેંકી તે ઉઢાવી ફેરાટી પોલ પછસા ગણવા લાગી.

“આરં સોવરેન, બે કાઉન, એક અરધી કાઉન, એક શીલીંગ અને ત્રણ પેન્સ.

“એની ડેસ્ક તો તપાસો. તમે યોબો. હું લઇ આવું છું.” ઠલી સીકરટર સાલ બહાર ગઇ અને થોડીક વારમાં ડેસ્ક લઇ આવી. મોતના ડરથી પેન્ને તેનું તાળું ખોલી આપ્યું અને જોબોઝ વીડો તથા ફેરાટી પોલોતેમાંના સાલ પાણી તપાસવા લાગી.

“ઓહો ! આ તો નોટનું બંદલ છે ! કેટલીક હશે ?” જોબોઝ વીડોએ એક નોટનું બંદલ બહાર કાઢ્યું તે જોઇ ખુશી થઇ કીંગ્મન ક્રેંડ પોકારી ઉઠ્યો.

“હજારેક પાર્કડ હશે ? સીકરટર ! ખીજું શું છે ?”

“વાસણ કુસણ પણ લઇ જવા છે ને ?” ઠલી સાલ ખીજ આરકામાં ગઇ.

આ જોઇ પેન્ન ધણો દુઃખી થયો. તેણે ધીમેથી જુલીઆને કહ્યું :
“આ લુટારાઓ તો બધું જ લઇ જાય છે.”

“હા. એમ લાગે છે ખરું!” કાંચીન ગ્રેંડ ને તેની જાથીઓ તરફ કરડી નજર કરતી જુલીઆ બોલી.

“તો તે ભોકાને અટકાવતી કેમ નથી?” પેન્ને કહ્યું.

“તમે કેમ અટકાવતાં નથી? હું તો પહેલાથીજ માનતી હતી કે તમે હિંમતવાર છો તેની આજે સાબીતી મળી ગઈ.” જુલીઆએ તાણે માર્યો.

“જુલીઆ! ચુપ રહે.....આ ભોકા આપણા પર જરૂર હમા કરશે.” પેન્ન આ અપ્પે મોટેથી બોલ્યો.

“હમા કરશે? અરે! આજથી એ ભોકાની હું કટી દુરમન બનીશ.” જુલીઆએ હાંત કમકમાવ્યા.

આ જખતે સીકરટર સાલ ધરમાંના ચાંદીના વાસણો બાંધી લઈ આવી ને તે કાંચીન ગ્રેંડ પાસે મુકી બોલી: “એ ભોકાની વીંટી ને ધડીઆળ ઉતરાવી ભો.”

કાંચીન ગ્રેંડે તરતજ હુકમ કર્યો. જુલીઆએ તરત પોતાના ઢાગીના ઉતારી આપ્યા. પેન્ન ધણે કરગર્યો, પણ અંતે તેને પણ વીંટી અને ધડીઆળ કાઢવા પડ્યા.

“જુઓ, જો આ વાતની તમે પોલીસને ખબર આપશો તો મીસ પોલીસ સાથે દગાબાજી કરવા માટે તમારી સામે કામ ચલાવવામાં આવશે.” એલોઝ વીડોએ જુલીઆ અને પેન્નેને સંબોધી કહ્યું: “મીસ પોલીસ પોતે અમારા તરફથી સાક્ષી આપશે અને એ નીચ કાર્મ કરવા માટે તમને ઓછામાં ઓછી કાળા પાણીની સજા થશે. માટે સાવધ રહેજો!”

હવે કાંચીન ગ્રેંડવાનું બાકી નહોતું એટલે સીકરટર જાણ, કાંચીન ગ્રેંડ, એલોઝ વીડો અને કેરોટી પોલીસ પેન્નના પકડા તથા વાસણો વિગેરે લઈ રવાના થઈ ગયાં. પેન્ન અને જુલીઆ હાથ ધસતાં રહી ગયા. બંને દીને સવારેજ પેન્ને એ ધર છોડી દીધું.

પ્રકરણ ૧૭૯-મું.

આપઘાત કે ખુન!

અમીઆર વાગ્યા હતા. અર્લ્ ઓફ ડેસપરો સ્ટેમ્પ્ડ મેનરની લાયબ્રેરીમાં બેઠો હતો. સામે એક ઉધાકું પુસ્તક પડ્યું હતું. તેની નજર પુસ્તક પર હતી પણ તે મનમાં ખીજજી વિચાર કરતો હતો. લંડનમાંના તેના પોતાના ઘરમાં તથા સ્ટેમ્પ્ડ મેનરમાં થોડા સમય પર જે બનાવો બની ગયા હતા તેનો વિચાર આવતાં તે અસ્થિર થઇ ગયો હતો. એલીનરને તે પ્રાણથી પણ અધિક માહતો હતો. એ બહાલી પ્રિયાને માથે કક્કની કાળી ટીલી લાગવાથી અર્લને અત્યંત દુઃખ થયું હતું. તે ચિંતામાં એટલો બધો નિમગ્ન થઇ ગયો હતો કે એરડાનું ઘર ખોલી એલીનર અંદર આવી તેણે પણ તેને બાન ન રહ્યું. એલીનરે તેની પાસે જઇ તેના ખમા પર હાથ મુક્યો ત્યારે તે ચોક્યો. એલીનરનો ચહેરો જોનાંજ અર્લનું હૃદય કંપી ગયું. તેની સ્ત્રીના મ્હોં પર ધિક્કાર અને નિશ્ચયની છાપ જણાતી હતી. આંખમાંથી અપૂર્વ જ્વાળા નીકળતી હતી અને બંને હોઠો વિવર્ણ થઇ ગયા હતા.

“શું છે એલીનર? કંઈ નવું દુઃખ આબ્યું છે?” અર્લ એલીનરના મ્હોં તરફ જોઇ બોલ્યો.

“નહિ. હવે તો એમજ કહો કે વેર લેવાનો વખત આવી પુગ્યો છે.”

“એટલે? જલદી જાણ.”

“પેલો દુબ્ધ મને ફરીથી મળવા માંગે છે.”

“હવે તે શું બહાનું કાઢીને મળવાની અરજ કરે છે?”

“હવે તે અરજ કરતો નથી. હુકમ કરે છે. આજે રાતે નવ વાગે મળવાની તેણે મને આજ્ઞા કરી છે.”

“શું પ્રિન્સ ફરીથી કાશીષ કરવા માંગે છે?”

“નહિ. પેલો બદમાસ પ્રિન્સની મદદથી છુટા થયો છે. હવે

તેને તમારા ગુસ્સાની પરવા નથી અને મારો પીછો પણ એ મુઠો છોડતો નથી.

“એલીનર ! તું હવે તેને ચાહતી નથી તે વિષે તેને ખાતરી થઈ નથી.

“તમે ખાતરી વાત ના કરો. હવે એ પાપી પ્રેમ માંડતો નથી. તેને તો પાંચ હજાર પાઉંડ જોઈએ છે.”

“અસ એટલાજને ! જો એ કસમ પુર્વક—”

“સજીવ કરો ! હવે મારાથી સહન થતું નથી. એ બદમાશ કોઈ વાર કંઈ કરશે ને કોઈ વાર કંઈ ! ચિંતામાં ને ચિંતામાં હું બળી મરું છું. મારા નસીબમાં સુખ તો છેજ નહિ પણ જે થોડી ઘણી શાન્તિ છે તે પણ નષ્ટ થવા લાગી છે. દીવસે આજીવન લીધે હું ચિંતામાં રહું છું અને રાતે બચકર રાખ્યા સતાવે છે; નહિ. ફ્રાન્સીસ ! હવે એ ચાતના માર થી સહન થતી નથી.” કહી એલીનર ચુપ થઈ. તેના ચહેરા પરથી એમ જણાતું હતું કે તેણે કોઈ બચકર પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી.

“તેં શું વિચાર કર્યો છે ?”

“કાંતો એવો જન જય યા મારો. અમે બંને સાથે જીવી શકીએ તેમ નથી.” એલીનરે જવાબ આપ્યો. અહાં એ સાંભળતાંજ ધ્રુજ ગયો.

“એલીનર ! તું શું બકે છે ? તારી ઇચ્છા શી છે ?” અર્ને કંપિત અવાજે પુછ્યું.

“સાંભળો !” ધીર ગંભીર અવાજે એલીનર બોલી : “મારે માટે હવે એજ રસ્તા છે. આપઘાત અથવા ખુન ! બેમાંથી તમે એક પસંદ કરી આપો. જો હું આપઘાત કરીશ તો તમારે મારી બાજુ સાથે કબર સુધી જવું પડશે. જો હું એ પાપીનું ખુન કરી નાખીશ તો તમે મને જીવતી જોઈ શકશો પણ તે કલંકિત ખુની સ્ત્રી તરિકે !”

આ સાંભળતાંજ અર્ધને માથાથી પગ સુધી ધુન્ધરી આવી. તે કંઈજાનક અવાજે બોલ્યો: “શું આટલી બધી વાન વધી મઠ છે ?

“હા. મેં તમને કહ્યું તો ખરું કે એ દુબટ અને હું બન્ને આ દુનિયામાં જીવી શકીએ તે અશક્ય છે. કાંતો એ મરે કે હું મરું ! મારે એક પાપ તો કરવું પડશે. પણ હું આપઘાત કરું કે ખુન તે તમારે નક્કી કરવું પડશે. મારે મન બન્ને સરખા છે.”

“એલીનર !” પોતાની પત્ની સામે ધુંટણીએ પડી અર્ધ રેતો રેતો બોલ્યો: “બહાલી ! મને વધુ દુઃખી ન કર. તું જે બપુંકર કામ કરવા તૈયાર થઈ છે તે પર જરા વિચાર કરી જો. માની બે કે તું દુસ્મનને ઠાર કરી નિરાંત મેળવશે; પણ પછી તને જીવનભર પરતાવો નહિ થાય ? જો તારે એ પાપીને પૂરોજ કરી નાખવો હોય તો એ કામ મારું છે. બોલ, તું મને ખુની બનાવવા માગે છે ?”

“નહિ ક્રાન્સીસ ! કદિ નહિ.” કહી એલીનરે અર્ધને ઉભો કર્યો અને તે તેને વળગી પડી.

“બહાલી ! જરા વિચાર કર.” અર્ધ તેને ચુમી જોતો બોલ્યો.

“મેં બધો વિચાર કરી મુક્યો છે. તમે કદિ કોઈ પાપ કયું” નથી એટલે હું તમને એ પાપ કરવા દઈશ નહિ.”

“મેં પાપ કયું” નથી ? એલીનર ! મેં તો ધોરતમ પાપ કયું છે. તારી સાથે લગ્ન કરીને મેં તારી જીંદગીનું સ્થાનાશ વાળી નાખ્યું છે.”

“અત્યારે એ વાત કરવાની કંઈ જરૂર નથી. હાલમાં એ બદ-માસનીજ વાત કરો. એ મુઝો હુકમ કરે છે કે આજે રાતે પાંચ હજાર ઝીની સાથે મને મળ; નહિ તો તારા ને મારા છૂપા પ્રેમની કહાણી પ્રગટ કરી એટલી રકમ કમાઈ લઈશ.”

“શું એ આવું લખવાની હિમ્મત કરે છે ?”

“હા.”

“આવી નીચતા મેં કદિ જોઈ નથી. હશે, એલીનર ! હવે એની સાથે હુંજ ફેડી લઈશ.”

“નહિ ક્રાન્સીસ ! એ મારું કામ છે ને તે હુંજ કરીશ.”

“જો એલીનર ! આ વખતે એને પાંચ હજાર પાઉંડ આપી દે.”

“નહિ. નહિ. જો આ વખતે આપશો તો એનું જોર વધી જશે ને તે વારંવાર સતાવવા આવશે. હવે મારાથી જ્વાલા નથી ખમાતી. એકવાર મને મોતનો ડર લાગતો હતો. હવે કંઈ ડર નથી. હવે મારો ઉત્સાહ નષ્ટ ન કરતા. આજે કાંતો હું એ બદમાસને મારી નાખી મારો માર્ગ સાફ કરીશ અથવા તો હું પોતે જીન હાથ દબાશ. તમે કહો તો હું પોતે જોર ખાધને મરી જાઉં—”

“એલીનર ! તું મને પાગલ બનાવી નાખે છે ?

“તો તમે હિમ્મત રાખો. હું આજે છેલ્લે પાટલે બેઠી છું.”

“થું તું તારો નિશ્ચય કદિ તોડવાની નથી ?”

“હું ધર્મના કસમ ખાધ કહું છું કે હું એ કામ કરવાની પ્રતિજ્ઞા લઈ બેઠી છું. મારો હાથ પકડી જુઓ કે તે જરા કંપે છે ? છાતી પર હાથ મુકો. એ ધડકે છે ? મારું મન વજ જોવું કઠણ થઈ ગયું છે. તમે કહો તો હું આપઘાત કરી મારો લાગું. પણ તમને તે માટે જીવનભર પસ્તાવો થશે.”

“નહિ. નહિ. બહાણી ! તારે મરવાની જરૂર નથી. તારો દુસ્મન મહા બદમાસ છે. એજ મરવાને લાયક છે.”

“બહાણા ! તમે ખરેખર, મારા માનને પાત્ર છો.” એલીનર અર્ધને બેઠી થઈ.

પ્રકરણ ૧૮૦ મું.

હેલો મેળાપ.

ટીમ મીગ્સ બાડાના તમેલામાં પોતાના ઘોડા રાખતો હતો. પ્રિન્સની દમાગાજીથી તે દેશ પાર થયો ત્યારે લીટીશીઆએ તેના ઘોડાઓને પોતાના તમેલામાં રાખ્યા હતા.

હવે લીટીશીઆ વિધવા થઈ હતી. એક વર્ષ સુધી તેણે પવિત્ર જીવે પોતાના પતિ પાછળ શોક પાળવાના સોમન લીધા હતા તેથી મીગ્સની તે પ્રિયતમા છે એમ લોકોને સ્પષ્ટ જણાઈ આવે તે હાલમાં તેને પસંદ નહોતું. આ કારણસર ટીમે ઇંગ્લેન્ડ પાછા ફર્યા પછી પોતાના અરવો ફરીથી બાડાના તમેલામાં લઈ ગયો હતો.

જે તમેલામાં ટીમના ઘોડા હતા ત્યાં સંજોગવશાત તે હાજર હતો. એ સમયે તેણે થોડે દુરથી એક સખસને બાડાની માડી તક્યાર કરવાનો હુકમ કરતો સાંભળ્યો. એ અવાજ ફીલીપ રામસેનો હતો તે મીગ્સ ઓળખી ગયો. ખાતો કરવા માટે તે છુપી રીતે એક ગાડીના ડાય બોક્ષ પર ચઢ્યો અને ત્યાંથી તેણે રામસેને જોઈ લીધો. હવે તેને કોઈ જાતની શંકા રહી નહિ. રામસેએ એક્સપરી જવા માટે બાડાની ગાડી માગી હતી. કાંતો બદમાસ પ્રિન્સ કંઈ નવી બાજી રમવા માગે છે ના ફીલીપ રામસે એલીનરને સતાવીને પોતાનો કંઈ સ્વાર્થ સાધવા માટે છે એવો ટીમને ખ્યાલ આવ્યો. એ પ્રિન્સ એલીનરને ફરીથી ફસાવવા માગતો હોય તો તેની બાજી ધુળમાં મેળવવાનું પોતાનું કર્તવ્ય છે એમ ટીમ માનતો હતો. વળી રામસે પોતાનાજ કોઈ સ્વાર્થ માટે એલીનરની પાછળ પડ્યો હોય તો અહીં ટીમ તરફ ધણી ઉદારતા બતાવેલી હોવાથી એલીનરને બચાવવાની ટીમે પોતાની ફરજ માની. આવા વિચાર કરી તેણે રામસેની પાછળ પડવાનો વિચાર કર્યો.

રામસેની માડી તક્યાર થઈ અને તે અંદર બેસી ગયો. ગાડી એક્સપરી લઈ જવાનો હુકમ મળતાંજ માડી ચાલી. આ બાજી

ટીમ તપ્યારજ હતો. તે પોતાના માનીતા ઘોડા પર સવાર થઇ પાછળ પડ્યો. શહેરથી એકાદ માઇલ દુર જતાં તેને રામસેની ગાડી જણાઇ પણ રામસે તેને જોઇ ન શકે તે માટે જણી જોઇને તેણે પોતાનો ઘોડો થોડેક દુરજ રાખ્યો હતો.

એક્સપરી લંડનથી આશ્વરે આળીસ માઇલ દુર હતું. જે જમાનાની વારતા અમે લખીએ છીએ તે વખતે આ રસ્તો તદ્દન વેરાન હતો. દિવસે સુર્યનો મનોહર પ્રકાશ પડતો હતો એટલે કલાકે કશ માઇલની મુસાફરી કરી સાંજે સાતેક વાગે બન્ને જણા એક્સપરીમાં દાખલ થયા. રામસેએ પ્રિન્સ મારફને માફી મેળવી લીધી હતી એટલે હવે તેને ફાંસીના માચડાનો ડર નહોતો. છતાં એક્સપરીના લોકો તેનાં કાળાં કામો સારી પેઠે જણાતા હોવાથી તેણે ખુશ્બો મોડાડે બગ્ગરમાં જવાની દિશ્મત કરી નહિ. તેણે એક મલીમાંથી રોટ્મફ્ડ મેનર પાસે ગાડી લઇ જવાનો હુકમ કર્યો અને તે મુજબ રોટ્મફ્ડ મેનરથી થોડે દુર એક હોટલની સામે ગાડી ઉભી રહી.

હવે મીમ્લેની ખાત્રી થઇ ગઇ કે બદમાસ એલીનરનેજ મળવા માગે છે. પ્રથમ તો અલ્ફને આ વાતની ખબર આપવાનો તેને વિચાર આવ્યો પણ પછી તેણે એ વિચાર માંડી વાળ્યો. એલીનરને તેણે પ્રિન્સના પંજામાંથી બચાવી લીધી તે દિને તે આજ હોટલમાં ઉતર્યો હતો અને જતી વખતે તે સઘળા નોકરાને બક્ષીસ આપી રાજી કરી ગયો હતો તેથી એ હોટલનો એક છોકરો ટીમને જોતાંજ રાજી થઇ ગયો અને તેને બોલ્યો: “તમે અમારા હોટલમાં રહેવાના છો?”

“હા. પણ હોટલમાં મયા પહેલાં કું તારા માલીકને મળવા માઝું છું. હમણાજ એક માણસ તારા હોટલમાં ગયો છે તેના પર મને કંઈક શક છે. તું કાઢને ખબર પડે નહિ એવી રીતે તારા માલીકને અહિં બોલાવી લાવશે? કું અહિં થોભું છું.” કહી મીમ્લે તે છોકરાના હાથમાં એક કાઉન મુક્યો અને પેલો છોકરો દોડતો દોડતો જઇ પાંચ સાત મીનીટમાં હોટલવાળાને લઇ ટીમ પાસે આવી પુગ્યો.

“બલા માણસ !-” ઘોડા પરથી ઉતરી ટીમે હોટલના માલીકને સંબોધીને કહ્યું: “કું બોલ્ડીટનો પોલીસ અમલદાર છું. હમણાં જે

માણસ ભાઈની માડીમાંથી તમારા હોટલમાં જાય છે તો તેની કું પાછળ પડ્યો છું.”

“અબળ જેવી વાત છે. શું આવો ખાનદાન ચહેરાનો માણસ બદમાશ હશે ?” હોટલના માલીકે અબળખી બતાવી.

“હા. એ ભારી બદમાશ છે. તમે એને અમારું કદિ જોયો નહોતો ?”

“નહિ. મને યાદ નથી. એ કોણ છે સાહેબ ?”

“તેનું અત્યારે કામ નથી. એ કોણ છે તે પછી માણસ પડશે. હમણાં એ શું કરે છે ?”

“તેણે એક રૂમ ભાડે રાખ્યો છે અને ડીનર ભાવવાનો કુકમ કર્યો છે.”

“તે હમણાં ઝોરડામાં છે ?”

“હા. ઝોરડામાં જઈ તેણે કંઈ વાંચવા લાયક પુસ્તકની માગણી કરવાથી કું તેને બેચાર જુની ચોપડીઓ આપી આપ્યો છું. જો એ ઝોર હશે તો મોડી રાત સુધી ઝોરડામાં જ બેસી રહેશે.”

“પરાયર ! મારો ઘોડો તબેલામાં બંધ નહોતો. કું પાછળે દરવાજોયું હોટલમાં આવું છું. કું એ માણસની બધી હીલચાલ જોઈ શકું એવે ઝોરડા મને આપજો. જો જો ! સાવધ રહેજો ! કોઈ એની પાછળ પકવાની ખબર પડતાં જ એ છુટી જશે.”

“તમે તે માટે ધીકર ના કરો. કું તમને એના ઝોરડાની ખબર સામેજ જાણ્યા આપીશ.”

હોટલવાળાએ મીગલ્સને પોલીસ અમલદાર સમજીને તેને મન મમતો બહેબસ્ત કરી આપ્યો. મીગલ્સ ચાળીસ માઈલની મુસાફરી કરી થાકી ગયો હતો તેથી ઝોરડામાં જતાં વાર તેણે પેટ પૂજ કરી પોશ્ચાનવ વાગે હોટલવાળાએ તેને ખબર આપી કે પેસે માણસ (રામસે) દસ વાગે માડી તૈયાર રાખવાનો કુકમ કરી રહેમ્ડ મેન તરફ ગયો છે. આ ખબર મળતાં જ મીગલ્સ ઉભો થયો અને રહેમ્ડ મેનરની પાસેનાં મેદાન તરફ રવાના થઈ ગયો.

રાત રણીઆમણી હતી. આકાશ સ્વચ્છ હતું. ચારે તરફ ધવલ ચંદની છવાઈ હતી. રસ્તાની એક બાજુ ઝાડી હતી. જે ઝાડીની છાયામાં છુપાઇને દીમ રામસેની પાછળ પડ્યો હતો. રટેમ્હડ' મેનર પાસેજ હતો. રામસે આમલા દરવાજા તરફ ન જતાં પાછલા બાગની પાછળના મેદાન તરફ ચાલ્યો અને જે જગ્યાએ તેણે એલીનરને ભોલાવી હતી ત્યાં જઈ ઉભી રહ્યો. દીમ તેને જોઈ એક ઝાકની પાછળ છુપાઈ ગયો. તેની ખાત્રી થઈ ગઈ કે આજ જગ્યાએ રામસે કાંઈને મળવા આવ્યો છે.

મીમ્સની ધારણા સાચી પડી. જે ગ્રંથ પંજમાંજ મોટી શાલથી પોતાનું આખું શરીર ઢાંકી એક સ્ત્રી રામસે ઉભો હતો ત્યાં જતી જણાઈ, તેની ચાલવાની છટા પરથી દીમ તેને જોળખી ગયો. તે એલીનર થાને કાઉન્ટેસ એફ ડેસમરો હતી. એલીનર આમ તેમ ફાટી નજરે જોતી જતી હતી. ચંદ્રના પ્રકાશમાં દીમે તેનો ચહેરો જોળખી લીધો.

એલીનરની સાથે કાંઈ આવ્યું છે કે નહિ તે જણાવવા માટે રામસે થોડીવાર ગુપ્તગુપ્ત ઉભો રહ્યો. તે પછી એલીનર એકવીજ છે એવી ખાત્રી થતાં તે પોતાની એકવારની માથુકતી સામે જઈ ઉભો. ચંદ્રની રોશનીમાં ચાર આંખો એક ગઈ. તે સાથેજ અને ચોંક્યા. રામસેને લાગ્યું કે તે આ રમણીને નિષ્કૂરતાથી સતાવી રહ્યો છે. એલીનર જે ખ્યાલથી કંપી કે થોડીજ વારમાં તેને માથે પુનનું કબંક લાગશે.

“જલદી જલદી પૈસા આપી દે.” રામસે જલદીથી આ મુલાકાત પુરી કરવાના હેતુથી બોલ્યો.

કાઉન્ટેસની છાતી ધડકતી હતી છતાં તે ધીર ગંભીર અવાજે બોલી: “સપ્તુર કરો ! પહેલા મારી વાત સાંભળી લો. તમે મને મલવાની જે અનુચિત મામણી કરી—”

એલીનરના ચહેરાનો રંગ ઉડી ગયો. તેની આંખોમાંથી આગ વરસવા લાગી. તે જોઈ રામસે ગભરાયો. અને વચ્ચે બોલી ઉઠ્યો: “તું મારી ઇચ્છા પાર પાડવા આવી છે ને ? તારો આભાર ! હું

જાણું છું કે મેં જાણે જે કામ કર્યું છે તે સાચું નથી. પણ હું શું કરું? મારી હાલની હાલતમાં પૈસાજ મારા પરમેશ્વર છે. મેં જે દુઃખ વેઠ્યું છે તે જીવી જીવો માટે અને મનમાની મોજ ઉઠાવવા માટે અને પૈસાજ જોઈએ છે. હવે હું ગમે રીતે દ્રવ્ય ભેગું કરવા માણું છું. બધા પૈસા તારી પાસેથીજ હું વસુલ કરીશ એમ ના માનતી. સ્વંત્રના અનેક મોટા મોટા માણસો મારા પંજામાં સપડાયલા છે. તેઓને ડરાવી ધમકાવીને હું શ્રીમંત થવા માણું છું.”

“ અને એનું મંગળાચરણ મારી પાસેથી કરા છે. બહે, એમ તો એમ ! તમે જેટલા પૈસા માગ્યા છે તેટલા હું આપું છું. પણ માફ રાખજો કે પ્રથમ હું તમને જેવા પ્રયત્ન પ્રેમથી આપતી હતી તેવીજ રીતે હવે હું તમને ધિક્કાર છું.” એલીનર બચકર ચંડિકા થવા લાગી.

“ જસ મુપ રહે ! વધુ બકબક ન કર. હું ધિક્કાર બર્મા સખ્ત સાંભળવા નથી આવ્યો. તું જે રીતે અને ધિક્કાર છે તેવીજ રીતે હું પણ તને ધિક્કાર છું.” પાપી જાત પર ગયો.

“ આપણી મુલાકાત હવે પુરી થવી જોઈએ.” સાલમાં એલીનરનો ડાબો હાથ જરા હાથેયો.

“ પૈસા આપી દે કે હું તરત રસ્તો માપું.”

“ હું પાંચ હજાર પાઉંડ પુરા લાવી છું. અંદાજ પ્રકાશમાં ગણી લો.”

“ અને તારા પર વિશ્વાસ છે. હાવ—” હાથ લાંબાવી ગમસે ખુશી થતો બોલ્યો.

“ વિશ્વાસઘાતના છનામ રૂપ આ પૈસા તને જોઈએ છે ને ?”

“ તું જેમ માને તેમ. જલદી લાવ.”

“ હે—” કહી એલીનરે વીજળીક વેગે સાલમાંથી હાથ ખદાર કાઢ્યો. એક ક્ષણમાં રિવોલ્વરનો ઘડકો થયો. બહમાસ રામસે ઝોળી વામતાંજ ચોસ પાડી જમીન પર પડ્યો અને તરતજ તેનો જાન હડી ગયો. એલીનર પાપીને પૂરો કરી નાખી બીધેલી હરણીની પેટ ત્યાંથી ચાલી ગઈ અને ટીમ આ અજબ દોસ્તો જોઈ જ્યાં હોતો હતો લાંબ ચોટી ગયો.

મકરણ ૧૮૧ મું.

કિમતી ભેદ.

સાચાં ભાન થયું કે રામસેની પાછળ પડતાં તે પોતેજ આકૃતમાં ફરી પડવાનો સંભવ ઉભો થયો છે. લંડનથી એક્સપરી સુધી તે રામસેની પાછળ આવ્યો હતો, તે પછી હોટલના માલિક સાથે તેને વિષે પુછપરછ કરી હતી, પોતે પોલીસ અમલદાર થઈ બેઠો હતો, રાતે નવ વાગે હોટલવાળાના કહેવાથી તે રામસેની પાછળ રેટર્નડ મેનરની પાછળના મેદાનમાં ગયો હતો. હવે રામસેની બાથ મળતાં ખુનનો આરોપ તેના પરજ આવવાનો સંભવ હતો. આ ખ્યાલથી તે ભેડી ડેસ્કપર ત્વરિત વેગે ચાલી જતી હતી તેની પાછળ દોડ્યો. એલીનર યામના ફાટક સુધી પહોંચી મઈ હતી. તે પોતાની પાછળ કોઈના પગલાં સાંભળી મનરાઈ ગઈ અને કોણ આવે છે તે જોવા માટે ઉભી રહી. મીગેસ તરત તેની પાસે આવી પુછ્યો અને તેનો હાથ પકડી બોલ્યો: “અરે કમનસીબ ! આ શું કયું ?”

મીગેસને એલીનર ઓળખી ગઈ એટલે તેનો ડર નાશ થયો. “મી. મીગેસ !” તે વિનીત સ્વરે બોલી: “આ વાત કોઈને ના કહેતા.”

મીગેસ જવાબ આપે તે પહેલાં યામના એક જણ નજીક ખમડાટ થયો અને ખીજ પળે અંધ બહાર આવ્યો.

“ફ્રાન્સીસ ! તમે અહિંઆ ?” એલીનર બોલી.

“હા. હું તારી પાછળ એટલા માટે આવ્યો હતો કે કદાચ બદમાસ તારા હાથમાંથી પીસ્તોલ ખૂટવી હો તો હું તને બચાવી શકું.” અર્થે જવાબ આપ્યો.

“ફરમન પેલી દુનિયામાં જઈ પુછ્યો છે. મી. મીગેસ ! તમે અહિં ક્યાંથી આવ્યા ?” એલીનર ગંભીર થઈ બોલી:

“રામસે તમને મળવા અહિં આવવાનો છે એવી ખબર મળવાથી હું તમને બચાવવા લંડનથી તેની પાછળ પડ્યો હતો. પણ હવે મને લાગે છે કે તેમ કરવામાં મેં ભુલ કરી હતી.” મીગેસે ખુલાસો કર્યો.

“મી. મીગલ્સ !” અર્થ દુઃખી સ્વરે મીગલ્સનો હાથ પકડી બોલ્યો: “આ ભયંકર ઘટનાની વાત કોઈને કહેશો નહિ. એ બદ-માસને ચોખ્ખો સળ થઈ છે. તમે જાણો છો કે તેણે મારી ઝીનું સમાનાશ વાળી નાખ્યું હતું અને હવે તે પગલા કઢાવવા માગતો હતો. આવી સત્તામણી સહન ન થવાથી.....”

“આ ખુનનો હેતુ સારો હતો તે તો હું પણ જાણું છું, પણ તેને બીધે હું આજ્ઞામાં ફસી પડ્યો છું તેનું શું ?”

“હવે શું કરવું ? તમેજ કંઈ ઉપાય બતાવોને !”

“મી. મીગલ્સ !” એલીનર હિચ્મતથી બોલી; “તમે ન ગભરાઓ. મેં ખુન કર્યું છે. મારા પાપ માટે તમને સળ થવા નહિ હોય. હું ખુશીથી મારો ગુન્હો કબુલ કરીશ.”

“નહિ. નહિ. એમ નહિ બે.” અર્થ કર્યો.

“નહિ. એમ કરવાની જરૂર નથી.” મીગલ્સ બોલ્યો: “આ બનાવનું કંઈ પણ ચિન્હ રહેવા દેવું ન જોઈએ. હું હમણાં ને હમણાં લાશ દાટી દેવા માગું છું. મને તમે એ કામમાં મદદ કરશો ?”

“ખુશીયા !”

“તો કાઉન્ટેસ ! તમે ધરમાં જઈને જોઈ આવો કે આ વાતની કોઈને ખબર પડી છે ?”

“અર્લને ધરમાં જવા દો. મેં જે કામ કર્યું છે તે છુપાવવા માટે જે તકલીફ લેવી પડે તે હુંજ લઈશ.” એલીનર બોલી.

“નહિ. નહિ. તમે ધરમાં જાઓ. તમે ધરમાં નહિ હશે તો નોકર ચાકરો કંઈ કંઈ વાત કરશે. અર્લ થોડો સમય બહાર રહેશે તેની કોઈ તપાસ નહિ કરે. જો તમે હાજર કરશો તો હું આ કામમાં હાથ નાખીશ નહિ.”

‘મી. મીગલ્સ ! અત્યારે મારાં માન આખરે તમારા હાથમાં છે. હું તમારી આજ્ઞા માનવાને તૈયાર છું.’ એલીનરને મીગલ્સ પર માન ઉપજ્યું.

“તો જાઓ. કાંઈ વાતનો ડર ના રાખો.” એલીનર વિદાય થઈ. તે પછી મીગ્સે અર્લને કહ્યું: “તમે જલદી એક કાદાળી લઈ આવો.”

અર્લ તરત કાદાળી લેવા ગયો ત્યારે મીગ્સે બાથની પાસે જઈ જોયું તો માથામાં જોળી ભાગવાથી રામસેના માથાના ટુકડે ટુકડા થઈ ગયા હતા. તેણે લાશને ઉઠાવી ઝાડીમાં મુકી દીધી અને રામસેના ગળવામાંના કાગળો પોતાના ખાસામાં શેરવી દીધા. આ વખતે અર્લ કાદાળી લઈ આવ્યો. પછી એક જગ્યાએ ખાડો ખોદવા લાગ્યો. એક કલાકમાં ખાડો તૈયાર થઈ ગયો. બદમાસ રામસેની લાશ તેમાં નાખી અર્લ અને મીગ્સે તે પર માટી પુરી દીધી અને જોતજોતામાં જમીન જેવી હતી તેવી થઈ ગઈ. આ કામ પૂરું થયા પછીજ અર્લ છુટકારોનો હમ લીધો. તેણે મીગ્સને પોતાને ઘેર આવવાની વિનંતી કરી પણ મીગ્સે ના પાડી અને તે સીધો પેલા હોટલમાં ગયો.

રાતના બાર વાગી ગયા હતા તોપણ હોટલવાળો મીગ્સની રાહ જોતો બેઠો હતો. મીગ્સે કેમ વાત ઉઠાવવી તેનો પ્રથમથી વિચાર કરી રાખ્યો હતો તે મુજબ તેણે આવતાંની સાથેજ બોલ્યો: “કેમ પેલા આવ્યો ?”

“નહિ, કેમ શું થયું ?”

“મને લાગે છે કે તેને કંઈ શક પડવાથી તે છુટ થઈ ગયો છે.”

“બદમાસ ! મારા બીલના પૈસા પણ ખાઈ ગયો.” હોટલવાળો બોલ્યો.

“તમે તેની શીકર ના કરો. મારા ડરથી તે નાસી ગયો છે માટે તમારે તુરંત જ ભોગવવાની જરૂર નથી. એનું બીલ મારા બીલમાં ઉમેરી દેજો. મને એક ગ્લાસ બ્રાંડી આપો અને મારું બીલાનું તૈયાર કરાવો.”

તરત મીગ્સના ફકમનો અમલ થયો. તે બ્રાંડી પી પોતાનો ઝોરો બંધ કરી બેઠો અને રામસેના ગળવામાંના કાગળો તપાસવા લાગ્યો. એક પાંડલ પરનું લખાણ જોતાંજ તે અચકચો એ શબ્દો નીચે મુજબ હતા:

“મીસ હન્ના લાઇટફુટ અને લેડી સ્ટેમ્ફર્ડ વચ્ચેના પત્ર વહેવાર-
૧૭૫૭ થી ૧૭૫૮.”

તરત તેણે એ અંડલ ખોલી અંદરના કાગળો વાંચવા માંડ્યા. તેની ખુશાલીનો પાર રહ્યો નહિ. “વાહ ખચ્ચા ! ટીમ ! નસિય તેજ છે ! પ્રિન્સ જે કાગળો મારી પાસેથી ફગાયાજીથી લઇ ગયો છે તે આ કાગળો આગળ કંઈ કામના નથી. આ કાગળોને પ્રતાપે હું ખુદ મહારાજને મરજી પ્રમાણે નચાવીશ.” આવા વિચાર કરી એ કિંમતી કાગળોનું અંડલ બાંધી તેણે તે ઠેકાણે મુકી દીધું અને તે પછી તે સુઇ ગયો.

રહવાર ચતાંજ હોટલનું બીલ ચુકવી ઘોડાપર સવાર થઇ વિજયી ટીમ મીંગલ્સ લંડન જવા હપડી ગયો.

પ્રકરણ ૧૮૨-મું.

મીગદ્દસ અને મહારાજા.

ટીમ મીગદ્દસ એદસબરીયા મુંબઈ આવ્યો તેજ દિને રાતે રાજા અને રાણીએ સેન્ટ જેમ્સ પેલેસમાં લેવીનો દરબાર ભર્યો હતો. આ દરબારમાં અનેક ઉમરાવો અને ઉમરાવળદીઓ રાજકૃપા મેળવવા માટે હાજર થયાં હતા. પ્રજા જુએ મરતી હતી ત્યારે રાજમહેલમાં પાણીની પેઠે પૈસા વપરાતા હતા. ત્રીજો જ્યોજી પોતાની રાણી શરબોટી સાથે અમીર ઉમરાવોની ખુશામદો સાંભળતો દરબારમાં હુમતો હતો. રહવારે પાંચ વાગ્યાને સુમારે આ જલસો ખતમ થયો અને રાણી વચ્ચે બદલવા ગઈ. ત્રીજો જ્યોજી પોતાના ખાનગી ઝોરડામાં ગયો. ત્યાં જતાંજ નોકરે તેના હાથમાં ભેડી લીટીશીઆ લેડ અને ટીમ મીગદ્દસના નામના એ કાડું મોકલ્યા. રાજાને તરત યાદ આવ્યું કે આ એ જણા તેને વીંડસરમાં મળ્યા હતા ત્યારે તેઓએ અનેક છૂપી વાત કરી હતી. ફરી કંઈ નવી વાત લખને તેઓ આવ્યા હશે એમ ધારી ઉભયને છુપા દાર મારફતે અંદર લાવવાનો રાજાએ હુકમ કર્યો અને બીજી મીનીટે ટીમ અને લીટીશીઆ રાજાની હજીરમાં રજુ થયાં.

“આ વખતે શું ખબર લાવ્યા છે?” નોકર બધા પછી રાજાએ પુછ્યું.

“લણીજ અમલની બાગતની વાત કરવાને અમે આવ્યા છીએ. રાજાની” મીગદ્દસે જવાબ આપ્યો. ટીમ રાજાને મળવા માટે ખાસ દરબારી પોષાક પહેરી આવ્યો હતો. પણ લીટીશીઆ વિધવાના શોકદશક પોષાકમાંજ હતી. વીંડસરમાં તે રાજાને મળવા ગઈ ત્યારે તે મરદાના લીઆશમાં હતી.

“તું આ કાને સાથે કેમ લાવ્યો?” રાજાએ લીટીશીઆ તરફ ચુસ્ત બરી નજરે જોઈ કહ્યું: “ગઈ વખતે તેં એને તારી કી તરીકે પીછાન આપી હતી. પણ એ વાત તદ્દન જુદી હતી. એક દિવસ પ્રિન્સે નીશામાં-નહિ-નહિ-વાતમાં ને વાતમાં આ કી કોણ

છે તે મને કહી દીધું હતું. તું એને મારી પાસે જા માટે બાંધ આવ્યો ?”

“એને કું સાક્ષી તરીકે લઈ આવ્યો છું.” ટીમે રાજના કુસ્સાની ભેજ માત્ર પરવા કર્યા વિના કહ્યું: “આપના જેષ્ઠ પુત્રે મારી સાથે દમાખાણ કરી હતી. હોમ ઝોશીસ પણ કોઈ કોઈ વાર જુદા પૂરાવા બેગા કરે છે. તેથી આપની સાથે જે વાતચીત થાય તેમાં એક સાક્ષી રાખવાની ધણી જરૂર હતી. ભેડી લીટીશીઆ મારી ધણી વાત જાણે છે તેથી કોઈપણ અન્યાય સખસને લાવવા કરતા મેં એનેજ સાક્ષી તરીકે લાવવાનું પસંદ કર્યું છે.”

“વાર વાર, હવે તારે શું કામ છે તે કહે.” રાજ અધીરો થયો.

“સંજોગવશાત આપના જીવનચરિત્ર સંબંધી કેટલાક અમુલ્ય કામગો મારા હાથમાં આવ્યા છે.” ટીમે વાતની શરૂઆત કરી.

“કામગો ? કેવા કામગો ? ફરી તું કામગોની વાત કરી મારી પાસે કંઈ કઢાવવા માગે છે ? તારા રાજને સતાવવા માગે છે ? મોલ તારી પાસે શાના કામગ છે ?” રાજ મહારાવા લાગ્યો.

“કોઈ જીનો પત્ર વહેવાર મારી પાસે આવ્યો છે. એ જાનું નામ દેવાથી આપને કુ:ખ થશે.

આ જાણે સાંભળતાંજ રાજનો ચહેરો ઝીકા પડી ગયો. તે ખીજવાઇને બોલ્યો: “જ્યારે આવે છે ત્યારે આવીને આવીજ વાત કરે છે. એ બધું તરકટ છે—જુદી વાત છે. જ—જ—રસ્તો માપ—” કહી તે ઝોરડાને નાકે મથો.

“સાંભળો મહારાજ ! કું તરકટી નથી. પણ તમે તરકટી છો.”

“શું મારી સામે આવો મીઝજ ? જેલમાં ચાંચડ મારવા જવું છે ?”

“તમે મને કંઈ ઠરી શકો એમ નથી.”

“અરે ! હન્ના લાઇટકુટનું નામ સંભળાવી દેને એટલે રાજને

ખબર પડી જાય.—” લીટીશીઆએ દીમને સલાહ આપી. એ સજ્જોની રાજ પર જાણ અજાર થઈ.

“નહિ. નહિ. એ નામ ન દો. આવ, આવો, મી. મીગ્સ! આપણે શાંતિથી વાત કરીએ. બોલો, તમે શું કહેવા માગો છો?”

“મહારાજ! હન્ના લાઇટકુટ અને લેડી સ્ટેમ્પ્ડના પત્રો તમે ફેટલી કિમ્મતે ખરીદવા આહો છો?” દીમે સાફ વાત કરી અને પાકીટમાંથી કાગળોનું બુંડલ કાઢી રાજને બતાવ્યું.

“શું? શું? હન્નાના પત્રો! લેડી સ્ટેમ્પ્ડ! સત્યાનાથ!” આટલું બોલી રાજ દુઃખી થઈ એક સોફા પર ફસડાઈ પડ્યો.

“હવે હાથમાં આવ્યો!” દીમે લીટીશીઆના કાનમાં કહ્યું.

“જોજો! ક્યુકડમ શિવાય બીજો કોઈ ખીતાબ ના લેતો.” લીટીશીઆએ સલાહ આપી.

“આહ!—” રાજ બોલવા લાગ્યો. “જે જખમ હજી રૂઝાયો નથી તે પર આજે તેં નીમક લમાવ્યું! બોલ, શું કહેવું છે?”

“આપની પુરી ખાત્રી થઈ જાય તે માટે આ પત્રો પરથી મને ફેટલી માહિતી મળી છે તે કું કુંકમાં કહી જઈ છું.” દીમે કહ્યું.

“બોલ.”

“ધરવીસન ૧૭૫૭ માં તમે પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ હતા જારે મીસ હન્ના લાઇટકુટ નામની એક નિર્દોષ બાળા પર મુઘ્ધ થઈ ગયા હતા.” દીમે રાજની પ્રેમ કહાણી શરૂ કરી: “મીસ લાઇટકુટ પ્રોટેસ્ટન્ટ પંથની નહિ હોવાથી તમે તેની સાથે ભગ્ન કરી શકો એમ ન હતું અને તે ભગ્ન કર્યા વિના તમને વશ થવા માગતી ન હતી. લાચારીથી ૧૭૫૭ ના ફેબ્રુઆરીમાં તમે તમારા ખરા નામે તેને એક ચીઠ્ઠી લખી. તે પછી ૧૭૫૭ ના એપ્રિલ મહિનામાં ઇશ્વરને હાજર રાખી તમે મીસ લાઇટકુટ સાથે છુપાં ભગ્ન કર્યાં. ભગ્નની સરટીશીકેટ મળવાથી તે સંતુષ્ટ થઈ. એજ સાલના જુન મહિનામાં તે મળેલતી થઈ અને તમે તેને એલ્સબરીમાં સ્ટેમ્પ્ડ મેનરમાં લેડી સ્ટેમ્પ્ડ સાથે રાખી.

લેડી સ્ટેમ્પ્ડ પશુ એ સમયે મળીવતી થઈ. થોડા સમય પછી તે લાંકન પાછી ફરી. તેનો પ્રસવકાળ નજીક આવતો હતો. ૧૭૫૮ ના જન્યુઆરી માસમાં તમે તેની સાથના લગ્ન તોડી નાખવા માટે તેને સમજવવા લાગ્યા. તેથી દુઃખી થઈ એ હતભાગી એ પાછી લેડી સ્ટેમ્પ્ડને ત્યાં જતી રહી. તે પછી જન્મને એક પુત્રને જન્મ આપ્યો. લેડી સ્ટેમ્પ્ડનો પુત્ર જન્મીને થોડાજ કલાકમાં મરી ગયો તેથી તમારી સલાહથી સ્ટેમ્પ્ડે ઇમ્પીટિએ હન્નાના પુત્રને પોતાના પુત્ર તરીકે રાખી લીધો—આ બધી વાત ખરી છે કે બનાવટી ?—”

“ખરી ! તદ્દન ખરી ! વાર, બીજી તને શી ખબર પડી ? ”
રાજા હાંફવા લાગ્યો.

“સાંભળો. સર વીલીઅમ અને લેડી સ્ટેમ્પ્ડે આપના અને હન્ના લાઇટફુટના પુત્રને પોતાના પુત્ર તરીકે પાળ્યો અને પોતાના મરણ પછી એજ પુત્ર તેઓનો વારસ થયો. એ આપનો પુત્ર હોવાથીજ તેનો ચહેરો આપની સાથે મળતો આવે છે. બીજું કંઈ સાંભળવું છે, નામદાર !—”

“નહિ. નહિ. કવે જસ કરો.” ટીમનો હાથ પકડી સગ્ન વિનંતી કરવા લાગ્યો: “જોશો, આ કાગળોની કેટલી કિંમત લેવી છે ? ”

“એની કિંમત બારી છે નામદાર !”

“કેટલી ? વાત તો કર.”

“હ્યુકડમ.”

“હ્યુકડમ !” રાજા અવાક જેવો થઈ બોલ્યો અને હ્યુકડમ-હ્યુકડમ કરતો ઓરડામાં આંટા મારવા લાગ્યો.

“જો જો ! મારકવીસની પદવી આપવા તૈયાર થાય તો કદિ હ્યુલ ના કરતો.” લીટીશીઆએ ટીમના કાનમાં કહ્યું.

“જો વીજ હજાર પાઉંડના પેન્શન સાથે મારકવીસનું પદ મળે તો જોડું નથી.” ટીમે ધીમેથી કહ્યું.

રાજા યોડીવાર આંટા મારી જરા જાત થયો. તેણે મીમલ્સ તરફ જોઈ કહ્યું: “મીં મીમલ્સ ! તમારી માગણી ગેરવાજબી છે. તમને હયુક બનાવવાનો કોઈ રસ્તો દેખાતો નથી. જો તમે અહીંની પહવી—”

“હું આપ નામદારને વધુ સતાવવા માગતો નથી અને મારકવીસ બનાવશો તોય હું રાજી થઈશ. તમે પોતેજ વિચાર કરી જુઓ કે મારી માગણી મોટી નથી. ખીજા આલ્સની રખાતોના સખળા વારસો હયુક થઈ ગયા છે.”

“બસ બસ ! વધુ વાત નહિ. હું તમને મારકવીસ બનાવીશ. બાવ, કામળીઆ આપી દે.”

“નામદાર ! મને મારકવીસના પહની સનદ મળશે ત્યારેજ આ કામળો હું આપને હવાલે કરી દઈશ.” ટીમ સાવધ રહ્યો.

“શું તને તારા રાજાના વચન પર વિશ્વાસ નથી ?”

“વિશ્વાસ તો છે. પણ આપ નામદાર રાજકાજની જાંજળમાં રહ્યા એટલે ખીતાબ આપવા જેવી નજીવી વાત હુલી જાઓ તે સંભવિત છે.”

“શું મેં કદિ માફ વચન તોડ્યું છે ?”

“હા નામદાર ! આપે એક બોળા પ્રેમાળ ખીનું હૃદય તોડી નાખ્યું હતું.”

“બસ બસ ! મીં મીમલ્સ ! મને વધુ ના સતાવો. હન્ના ભાઈટકુટ ! આજે તાઈં વેર વળી ગયું. જાઓ, મીં મીમલ્સ ! હું તમને મારકવીસ બનાવી દઈશ.”

“પેન્શન સાથે.”

“હા. પેન્શન સાથે; પણ કોઈ નિંદા ન કરે એવી રીતે આ કામ કરવું પડશે.”

“આપ શું કરવા માગો છો ?”

“ધણા અમીરો નિર્વશ મરી મયા છે લેઓની હું ટીપ મંગાવીશ. જો મારકવીશની કોઇ જગીર ખાલી જણાય તો તે પર તમે દાવો કરજો. દાવો સાચીત કરવા માટે જોઇતા દસ્તાવેજો સહેલાઈથી ખનાવી શકાશે. પછી ઉમરાવ સભામાં તમારા દાવા પર વિચાર ચાલશે ત્યારે હું તમારો પક્ષ લઇશ. આ કામમાં વખત તો જશે. પણ આવતા વરસની શરૂઆતમાં હું તમને ઉમરાવ ખનાવી દઇશ.”

“જેવી આપ નામદારની મરજી ! આ કાગળોને હું જનની પેઠે સાચવીશ. કાળું ચક્રું પણ આ કાગળો જોઇ શકશે નહિ.” ટીમે રાજાને ધીરજ આપી.

“તેમાં તમારોજ લાભ છે. જાઓ-” રાજાએ બન્નેને રજા આપતાં ટીમ અને લીટીશીઆ વૃદ્ધ રાજાને સલામ કરી રાજ મહેલમાંથી બહાર નીકળ્યાં.

પ્રકરણ ૧૮૩-મું.

વળાધાત.

ઉપલો બનાવ બન્યા પછી રાજા ત્રીજો જ્યોત્ પોતાના કુટુંબ સાથે વીંડસર જવા ઉપડી ગયો. મીઠાસને મળ્યા પછી તે ધણો એ એન થઈ મયો હતો તેથી વીંડસર ગયા પછો રાજાને લગતા કામનું જાહનું કાઢી તે એકલો ઝોરકામાં ખેસી રહ્યો.

તે હન્ના લાઇટપુટને પેટ જન્મેલા પોતાના પુત્રને મળવાને બ્યા-કુળ થયો હતો. ભેડી સ્ટેમ્પડનો પુત્ર જન્મતા મરી જવાથી તેને બદલે હન્નાના પુત્રને સર અને ભેડી વાલીઅમ સ્ટેમ્પડે પોતાના પુત્ર તરિકે પાળ્યો હતો તેની રાજાને પ્રથમથીજ ખબર હતી. હન્ના આ ભેદ લઈ સ્વર્ગવાસી થઈ અને સર વાલીઅમ તથા તેની પત્નિ પણ તેનો ભેદ ખોલ્યા વિના મરણ પામ્યા. આથી હાલનો મેરોનેટ ખરેખર સ્ટેમ્પડે હમ્પતિનોજ પુત્રજ છે એમ ભોકા માનતા હતા. અને પોતાનું પાપ છૂપાવી રાખવા માટે ત્રોળ જ્યોત્ સર રીચડને કંઈ પણ વાત કરી ન હતી.

તે પછી બદમાસ રામસે અને મારટીનની બદમાસીને લીધે સર રીચડે પર ભારી આફત આવી. તેના પર એલ્સજરીની બેંકમાં ઘોઠળો કરવાનો, પોતાની પત્નિનું ખુન કરવાનો અને એ ખુન છૂપાવવા માટે મકાનને આગ લગાડી નાસી જવાનો આરોપ મેલાયો ત્યારે રાજાને અત્યંત દુઃખ થયું. વર્તમાનપત્રોએ સર રીચડનો ચહેરો પિન્સ ઓફ વેલ્સના ચહેરાને આગ્રાદ મળતો આવે છે એવી બીના પ્રગટ કરી એટલે રાજાને ફરીથી પોતાની વહાલી હન્ના સાંભરી આવી. બ્યાકુળતાથી તે છાપાએમાં સર રીચડને લગતી ખબરો વાંચતો રહ્યો. અંતે તે નિર્દોષ પુરવાર થઈ છૂટી મયો અને તેના દુશ્મનોને ફાંસીની સજા થઈ ત્યારે રાજાને અત્યંત આનંદ થયો. આ બનાવ પછી તે પોતાના અનૈરસ પુત્રને લુલવા લાગ્યો હતો એવામાં દીમતો મેળાપ થયો. ફરીથી હન્ના માદ આવી અને રાજા પોતાના પુત્રને મળવા આવુર થઈ ગયો. તેના જીમરમાં આગ લાગી. હન્ના

લાઇટક્રટની મુર્તિ તેની નજર સામે તરવરવા લાગી. આંખ મીચી લેવા છતાં એ મુર્તિ દુર થઇ નહિ. રાજધી હવે મનોમાતના સહન ન નહિ. તે મનમાં ને મનમાં યજ્ઞડવા લાગ્યો:

“હન્ના ! વહાલી ! હવે શા માટે સતાવે છે ? મેં તારું અત્યાવાળ્યું છે. હું પાપી છું પણ તું મને ક્ષમા નહિ કરે ? હું તારા-આપણા પુત્રને મળીશ-તેને ભેટીશ તેને સુખી કરવાનો પ્રયત્ન કરીશ. હા. હવે તારા વદન પર હાસ્ય દેખાય છે. વાર, હવે જ. સુખેથી સ્વર્ગમાં આરામ લે. હું આપણા પુત્રને ભેટીશ-તેને ફરેક રીતે સુખી કરીશ.”

હવે હન્નાની મુર્તિ ધીમે ધીમે તેની નજર આગળથી હસતી હસતી દુર થઇ ગઇ. રાજને જરા શાંતિ વળી. આ સમયે રાતના આઠ વાગી ગયા હતા. ભોજન લઇ તે પાછો પોતાના ખાનગી ઓરડામાં આવ્યો અને પોતાના વિશ્વાસુ નોકરને બોલાવી કહ્યું: “મારી વાત સાંભળ ! એક્સપરી પાસે સ્ટેમ્પડ મેનરમાં થોડા વખત પહેલાં સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પડ નામનો એરેન્ટ રહેતો હતો. તેનો મેનર અલ્પ ઓફ ડેસપરેએ ખરીદી લીધો છે એ વાત તેં સાંભળી હશે ?”

“મહારાજ ! મેં એ વાત સાંભળી છે એટલુંજ નહિ પણ હું સર રીચર્ડને સારી પેઠે ઓળખું છું. આજે રહવારે મેં તેમને જોયા હતા ?”

“તેને જોયો હતો ?-આજે સવારે ?-ક્યાં ?”

“મહારાજ ! સર રીચર્ડ થોડા વખતથી વીંડસરમાંજ રહે છે અને બહુવાર સરકારી અગીયામાં ફરવા આવે છે.”

“તે ક્યાં રહે છે તે તું જાણે છે ?”

“જી હા.”

“તો મને તેને ઘેર લઇ જા. મારે તેની સાથે અગત્યનું કામ છે. પણ જો આ વાતની કોઇને ખબર ન પડવી જોઇએ.”

“જેવી આજ્ઞા.”

તરત નોકરને લઈ રાજ્ય મુક્ત દરવાજામાંથી બહાર નીકળ્યો. નોકરે તેને સર રીચર્ડ રહેનો હતો તે મકાન બતાવ્યું એટલે રાજ્યએ નોકરને વિદાય કર્યો. તે થોડીવાર વિચાર કરતો ઉભો રહ્યો. તેના હૃદયમાં મડમચલ થઈ રહી હતી. અતે મહા મહેનતે મન પર કાબુ લાવી તે મકાન પાસે ગયો અને બારણું ખખડાવ્યા. મકાનવાળી એક વૃદ્ધ સ્ત્રી હતી. તે જ્ઞાનસ લઈ બારણું ખોલવા આવી અને રાજ્યને જોતાંજ તે તેને જોળખી ગઈ. રાજ્ય સમજી ગયો કે ડોશી તેને જોળખી ગઈ છે તેથી તે ઘરમાં જઈ નાક પર આંગળી મુકી બોલ્યો: “ચુપ ! મડબડ ના કરતાં. સર રીચર્ડ ઘરમાં છે ?”

“હા ! પશુ—”

“મમ !” રાજ્યએ તેની વાત કાપી નાખી: “વધુ વાત કરવાની જરૂર નથી. તેનો શ્વેત ક્યાં છે ?”

“ઉપર છે. હું આપને બતાવવા આવું—”

“નહિ. હું જાતેજ જઈશ.”

સર રીચર્ડ આ સમયે એકબો નહોતો. તેની પાસે તેની માથુક હતી. આ સમયે રાજ્ય તેની પાસે જશે તો રીચર્ડ રાજ્ય થવાનો નથી એ વાત ડોશી જાણતી હતી; પશુ રાજ્યને અટકાવવાની તેની હિમ્મત આવી નહિ. તે બેબાકળી જેવી દાદર પાસે જ્ઞાનસ લઈ ઉભી રહી અને રાજ્ય દાદર ચઢી ઉપર ગયો. ઉપર જઈ તેણે ધીમેથી ઝોરઝાનું બારણું ખોલ્યું. ત્યાં તેણે જે દેખાવ જોયો તે જોતાંજ તે આબો થઈ ગયો. સર રીચર્ડ એક સોફા પર મેઠો હતો અને રાજકુમારી એમીલીઆ તેના ગળામાં હાથ નાખી લપસે લપ મીલાવી બેઠી હતી. બન્ને પ્રેમીઓ પ્રેમ-માદમાં એટલાં મસ્ત થઈ ગયાં હતાં કે રાજ્ય બારણું ખોલી અંદર ગયો તેની કોઈ ખબરજ પડી નહિ. પશુ એમીલીઆને રીચર્ડના બહુપાશમાં જોતાંજ રાજ્યથી એક કારમી ચીસ નખાઈ મઠ. એ ચીસે પ્રેમીઓની પ્રેમ સમાધિ તોડી નાખી. ઉભયે સામે રાજ્યને ઉભેલો જોયો. એમીલીઆ પોતાના પિતાને જોતાંજ તે રખેને ગુસ્સે થઈ એવા બચથી એકદમ તેની પાસે દોડી ગઈ અને તેને પગે પડી બોલી: “પિતાજી ! ક્ષમા કરો—શ્વેત કરો.”

રાજાને શું કરવું તે સુઝ્યું નહિ. તે વિહવળ થઇ ગયો અને ઘોઘરા અવાજે બોલ્યો: “હતભાગીની! આ તેં શું કર્યું? તને ખબર નથી કે આ તારો ભાઇ છે!”

“નહિ પિતાજી! બન્નેના ચહેરા સરખા હોવાથી તમે જમમાં પડ્યા છો. આ તો સર રીચડં સ્ટેમ્ફડં છે!”

“તે કું જાણું છું પણ હન્ના બાઇટકુટને પેટે થયેલો એ એ મારોજ પુત્ર છે.”

આ ભયંકર ભેદ સાંભળતાંજ સર રીચડંના શોકનો પાર રહ્યો નહિ. તે એ હાથે મ્હો હાંકી ઉભો રહ્યો.

“પિતાજી! તમે શું કર્યું?” જાણે રાજાની વાત ધરાબર સાંભળી ન હોય તેમ એમીલીઆએ કમ્પિત અવાજે કહ્યું.

“કું શું કહું ભેટી? જીવાનીના આવેશમાં કું હન્ના બાઇટકુટ પર મોહી પડ્યો હતો. તેનો પુત્ર તે સર રીચડં સ્ટેમ્ફડં!—”

એમીલીઆ ચીસ પાડી લથડતી લથડતી સોદા પર જઇ પડી. તણે જણ્ય કેટલીક વાર ચુપ રહ્યા. અંતે સર રીચડં મૌન તોડ્યું: “એ વાત સાચી છે?”

“હા. દીકરા! તદ્દન સાચી વાત છે. તું મોરો પુત્ર છે. પણ તને ભેટવાની મારી હિમ્મત નથી ચાલતી.

“બરાબર છે. મને કાણુ ભેટે! મમે તેમ હોય; પણ મને આપ ન દેશો.” ભેરાનેટ ગદબદ થતો બોલ્યો.

“રીચડં! દીકરા! કું તને આપ દઈ? નહિ નહિ. આપને પાત્ર બદનસીય તો કું છું.”

“પિતાજી! કાઈએ કાઈને આપ દેવાની જરૂર નથી.” એમીલીઆ સ્થિર ચિત્ત કરી બોલી: “જે થવાનું હતું તે થઇ ગયું. હવે આ વાત જાહેર થશે તો મારી ઉલ્કાપાત થઇ જશે. માટે ચાલો. રીચડં! કું જાઈ છું.” એમીલીઆની આંખમાં આંસુ આવ્યાં.

“રીચડં! દીકરા! કું તને ફરીથી મળીશ.” જતી વખતે રાજાએ કહ્યું. પણ રીચડં સાંભળતો ન્હોતો. તેના હૃદય પર વજ્રધાતુ થયો હતો. તેથી સોદા પર તે જડ પ્રતજ્ઞા જેવો બેસી રહ્યો.

પ્રકરણ ૧૮૪-મું.

ઐસના નવોં યાર.

વાંચનાર, ધણા વખતથી આપણે પેલી રંગીલી દરબણ-મિસીસ ઐસની મુલાકાત લીધી નથી. આજ, જરા તેના રંગબવનમાં લટાર મારી આવીએ.

એકવાર ઐસના રંગબવનમાં ઇંગ્લંડના અમીર ઉમરાવો આવતા હતા. પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સની એ રંગીલી રખાત હતી. તેની મહેરબાની મેળવવા માટે બલભલા આતુર રહેતા હતા. પણ આજે ? આજે એ લટકાળી એકવારના પોતાના નોકર ફેડરીક દ્રે સાથે એક ઓરકામાં બેઠી હતી.

ફેડરીક દ્રે પોતાની માથુકના પૈસાના જોરપર “ગૃહસ્થ” બની ગયો હતો. આજે તે જુગારમાં હારી જવાથી તેનું મન ઉદાસ થઈ મયું હતું. વળી ત્રણેક દીવસથી તેની તબીબત બગડી હતી. જીંદગીમાં પહેલીજવાર બીમાર પડવાથી તેનો મીઠાજ બગડી ગયો હતો.

ઐસનો રંગ પણ બદલાયો હતો. તેના કુલાખી માલ પર સફેદી આવી હતી. એક મારકણી આંખો ઉડી હતી ગઇ હતી અને તેની નજીક કાળું કુંડાળું પડ્યું હતું. તે શરીરે તદ્દન સુકાઇ ગઇ નહોતી. પણ હવે તેના બદનમાં અગાઉની જેમ જવાનીની મસ્તી નહોતી. તેના વસ્ત્રો હજી ફેશનેબલ હતા. પણ તેમાં આગલો બહાર નહોતો. તેના મધુર હાસ્યમાંની મોહકતા ઉડી ગઇ હતી. ચિંતાની જવાબામાં સજગી જવાથી તેનો ચહેરોજ બદલાઇ ગયો હતો.

ટેબલ પર અનેક સ્વાદિષ્ટ વાનીઓની રકાખી અને એ ત્રણ દારૂની બાટલીઓ પડી હતી. આ સમયે ફેડરીક બહારથી આવ્યો અને ઓવરકોટ અને હેટ ગમે ત્યાં ફેંકી આરામ પુરથી પર પડી ગુસ્સાથી બોલ્યો: “હવે હું આવું છું તારોજ તું માથાપ મરી ગયા હોય તેજી મ્હો કરીને બેસે છે તેનો અર્થ શો ?”

“ફેડરીક ! તું જાણે તો છે કે મારા હૃદયમાં જરા પણ સુખ

લામણી રહી નથી.” ખિન્ન સ્વરે એસે જવાબ આપ્યો.

“તો શેમ્પેન પી ચિંતા ઉઠાવી કેમ ફેલી નથી ?”

“નીચો કતરી મયા પછી તખીઅત બહુ ખરાબ થઇ જમ છે અને ચિંતા બમણા જોરથી સતાવે છે એટલા માટે હું શરાબ પીતી નથી. મારાથી હવે એકાંત સહી શકાતું નથી. જરા જરા વારમાં આપઘાત કરવાના વિચાર આવે છે. આ બધી વાત તું જાણે છે છતાં કેમ પુછે છે ?”

“એટલા માટે કે હું તને આવી જોવા માગતો નથી. તને દુઃખી જોવાથી મારા દીલમાં અનેક જાનના બય ઉત્પન્ન થાય છે. તણુ માર દિવસથી મને પણ કોણ જાણે શું થયું છે તે કંઈ સારું લાગતું નથી.” ફેડરીક બોલ્યો.

“આવું છે ને ?”

“નહિ. મારાથી ખવાતું નથી. જરા પાણી પીઉં છું. એટલામાં જીવ કહોવાઈ જાય છે.

“જીગરની બતથી તું આવો થઈ ગયો છે.”

“તું તો એમજ કહેશોને ! હું તારો ખજનો ખાલી કરી નાખું છું—ખરું ને ? પણ હવે એ ખજનો તારો જાનો ? આપણે બન્ને તેના માલીક છીએ. આપણે જગત વિધિથી પરણ્યા નથી તેથી શું થયું ? જાહેર રીતે આપણે પતિ પત્ની તરીકે રહીએ છીએ.”

“હા. પણ તેથી આપણું સત્તાનાશ વળી ગયું છે શેંટ જેમ્સ સ્કવેરવાળા મકાનમાં આવતા અમીર ઉમરાવોમાંથી હવે કાંઈ આવતું નથી અને કપડાંનો ધણી પણ દિન પર દિન મરતો જાય છે.” એણે પોતાની પાંચમાલીનું જ્ઞાન કયું.

“ખરેખર ?”

“ખરેખર નહિ તો જુઠું જુઠું ? મેં તને કેટલી વાર એ વાત કહી છે.”

“કું તારો માર થયો તેથી તારો વેપાર કેમ તુરી જમ તે કું સમજી શકતો નથી તારે ત્યાં જે અમીરો આવતા હતા તે કોઇ ને કોઇવાર તારા પશુ આશ્રય થયા હતા. તે બોકો જાણુના હતા કે તું સતી સાધવી નથી. તેઓ પોતે પશુ ચોરી છુપીથી મેળ કરવા અહીં ઉતરી પડતા હતા. હવે તું અનેક મારોને છોડી મારી મધ મધ તેથી એ બોકો તારે ત્યાં આવતા કેમ બંધ થાય તે મારાથી સમજાતું નથી.” ફેડરીકે પોતાના તર્કશાસ્ત્રનો ઉપયોગ કર્યો.

“જો કું સ્પષ્ટ વાત કરીશ તો તને દુઃખ લાગશે. આજકાલ તું વાત વાતમાં છટકી પડે છે તેથી મારી દુર્દશા થતી જાય છે.”

“વાર, જે વાત હોય તે આજે સ્પષ્ટ કહી દે. કું કસમથી કહું છું કે કું નારાજ નહિ થાઉં, બેલ, શા કારણસર તારા અમીરો આવતા નથી ?”

“જો ફેડરીક ! કું ખુલ્લી રીતે કોઇ અમીરના ઘરમાં બેસી જત તો મને કોઇ કંઈ કહેત નહિ; પણ તને બપોરનાં પાનામાંથી બેસાડી દીધો એ ખીના કોઇને મળતી નથી.” ઓસે ખુલાસો કર્યો.

“એ વાતને જલ્દનમાં નાખ.”

“જલ્દનમાં તો નાખીશજને ! પણ તેથી પછસા મળવાના છે ? તને જુમારની બત લાગી છે તેમાં તું પાણી પેટે પછસા ગુમાવે છે. ગયા મહિનામાં તેં કેટલા પછસાની ઢોળી કરી તે જાણે છે ?

“જોહો ! ખાઇ સાહેબ દિસાબ રાખતાં લાગે છે.”

“દિસાબ શા માટે ન રાખું ? તેં ફક્ત જુમારમાં ત્રણ માર હજાર પાઉંડ ઉડાવી દીધા છે. તે શિવાય તારી સાલખીનો ખર્ચ તો જુદો ! આવો ઉગાઉ ખર્ચ વધુવાર ચલાવી શકાય નહિ.

“તું શું કરવા માગે છે ?”

“ચાલ, આપણે અમેરીકા માલમાં જમએ. હવે મને ઇન્ક્વિઝિશન

મમતું નથી. અહિં કમલે કમલે આજે નરકની ભય છે. જે
જીવન બતાવે.”

“બસ, સુપ રહે ! મજસને પુરો કર્યા પછીજ તું મને ચાલે
આંખોને અમેરીકા તાસી જવા માંગતી હતી. પણ હું તારી આજ્ઞાની
સમજી ગયો.”

“આવી વાત કેમ કરે છે ? મેં તને કશું હવું કે જો આપણા
દીલ મજબૂત જશે તો હું માસ બધા વિચાર પછાત મેલીકા મેં તે
પછી બીજા કોઈ વાત કરી છે ?”

“નહિ. પણ તેમ નહિ કરવાનું કારણ એ છે કે જે તું મારી
સાથે આજ્ઞાની બેલવા જશે તો હું તારી બોપરી તોડી નાખીશ. એવો
તને ભય છે.” ફેરીકની આંખો લાલ થઈ. જેસ તે બેઠા રહી પડી.

“આપણે આપણા લાભની વાત કરીએ છીએ ત્યારે તું આવી
વાત કરે છે ?” તે બોલી.

“સુપ ! હવે રોવા કહીવાનું કામ નથી. મારી તબીબત આજે
સારી નથી. તું અમેરીકા જવાની સુચના કરે છે તો બહે, હું
તેપાર હું તું જપારે કહે છે કે ધધો ચાલતો નથી—”

“તું જ જોને ! ત્રણ મહિના પર દુધતમાં અસીઆર છેકરી હતી
હવે ફક્ત ત્રણ રહી છે. રસેલ ફોરેસ્ટર, સુવાવક પછી બીમાર થઈ
ગઈ હતી તે સારી થઈ ગઈ, કામે પાછી આવી હતી પણ મારે તેને
ના પાઠવી પડી. ફેરીઅટ ચાલી જવા પછી મેં તેની જગ્યા પુરી નથી.
આ રીતે હું કરકસર કરું છું ને તું ઉઠાવતો દરે છે ?”

“ફેરીઅટની સુવાવકને મહિનો થઈ ગયો હશે. હવે તે પાછો
આવવા માગે છે ?”

“શું જાણ મારવા આવે ? બોહ ! એ બધાએ મને કદલી
સતાવી છે તે મારે મન ખલે છે ! મેં માગ્યા પૈસા આજે જ
કાંઈ મને ધમકી આપતી હતી.”

“ફેની ! એ બધું હું જાણું છું.”

“મારા દુઃખનો પારજ નથી. તે દહાડે પેલી બે સ્ત્રીઓ આવી હતી તે યાદ છે.”

“હા. હા. પેલી *ઝેલીઝાબેથ અને +પૅલ પ્રાઇસ ! એ બંને મજસની પુછપરછ કરવા આવી હતી. અને તું મજરાઇ ગઇ ન હોત તો હું બંનેને આગાહ ફસાવી દેત.”

“નહિ. નહિ. બંનેને કંઇક સંસારો મળ્યો હતો. અમલેના ખુનની માહિતી એ બહાઓએજ મજસને આપી હતી તે ખબર નથી ?”

“હા. પણ તું નકામી ડરી ગઇ હતી. તેં ડરીને પચાસ ગાંની આપી ત્યારે એ લોકો શીરજોર થઇ ગઇને ?” ફેડરીકે કહ્યું.

“હૈ. જે થયું તે થયું. હવે આ દેશમાં રહેવામાં સાર નથી. અહિં પળે પળે આફત આવવાનો ભય છે. હું ચિંતાને લીધે મરી જઈ છું. ઝેલીઝાબેથ ને પૅલ મારી પસે વારંવાર પૅસા કઢાવવા આવશે. વળી હેરીઅટ પણ સુપ રહેવાની નથી. આ બધા કારણસર જલદીથી અમેરીકા જવામાંજ સલામતી છે.”

“વાંક, મને એક દિવસ વિચાર કરવા દે, જોહ ! મારી તબીબત ખગડતી જાય છે.” ફેડરીકે દરદને લીધે ચીસ પાડી.

“ડોક્ટરને બોલાવું ?” એસ મજરાઇ.

“નહિ. નહિ. દવાની ને ડોક્ટરની જરૂર નથી.”

“જરા શેમ્પેન પીઓ ?”

“લાવ જોઈ.”

એસે શેમ્પેનની પ્યાલી ભરી આપી. પણ એક ઘૂંટ પીતાંજ ફેડરીકે મ્હો ખગાડી નાખ્યું.

* ઝેલીઝ વીડો.

+ કેરોટી પૅલ.

“નહિ. નહિ. મારી તખીઅત ખરાબ થતી જાય છે. હું સુષ જમશ.”

બ્રેસ તેને સંભાળતી શયનગૃહમાં લઇ મઇ અને ફેડરીક મુલાયમ બીછાનાપર પડ્યો. થોડીજ વારમાં તેને ઉંઘ આવી મઇ. પોતાના ચારને સુવાડી બ્રેસ નીચે ઉતરી. બીછાને જવા પહેલાં તેણે બારી-બારણાં તપાસી બીધા અને બહુ જરાજર હોવાની ખાતરી થયા પછી તે સુવાના ઓરડામાં જતી હતી એવામાં કોઇએ આમહું બારણું ખખડાવ્યું. બ્રેસનું હૃદય ભયથી કમ્પી ગયું. તેણે દિશ્મત રાખી બારણું ઉઘાડ્યું.

“તમારું નામ મિસીસ બ્રેસ ?” એક જવાન છોકરા જેવા નોકરે પૂછ્યું.

“હા.”

“મારે તમારી સાથે ખાસ જરૂરી કામ છે.” કહી રાજ ઘરમાં દાખલ થયો.

પ્રકરણ ૧૮૫ મું.

લગ્નની તથ્યારી.

રાવને અંદર દાખલ કરી મીસીસ બ્રેસ તેને બેઠકખાનામાં બધ મઠ. ત્યાં હજુ ટેબલ પર લેમ્પ સળગતો હતો. રાવ બધી જોઈને બત્તી તરફ પીઠ કરી બેઠો. મીસીસ બ્રેસ પર તીવ્ર નજર નાખતાં તેનું હુબ્બું પડેલું ચિંતાચરત મ્હો જોઈ રાવને જરા આનંદ થયો.

“હું જરા મોડો આવ્યો. તે માટે માફ કરજો. પણ મારા શેઠ લોડ ફોરેમસે મને અગત્યના કામસર મોકલ્યો છે.” બ્રેસ બેઠા પછી રાવે વાત શરૂ કરી. ફોરેમસનું નામ સાંભળતાં બ્રેસને આનંદ થયો. હજુ તેના બધા પેટ્રોનો તેને લુલ્લી ગયા નથી એ ખ્યાલથી તેને સંતોષ થયો.

“તમે લોડ સાહેબના નોકર છો ?”

“હા. હું તેમનો વિશ્વાસુ નોકર છું અને એક ખાસ કામમાં તમારી મદદ માગવા આવ્યો છું.”

“હું મારા જીરમ મિત્ર ફોરેમસની ગમે તેવી સેવા બજાવવાને તૈયાર છું. મેં સાંભળ્યું હતું કે તેમની તબીબત અમડવાથી તે કોઈ જગ્યાએ હવાફેર કરવા ગયા હતા.”

“હા. તે ડાવર ગયા હતા. બોબો, હવે ટુંકમાં હું મારું કામ કહી દઉં ?”

“ખુશીથી બોબો.”

“સાંભળો, લોડ ફોરેમસ એક રમણીના પ્રેમપાશમાં બંધાયેલ ગયા છે.”

“મીસ પોલીનના ?” બ્રેસ તરત બોલી ઉઠી.

“નહિ. પોલીનના પ્રેમનો નીસો ક્યારેનો ઉતરી ગયો છે. હમણાં એ જ સ્ત્રી પર મોહી પડ્યા છે તે પણ ફોરેમસને ચાહે છે; પણ વિચિત્ર બીના એ છે કે લગ્ન થયા વિના તે લોડ સાહેબને પોતાનું

નામ કહેવા મામતી નથી તેમ મ્હો પશુ બતાવવા આહતી નથી.”

“અબળ જેવી વાત છે ! જેનું મ્હો જોયું નથી તેના પ્રેમમાં લોડ ફોરેમલ થી રીતે ફણી ગયા ?”

“નબરે ન જોવા છતાં મારા શેઠની ખાત્રી મ્હમ મ્હમ છે કે એ રમણી પરીસુરત છે. લંડન અને ડોવરમાં બન્ને અનેકવાર એક બીજાને મળ્યા હતા. તે સમયે લોડ ફોરેમલે તે રમણીના આખા શરીર પર હાથ ફેરવી એવી કલ્પના કરી છે કે જેનું શરીર આવું મુડોળ છે તેનો અહેસા સુંદર હોવોજ જોઈએ.”

“એ રમણી મ્હો બતાવવાની ના પાડે છે; પણ લગ્ન પહેલાં સતીત્વનું રક્ષણ કરવાની જરૂર જોતી નથી.”

“તેની સાથે મને કંઈ સંબંધ નથી. તેની હઠ તુરે એમ નથી, તેણે ફોરેમલને વચન આપ્યું છે કે લગ્ન થયા પછી તેનું વદન જોતાં તેમને પસ્તાવું પડશે નહિ. બોલો, હવે તમે અમારા કામમાં મદદ કરવાને તક્યાર છો ?”

“મેં તો પહેલાથીજ હા પાડી છે. બોલો, મારે શું કરવાનું છે ?”

“સાંભળો, લોડ ફોરેમલ કાલે સાંજે લંડનમાં આવી પુગશે. તેમની પ્રેમપાત્રી આજે આવવાની હતી-કદાચ આવી મ્હમ હશે. હું આજે સાંજેજ આવ્યો. લગ્નનો સમયો બંદોબસ્ત કરવાની ફરજ મારા પર આવી છે.”

“શું લગ્ન જલ્દી થવાના છે ?”

“જલ્દી શું ? બને તો કાલેજ લગ્ન મ્હમ જશે. તમને જો કંઈ હરકત ન હોય તો તમારાજ ઘરમાં લગ્ન ક્રિયા કરી નાખીએ.”

“મને કંઈ હરકત નથી. પણ બેઠ ફોરેમલ પોતાના ઘરમાં લગ્ન કેમ કરતા નથી ?” એણે પ્રશ્ન કર્યો.

“તેમ કરે તો બધાને લગ્નની ખબર પડી જાય એટલે “રેમાન્સ” ની મઝા હડી જાય. ખંને નવીનતાને ખાતર તદ્દન છૂપી રીતે લગ્ન કર્યા પછીજ, જાહેર થવા માંગે છે. સમજ્યાં?”

“હા. પણ કન્યાનું નામ જાણ્યા વિના લગ્ન શી રીતે થશે?”
પાદરીને કન્યાનું નામ કહેણું પડશે તથા લગ્નના લાયસન્સમાં પણ ખંનેના નામ હામ લખવાની જરૂર પડશે.”

“તેની શીકર નહિ. ગમે તે નામ લખાવી દઈશું. લોર્ડ ફોરેમલ માટેનું લાયસન્સ હું આવતી કાલે મેળવી લઉંશ. તમે એવો પાદરી શોધી કાઢજો કે જે વધુ ગડબડ કર્યા વિના અપરિપક્વ લગ્ન કરી નાખે.”

“વાર, એવો એક પાદરી મારો ઓળખીતો છે.”

“તો કાલે રાતે નવ વાગે તેને હાજર રાખજો. અને તમારા પેલા મકાનમાં થાને સેંટ જેમ્સ રોકવરવાળા મકાનમાંના દિવાનખાના લગ્ન માટે તૈયાર કરાવી કરાવી રાખજો.”

“લોર્ડ ફોરેમલે તમને મારા મકાનની કેટલીક વાત કરી બાજે છે?”

“હા. હું આ મકાનની બધી વાત જાણું છું. વાર, તમે કાલે બધી તકવારી કરી મુકશોને?”

“હા.”

આ વખતે ફરીથી કોઇએ બહારના દરવાજા પરનો ધંટ વગાડ્યો. મીસીસ બ્રેસ ચોંકી. રાવ યુપ રહ્યો.

“જે ચાર મિનીટ મને આજ કરશો. નોકરો સુઇ ગયા છે. એટલે કાણ આંધુ છે તે હું જોઇ આવું.”

“ખુશીથી જાઓ.”

બ્રેસ હસતી હસતી ખાસિયા બોલવા આવી મઝ.

પ્રકરણ ૧૮૬-મું.

રાવે શું સાંભળ્યું ?

મીસીસ બ્રેસ બારણું ખોલવા ગઇ એટલે રાવ વીચાર કરવા લાગ્યો: “આ રંગીલી દરજણ આવી કેમ થઇ ગઇ? ધંટીનો અવાજ આવતાંજ તે કેવી ચોંકી મઇ હતી? ખરેખર, એણે કંઇ બચકર પાપ કરેલું હોવું જોઇએ. એકલી શીકરથી એના જેવી વિલાસી સ્ત્રી જુતે બપો ખાધી હોય એવી ન થઇ જાય. જો એ પાપાણીનો બેઠ માલુમ પડી જાય તો એનાપર પણ વેર લઇ લઉં. પેલા પર તો હવે થોડાજ વખતમાં મારું વેર વળી જશે.”

આવા વિચાર કરી તે એકપ્રાનાના બારણા પાસે જઇ ઉભો. શરત તેને કાને કાઢનાં પગલાં સંભળાયાં. તે પછી તેણે બ્રેસને ખોલતી સાંભળી: “જુઓ, આ ઝોરડામાં ચાલ્યા જાઓ ત્યાં ગયા શિવાય એક જગ્યા પણ ખોલશે નહિ.” આવનારાને એક બીજા ઝોરડામાં બેસાડી બ્રેસ પાછી આવશે એમ ધારી રાવ પોતાની જગાએ બેસી ગયો. તરત મીસીસ બ્રેસ ઝોરડામાં દાખલ થઇ. તેનો એહેરા જોતાંજ રાવ સમજી ગયો કે તે ગભરાટમાં પડી છે.

“હમણાં જે માણસો મળવા આવ્યા છે તેમની સાથે મારે ખાસ અપત્યનું કામ છે. જો તમે સહવારે આવો તો તમારી મહેરબાની.” બ્રેસે રાવને વિનંતી કરી.

“તમે મારી જરા પણ શીકર ન કરો. તમે તમારું કામ ખુશીથી પતાવી દો. મને કંઇ ખાસ કામ નથી એટલે હું થોભીશ.”

“તો ખુશીથી બેસો. કંઇ ખાસો પીશો?”

“નહિ હું આ ખુસ્તક વાંચી દીલ બહેલાવીશ.” કહી રાવે ટેબલ પરથી એક ચોપડી હાથમાં લીધી.

બ્રેસે રાવનો જવાબ સંભળી રાજ થઇ અને ત્યાંથી ચાલી ગઇ. તે ગઇ કે તરત રાવ પણ ઉઠ્યો. બિલાડી પેટે પગને અવાજ કર્યો

વિના તે બ્રેસ મધ હતી તે ઝોરડાના બારણાં આગળ ગયો અને બારણા આગળ ઠાન બગાવી અંદર ચતી વાતચીત સાંભળવા લાગ્યો.

મીસીસ બ્રેસને ગેલોઝવીડો, કેરોટીપોલ અને કીંગ્સીનગ્રેંડ મળવા આવ્યાં હતાં. બ્રેસને આ ભોકોનો ધણોજ ભય હતો કેમકે તેનો જન પછુ તેઓના હાથમાં હતો.

“એમ ! આ બે જણી મને આગ્રહ કરી અહિં લાઈ આવી તેથી તમારા જેવી સુંદરીને મળવાનું સૌભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થયું તે માટે મને આનંદ થાય છે.” કીંગ્સીનગ્રેંડે ચરચર કંપતી બ્રેસની સાથે વાત શરૂ કરી.

“તમે શા માટે આવ્યાં છો?” બ્રેસે કીંગ્સીનગ્રેંડની વાત પર ધ્યાન આપ્યા વિના કેરોટી પોલ અને ગેલોઝવીડો તરફ જોઈ પુછ્યું.

“અમે શા માટે આવ્યા છીએ તેનું કારણ તમે જણતાં નથી ?” પોલ બોલી.

“થોડા ફાદાડા પર તો મેં તમને પુછ્યો પૈસા આપ્યા હતા. હવે મને ના સતાવો.” બ્રેસ કરગરી.

“નકામી ત્રણ પાંચ મને પસંદ નથી.” ગેલોઝવીડો બોલી.

“જલદી બોલો, તમે શું માગો છો? મારો જન લેવાથી તમને લાભ થવાનો નથી.”

“તમારો જન લેવા માગે છે કાણ ? હું તો આશીર્વાદ આપું છું કે તમે સો વર્ષના થાઓ.” કીંગ્સીનગ્રેંડ બોલ્યો.

“બીલ ! ઝુપ રહેને ! અમે તને અમારા રક્ષણ માટે સાથે આણ્યો છે—અકબક કરવા નહિ.”

“રક્ષણ કરવા લાગ્યા છો ? તમને અહિં શાનો ડર છે ? હું તમારી સાથે કંઈ દગાઆજી કરું એવો તમને ભય છે ?” બ્રેસ અજબ મધ બોલી.

મેથેઝવીડો એસને ખુબ ચિંતારતી હતી તેણી તે તેને યમ દેવાના હેતુથી બોલી: “મેડમ ! તમે મ્હોડે ચઢીને કહેવડાવો છો તો મારે સાફ સાફ વાત કરવી પડે છે. હા. હવે તમારે ત્યાં એકલાં આવવાની મારી હિંમત ચાલતી નથી તેથી આજે આ જવાનને સાથે લાવી છું આ મકાનમાંથી મહાર નીકળવું સહેલું નથી તે હું સારી પેઠે જાણું છું. રસોડાના ઝોરડાની જમીન નીચે પીટર મગજે સડે છે અને તેનો મદદનીશ મજસ પશુ તેની પાસેજ છે એ બચકર બનાવની મને ખબર છે.”

સવ ચોંક્યો. એસ થરથર કુબવા લાગી.

“હવે એ વાત શા માટે ઉપાડો છો ?” એસ બચડતી જમાને બોલી.

“તમેજ મને એ વાત કરવાની ફરજ પાડી. મેડમ ! આ થર બધું બચકર છે. અહિંની હવા પશુ ખુની દેખાય છે.”

“બસ માફ કરો. તમે શા માટે આવ્યા છો તે કહી દો.”

“સાંભળો. જે વોરન નામના સખસની થોડા વેખતમાં તપાસ ચાલનાર છે તે તો તમે જાણતા હશો.”

“હા. મેં છાપામાં વાંચ્યું છે.”

“અને આ છોકરીના બાપ સ્ટીફન પ્રાઇસની પશુ તેની સાથેજ તપાસ ચાલનાર છે. બન્નેને ફાંસીની સજા થવાની નથી તે અમે જાણીએ છીએ.”

“તે તમે કેમ જાણું ?”

“થોડા દહાડા પર પ્રિન્સ અમારા હાથમાં સપક્ષપ મવા હતા તે વખતે અમે તેમની પાસેથી ફાંસીની સજા ન થાય એવો એકશર લખાવી લીધો હતો. પશુ એ બે જણને જન્મ દેશનિકાલની સજા તો જરૂર થશે. બ્યાં એ બે જણા જશે ત્યાં હું અને કરોટીપોલ જવા માગીએ છીએ અને તે માટે અમને પૈસાની જરૂર છે.”

“કેટલા પક્ષા જોઇએ છે ?”

“દસ હજાર પાઉંડ ! એક વાર એટલી રકમ આપી દો એટલે આપણે સંબંધ પુરો થશે.” ગેભોઝવીડોએ કહ્યું.

જેસ વિચારમાં પડી. ફેડેરીક જેએ તેની સાથે અમેરિકા નાસી જવાનું કયુલ કયું હતું. જો આ બલાઓને થોડાક દહાડા ટાળી દેવાય તો એ અરજામાં અમેરિકા ચાલી જઇશ એવો વિચાર કરી જેસ બોલી: “દસ હજાર ! તમને એ રકમ આપવાની મારાથી ના પડતી નથી. વાર, તમને એ રકમ ક્યારે જોઇએ છે ?”

“ક્યારે વળી શું ? અત્યારે ! ધરમના કામમાં દીલ જાતી ?”

“એટલી મોટી રકમ અત્યારે ધરમાં નથી. સાત આઠ દહાડામાં તમને બેગા કરી આપીશ.”

“એટલામાં તો તમે કદાચ અમેરિકા જઇ જૈસશો.”

“કેમ ! એમ કેમ કહો છો ?” જેસ ચોંટા. ગેભોઝવીડોએ તકથીજ અમેરિકા જવાની વાત કરી હતી પણ જિસના પાપી હૃદયને તેથી આઘાત થઈ ગયો.

“હા. કેવાં પકડાઇ ગયાં ! જુઓ, મીસીસ જેસ ! તમે દસ હજાર પાઉંડ નહિ આપો ત્યાં સુધી અમે તમારું ઘર છોડી જઇશું નહીં.”

બારણાને અટ્ટેલી રાવ આ વાત સાંભળી રહ્યો હતો. હવે તેને લાગ્યું કે જેસ પૈસા લેવા આવશે એટલે અહિં ઉભા રહેવામાં સાર નથી. ધીમે પગલે તે પાછો બેઠકખાનામાં આવ્યો ગયો અને જાણે ચોપડી વાંચવામાં લીન થઇ ગયો હોય તેવી રીતે બેસી ગયો.

રાવ બેઠકખાનામાં ગયા પછી થોડીજવારમાં જેસ ત્યાં આવી અને ડેસ્કમાંથી નોટ્સ બંડલ લઇ ચાલી ગઇ. આ વખતે રાવ તેની પાછળ પડ્યો નહિ. “આ બલાએ કંઈ બચાંકર પાપ કયું હતું એમ હું ધારતો હતો; પણ એ રાક્ષસીએ ખુન કર્યા હશે એવો ખ્યાલ પણ ન હતો. હવે બદમાશ જેસ ! તારા પછુ હું બાર વગાડી દેશ.”

થોડી વાર પછી પોતાનું કામ પતાવી એસ પાછી આવી અને રાવની માફી માગતી બોલી: “એ બોકો મારા મોટા ધરાક હતા તેથી વાત વાતમાં વિલંબ થઈ ગયો માટે માફ કરજો.”

“કંઈ ફીકર નહિ. મને બીજું કાંઈ કામ હતું નહિ.” રાવે કહ્યું: “બુઝો મીસીસ એસ ! હવે કુંકમાં મારી વાત સાંભળી બો.” કાલે રાતે નવ વાગે તમે પાદરીને તૈયાર રાખજો. તે કંઈ પુછાં ન કરે તેની સંભાળ રાખજો. જરૂર પડે તો અંધારામાં લગ્ન કરાવવાને પણ પાદરીએ તૈયાર થવું પડશે. બીજું કામ એ કે પેલા મકાનમાં દિવાનખાનાં તૈયાર કરાવી રાખજો.”

“તમે તેની જરા પણ ફીકર ન કરો. બધું કામ હું સફાઈથી પાર પાડીશ.”

“આમે ત્યારે સાહેબજી !” કહી રાવે રૂખસદ લીધી.

મકરણ ૧૮૭ મું.

રાવની કરામત.

બીજે દિને રાતે આઠ વાગે રાવ એક પેટી ભણ એસને ત્યાં
 ગયો. ત્યારે તેને ખજર પડી કે પાદરીનો ખંડોખરત થઈ ગયો છે
 અને તે નવ વાગે આવી પુગરી. રાવે તે પછી લગ્ન ક્રિયા માટે
 જ્યોતિર્ભાગે જોરડાઓ ભેગા. તે આવી જુદર જોડવણ માટે સંતોષ
 થામી જોડ્યો:

“હવે મહેરબાની કરી તમારા નોકરાને કહી દો કે કોઈ આમલો
 કરવાને ખખડાવે તો કોઈ નોકરે ખારણા ખોલવા જવું નહિ. એ
 કામ હું બજવી લઉં.”

“ભલે, મારું કંઈ કામ પડે તો કહેજો. હું પેલા ભેટ
 ખાનામાં મળીશ.” એણે કહ્યું.

“તમારે કન્યાદાન દેવાનું છે માટે સાડા નવ વાગામાં તમાર
 થઈ રહેજો. વખત થતાં હું તમને બોલાવતા આવીશ અથવા પાદરીને
 મોકલીશ. બીજી વાત એ છે કે લગ્ન અધારામાંજ કરવાના છે.”

“વાર, જેવી તમારી મરજી.” કહી એસ ઘરમાં ગયો.

રાવે લગ્ન ક્રિયા માટે એક જોરડો પસંદ કર્યો. તે પછી તેણે
 જ્યોતિર્ભાગે પસંદ કર્યું અને તેમાં પેલી પેટી ખોલી તેમાંથી નવ વજુને
 માટેનો સફેદ ગાઉન, જુરખો વિગેરે કાઢી પસંદ કરી મુકી દીધાં
 વગેરે તરફ તે પ્રેમાલ નજરે જોતો હતો હતો. જોતામાં કોઈએ
 કરવાને ખખડાવ્યો. રાવ તરત ખારણા ઉઘાડવા ગયો અને તેણે
 પોતાના શેઠ લોડ હોરેમલને ઘરમાં લીધો. તે ડોવરથી સીધો આદિ
 આવ્યો હતો. તેની સાથે બીજું કોઈ નહોતું. ગાદીમાંથી સામાન
 ઉતારી રાવે બાહુ મુકવી દીધું અને તે હોરેમલને એક જોરડામાં
 ભણ ગયો.

“કમ રાવ! બધી ખંડોખરત થઈ ગયો છે ને?” હોરેમલે
 બચ થઈ પુછ્યું.

“જુ હા નામકાર ! બધો બંદોબસ્ત થઇ ગયો છે.”

“તો જલદી જલદી મારા કપડા કાઢી આપ.” કવી ફોરેમને નિસાચો નાખ્યો.

“મારા બોડ ! તમારી તખીઅત ઠીક નથી?”

“નહિ. કોણ જણે મારું મન આવું કેમ થઇ ગયું છે. હું કંઇ ખરાબ કામ કરું છું એમ મને લાગે છે.”

“જેની સાથે આપ લગ્ન કરવાના છો તેને તમે અંતઃકરણથી ચાહો છો ?” પેટીમાંથી કપડા કાઢતો રાવ બોલ્યો.

“હા. હું ચાહું છું તો ખરો ! પણ હજુય પોલીસને હું છુટી કરતો નથી. પોલીસ વિષે તેં જે વાત કરી હતી તે સાચી છે ?”

“ડાવરથી તને મને લાગે છે એકઠો. આર મેં વર્તમાન પત્રોમાં મીસ કલેરંડનના લગ્નની વાત વાંચી હતી.”

“વાર વાર ! પોલીસ મારા હાથમાં મધ તેમાં મારોજ વાંક છે. જો તેના લગ્ન ન થયા હોત, જો તે મને ચાહતી હોત, જો તે મને એકવાર મળીને મુલેહ કરવા તૈયાર થાત તો આ અજબજી સ્ત્રી મારા હૃદય પર સત્તા સ્થાપી શકત નહી. પોલીસ હવે ખીજની થઇ ગઇ છે. જો થવાનું હતું તે થઇ મળું આ અજબજી સ્ત્રી મારી માન મર્યાદા સાચવવાનું વચન આપે છે તો એને મારી પત્નિ શા માટે ન બનાવું ?” ફોરેમને કહ્યું.

રાવે એક વાર અભિમાન સાથે પોતાના માલીક તરફ જોયું. આ પછે ધ્રુવઃ બારણા ખખડ્યા. તે સાંભળી ફોરેમને ચોંકાવે બોલી પડ્યો: “આવી—”

રાવે નીચે જઇ બારણા ખોલ્યા. પેલી બેઠી સ્ત્રી મ્હોપર ધ્રુવજો નાખી બાકાની માડીમાંથી ઉતરી. તેના હાથમાંની પેટી બધ રાવ તેને એક ઓરડામાં લઇ ગયો અને બારણા આમળ ઉભો રહી બોલ્યો: “જો તમને કોઇ સ્ત્રીની જરૂર હોય તો હું મીસીસ બ્રેસને મોકલું.”

“નહિ. મને કોઇની મદદની જરૂર નથી. હું એકલીજ વસી જલ્દી બધક.” કવી રાવના હાથમાંની પેટી બધ તે બેઠી સ્ત્રીને

ઝોરડાનું ખારણું અંદરથી જાંબ કરી લીધું.

રાવે ફોરેમલ પાસે જઈ તેની નવ વધુના આમનની ખજાર આપી. ફોરેમલે દીધું નિશાસ નાખી મૌન પકડ્યું. પંદરેક મીનીટમાં તે વરરાજને ચોખ્ખા પોષાકમાં સજ થઈ ગયો અને રાવ તેને લગ્નવાળા ઝોરડામાં લઈ ગયો.

“રાવ ! લાયસંસ મળ્યું ને?” ફોરેમલે એક સોફા પર બેસી પુછ્યું.

“આ રહ્યું, નામદાર !” કહી રાવે મજવામાંથી લગ્નનું લાયસંસ બેઝી કાઢ્યું.

“કન્યાનું નામ શું લખાવ્યું?”

“ખરું નામ ખજાર નહિ હોવાથી તે વખતે જે નામ મોઢા પર આવ્યું હતું તે લખાવી દીધું છે.”

આ સમયે ફરીથી કોઠાએ ખારણા ખખડાવ્યા અને રાવ તરત નીચે આડ્યો ગયો. મનમાં તે મનમાં તે વિચાર કરવા લાગ્યો: “અભારે કોઠાએ ખારણા ખખડાવ્યા તે મળ્યું સારું થયું. હવે ચાલાકીથી લગ્નના લાયસંસની વાત ઉઠાવવી પડશે.”

ખારણા ખોલતાં રાવે એક આધેડ લુખરનો પાદરી બેસ્યો. રાવે તેને એક ઝોરડામાં લઈ જઈ પુછ્યું: “તમારું નામ?”

“ટીબીઅસ કોલ બેલ.”

“મીસીસ બેસે તમને આ કામે બોલાવ્યા છે તે કહ્યું જ હશે !”

“કોઈ મોટા માણસના લગ્ન કરાવવાના છે ને?”

“હા—” કહી રાવે પાદરીના હાથમાં વીસ મીનીટ મુકી: “એ લગ્નનો વહીવટ મારે માથે છે. જે મારા કહ્યા સર કામ કરશે તો આથી અમલું ધનામ આપીશ.”

“તમે કહો તે કરવાને હું તૈયાર છું” પાદરી મીની મળવાથી રાજ થઈ બેઠ્યો: “લગ્ન ક્રિયા, મરણ ક્રિયા, જન્મ ક્રિયા અને તે ક્રિયા કરવાની મારી ના નથી.”

“હીક. આ લાયસંસ લો. એમાં વરકન્યાના નામ કામ લખેલાં છે. જ્યાં સુધી હસ્ત મેળાપ ન થાય ત્યાં સુધી કન્યાનું નામ ન

હેતા. અને કદાચ તેનું નામ દેવુંજ પડે તો વરરાજા ન સાંભળે તેની કાળજી રાખજો. સમજી ગયા?"

“બરાબર!”

“બીજું એ કે જાન અંધારામાં કરવાના છે.”

“તેની કંઈ ચિંતા નહિ. મને બધી ક્રિયા મ્હોડે માદ છે એટલે ચોપડીની જરૂર નથી.” બમણા ધનામની બાબચે પાદરી હામાં ખીલાવવા લાગ્યો.

“કન્યાદાન મીસીસ ગ્રેસ દેનાર છે. કન્યાની જગારે જરૂર પડે ત્યારેજ મીસીસ ગ્રેસને બોલાવી લેજો.”

“વાર.”

“થોડો સમય અહિં થોભો. હું હમણાં આવું છું. ટેબલ પર શરાબની બાટલી થડી છે તેને ધનસાફ આપો.”

શરાબનું નામ સાંભળતાંજ પાદરીના મ્હોઠામાં પાણી આવ્યું. અને તે પોર્ટવાઇનને પેટમાં પથરાવવા લાગ્યો.

પાદરી પાસેથી રાવ બોર્ડ ફર્નિચર પાસે જઈ બેસ્યો; “પાદરી સાહેબ આવી ગયા છે. હવે આપની બાવી પત્ની એક અરજ કરે છે.”

“તેની દરેક વાત મારે મંજૂર છે.”

“તેની એવી ઇચ્છા છે કે જ્યાં સુધી હસ્ત મેળાપ ન થાય ત્યાં સુધી તેનું મ્હો કાષ્ટની નજરે ન પડવું જોઈએ. એટલા માટે તે અંધકારમાં જાન ક્રિયા કરાવવા ચાહે છે. પાદરીને એ વાતનો વાંધો નથી.”

“તો મને પણ હવે વાંધો નથી. પણ આ સંતાકુકડીની રમત પુરી થાય તો સાફ.”

“તો હું બત્તી ખુઝાવી દઉં છું. કન્યા વગર પહેરી રહે તેટલી વાર આપ અંધકારમાં બેસી રહેજો.”

“વાર-વાર-બધું તેની મરજી માફક થવા દે.”

“હું પાદરીને બોલાવી લાવું છું,” કહી રાવે જાન ક્રિયા વાળા ઓરડામાં અંધારું કરી દીધું. અને તે પાદરીને બોર્ડ ફર્નિચર પાસે બેસાડી કન્યાના રૂમ તરફ ગયો.

પ્રકરણ ૧૮૮-મું.

રાવ કોણ છે ?

જે ઝોરડામાં ફોરેમલની બેઠી માથુક હતી ત્યાં જઈ રાવે ધીમેથી બારણાં ખખડાવ્યાં. પેલી સ્ત્રીએ જરા બારણું ખોલી તેની આડમાંથી પુછ્યું: “કોણ છે? રાવ?”

“હા-હું છું. મારે તમારી સાથે ખાસ કામ છે.”

“કેમ? શું થયું છે.”

“મને અંદર આવવા દો. ખાસ જરૂરી કામ છે.” રાવે કહ્યું.

“હજી મેં પૂરાં કપડાં પથ્રુ પહેયાં નથી.”

“તેથી શું થયું? મારાથી વિભંબ થાય તેમ નથી.”

“તો જરા થોભ.”

એ ત્રણ મીનીટ પછી પેલી સ્ત્રીએ બારણું ખોલ્યું. અંદર જઈ રાવ બારણાં બંધ કરી બોલ્યો: “જુઓ, આપણને વાતચીત કરવાનો વધુ વખત નથી.”

“પથ્રુ છે શું? “પેલી સ્ત્રી ગભરાઈને બોલી.

“હમણાં હું જે વાત કરીશ તે તમારે માનવીજ પડશે; કેમકે તમે મારી મુઠીમાં છો.” રાવનો સ્વર કડક થયો.

“રાવ! તું મારી સાથે દગાબાજી કરવા માગે છે?”

“બોડ ફોરેમલ સાથે તમે જેવું વર્તન અસાધ્યું છે તે જોઈને મેં મારો સ્વાર્થ સાધવાનો નિશ્ચય કર્યો છે. જેની સાથે લગ્ન કરવાને તમે તલપી રહ્યાં છે તેની આજ્ઞા છોડી દો.”

“એટલે? શું હું મારું એક માત્ર શુભ છોડી દઉં? નહિ. એમ કદી બનશે નહિ. કદાચ તું મજૂરી કરતો હશે. ક્યા હકકથી તું મારી સાથે આવી વાત કરે છે?” તે સ્ત્રી જરા ગુસ્સે થઈ. પથ્રુ તે સાથેજ તેના હીલમાં બધા પથ્રુ પેદા થયો હતો.

“હું વેર બેવાના હકકથી તમારી સાથે આવી વાત કરું છું.”

અને હું તમને ઝાળજી હું તમા તમારી છુપી પ્રેમ કહાણી બાજુ
હું તેથી તમારા પર હુકમ બજાવું છું.”

આ અબદો સાંભળતાં તે સો. હતાક મધ પુરથી પર ભેરી મધ.

“જ્યાં સુધી લગ્ન મધ બધ ત્યાં સુધી તમારે આ ઝોરડામાં
કેદ રહેવું પડશે. હું તમને ખાત્રી આપું છું કે તમારા છુપા પ્રેમની
વાત કોઈને ખબર પડશે નહિ. લોડ ફોરેમલ પણ તમારું નામ
અણી શકશે નહિ.”

લગ્ન થવાની વાત સાંભળી પેલી સી બેબાકળી મધ મધ. તે બેબાકી:
“તમે લગ્ન થાય ત્યાં સુધી મને કેદ રાખો. તો લોડ ફોરેમલના
લગ્ન કોની સાથે થશે? શું મારો કેદ શોક્ય પુટી નીકળી છે?”
મીસ પોલીન પર પાછા લોડ ફોરેમલ મુગ્ધ થયા છે.”

“તમારી શોક્ય પુટી નીકળી છે. પણ તે મીસ પોલીન નથી”

“ત્યારે?”

“હું છું.” કહી પાપાણુ કહ્યો રાવે કમલાના બટન ખોલી નાખી
પોતાની છાતી દેખાડી. પેલી બેબી સીના આશ્ચર્યના પાર રહ્યો
નહિ.

“આ શું? તું કોણ છે? તેં આ માટે કપટ વેશ ધારણ કર્યો
છે? શરોર પર કાળો રંગ આ માટે લખાડ્યો છે?”

“એ કહાણી બહુ લાંબી છે. ફક્ત વેર બેબા માટે જ હું લોડ
ફોરેમલ સાથે લગ્ન કરવા માંડું છું.”

“નહિ. નહિ. એમ કદી બનશે નહિ. હું મારા જીવન ભરની
આજ્ઞા કદિ તજીશ નહિ.”

“સાંભળો. તમે કોણ છો તે હું બાજુ છું—માત્ર મીસ આદ
વેલંડન !” રાવ તેના કાનમાં બોલ્યો.

“તું મને ઝાળખી મધ છે તેથી શું મહેં? હું તારાથી ડરવાની
નથી. મારી બદનામી પુરવાર કરવા માટે તારી પાસે સી સાખીતી
છે !”

“જુઓ ! તમે મને દરાવી શકો તેમ નથી. મેં તમારું છુપું કેલીબવન જોયું છે અને લોડ ફોરેમલ સાથે તમને રસની રમ હડાવતાં પણ જોયાં છે.” રાવે બેઠ ફોડયો.

“જુડું—મડું જુડું.”

“જુડું નહિ તદ્દન જામું. આ તમારા કેલીબવનની ખારીના પરદાનું કપડું છે કે નહિ?” કહી રાવે એક કપડાને કટકો બતાવ્યો.

“સત્યાનાથ !” માર્ક્સેનેસ મજરાઈ ગઈ: “બહેન ! પ્રભુને ખાતર મારી બદનામી ના કરતી.”

“મારી એવી ઇચ્છાજ નથી. તમારી બદનામી કરવાથી મને કંઈ લાભ નથી. પણ જુઓ ! હું પાછી આવી ને તમને બહાર કાઢું ત્યાં સુધી સુપાયુપ અહિંજ બેસી રહેજો.”

“એમ ક્યાં વિના બીજો છુટકોજ નથી.” માર્ક્સેનેસ રાવ આગળ લાચાર થઈ.

કપડ વેષ ખારી રાવ બીજા ઝોરડામાં ગયો ત્યાં જઈ તેણે ગજવામાંથી એક શીશી કાઢી તેમાંથી કોઈ દવા પોતાના શરીર પર ભગાડી સાબુથી આખું શરીર ધોઈ નાખ્યું. તરતજ તેનો ઠાળો રંગ હડી ગયો અને તે સ્વર્ગની અપસંગ જેવી ગોરી થઈ ગઈ. તે પછી આંધનામાં તેણે પોતાનું રૂપ જોયું અને લગ્નના વસ્ત્રો પહેરી વીજળીક વેગે લગ્ન ક્રિયા વાળા ઝોરડામાં જઈ પહોંચી.

ઝોરડામાં અંધકાર છવાયો હતો પોતાની માથુકને આવેલી જાણી લોડ ફોરેમલ તેનો હાથ પકડી પ્રેમાળ સ્વરે બોલ્યો: હવે તું સદાને માટે મારો થશે ને?”

“હા. હાહા ગેશીલ !”

આ જવાબ રાવે એવી રીતે આપ્યો કે કે તે પેલી બેઠી સ્ત્રી નથી એવી ફોરેમલને ખબર પણ ન પડી.

“મીસીશ બ્રેસને કન્યાદાન આપવા માટે જબદી બોલાવે.”
ફોરેમલે પાદરીને કહ્યું.

પાદરી બ્રેસને બોલાવવા બહાર જાય તે વખતે જો ફોરેમલે તેને વળગી પડશે તો સંબનું કાવતરું પકડાઈ જશે એવો તેને ભય લાગ્યો. કંમકે પેલી બેઠી સ્ત્રી લાંબી અને ઇંચ પુંચ હતી જ્યારે આ કપટ વેષ ધારી સ્ત્રી (રાવ) પાતળી અને મધ્યમ કદની હતી. આથી પાદરી બહાર ગયો તેજ વખતે પોતાની કોઈ ચીજ ખીજ ઓરડામાં રહી મધ્ય છે એવું બતાવું કાઢી તે બહાર નીકળી ગઈ અને ફોરેમલે એકબે એકબે બાવી સુખના તર્ક વિતર્ક કરવા લાગ્યો. થોડી વારમાં પાદરી બ્રેસને લઈ લગ્ન લાગા ઓરડામાં દાખલ થયો અને તે પછી આ નવી બેઠી સ્ત્રી પથ્ય ત્યાં જઈ પહોંચી. ફોરેમલે તેનો હાથ પકડી તેને ટેબલ પાસે બેઠ ગયો અને ઘોર અંધારામાં પાદરી ભગ્નના મંત્રો ઉચ્ચારવા લાગ્યો.

સાહિત્યની દુનીઆમાં ખળભળાટ

ગુજરાતના બંડખોર નવલકથાકાર રા. મધુકરની
બે અદ્ભુત સ્વતંત્ર કૃતિઓ.

બેગમ કે બલા?

આ પુસ્તકમાં દેશી રજવાડાના કારસ્થાનો, બંડખોરોનાં કાવત્રાં, ઝસળ અને સુંદરી પાછળ પાયમાલ થતા આજકાલના હાકરડાઓ, બે બદામની નામનારીને બેગમ તરીકેનો દોરદમામ અને દેશી રાજ્યોનું બવિષ્ય વિગેરે અદ્ભુત પ્રસંગો રા. મધુકરે પોતાની હૃદયસ્પર્શી મોહક શૈલીમાં વર્ણવ્યા છે. ચાર ચિત્રો સાથે.

કિં. રૂ. ૨-૮ “વિલાસ”ના આલોકને રૂ. ૨.

માયાની પૂતળીઓ

યાને

એક આશકની સાત માથુકો.

રા. મધુકરની આ અદ્ભુત વારતાઓ વાંચ્યા વિના તમારો છુટકોજ નથી. પ્રેમરસથી છલગલતી સાત સમ્પૂર્ણ વારતાઓ. સચિત્ર.

કિં. ફક્ત રૂ. ૧-૪-૦.

વીલાસ ઓરીસ,

બખરગેટ સીટ, કોટ, મુંબઈ.

પ્રકરણ ૧૮૯ મું.

લગ્નમાં વિધન.

મઘ રાતથી ફેરીક દેની તખીયત યમડી હતી. તેને અસલથીજ માઠ નિદ્રા આવતી હતી. આજે પણ તે મોડે સુધી સુષ્ટ રહ્યો. તે જાગ્યો ત્યારે તેની તખીયત તેને જશ સારી લાગી; છતાં તેણે પલંગ પરજ ખાવાની માગણી કરી. એસ તેનો નાસ્તો ઉપર લખ મઘ. મ્હાનો એક ઘુન્ટો. બરતાંજ ફેરીકને ઉલટી આવી અને તેના માથામાં દરદ થવા લાગ્યું. ખાવાનું પચ્યું નથી એમ ધારીને તેણે ખાવાનું માંડી વાળ્યું. એસે તે પછી તેને મઘ રાતની વાત કરી. ગેતોઝવીડો તેને ધરકાવીને દશ હજાર પાઉંડ લખ મઘ હતી, લોડ ફોરેમલનો નોકર તેના લગ્નનો અંદોજસ્ત એસને સોંપી ગયો હતો વગેરે વાત સાંભળી ફેરીક અત્યંત વિરકત જમ ગયો એસનો ખજનો ખાલી થઈ ગયો હતો. લોડ ફોરેમલના લગ્ન કરી આપવાથી કંઈ લાખો ફીપીઆ મળી જવાના નથી. આવા વિચાર આવતાં ફેરીક દેની તખીયત વધુ યમડી અને તે પલંગ પર એચેનીથી આમથી તેમ આજો-ટવા લાખ્યો. આખો દિવસ તે બીછાનામાંજ પડી રહ્યો. સાંજ પડતાં તેનું મગજ જરા શાંત થયું અને તેને ઉંઘ આવી મઘ, તે ઉંઘી ગયો તે પછી એસ રાવની સેવામાં હાજર થઈ હતી.

ઉંઘ હડી જતાં ફેરીક જોયું કે પલંગની પાસેના ટેબલ પર ફાનસ સળગતું હતું. તેણે એસને યુમ થાડી પણ જવાગ ન મળ્યો એ ચાર વાર યુમ માર્યા પછી તેણે ઉઠવાની કોશિષ કરી પણ તેનામાં ઉભા થવાની તાકાત ન હતી. લાચાર થઈ તે પાછો પલંગ પર પડ્યો. પણ તેની મુંઝવણ વધી મઘ. માથું ફાટવા લાગ્યું. મ્હોમાં ઉકડા આવવા લાખ્યા અને તરસથી કંઈ રૂંધાવા લાગ્યો. જમ તેમ હાથ લાંબો કરી તેણે ટેબલ પરથી પાણી ગ્લાસ લીધો અને તેમાંનું પાણી પી ગયો. પાણી પીતાંજ તેનો જીવ વધારે યમડી ગયો. તેને ઉલટી થઈ અને ગુસ્સાથી તેણે ગ્લાસ ફેંકી દીધું. તેનું સરીર કમ્પવા લાગ્યું. છતાં તે પોતાની હાલત સમજી ન શક્યો. હજી તેના મળામાં યજતરા થતી હતી. તરસ અસલ જણાતી હતી પણ તે પાણી પીવાની હિંમત કરી ન શક્યો.

“હાય ! મારું શું થવા બેઠું છે ? કંઈ સમજ પડતી નથી. આખો દિવસ ખાધું નથી તેથી આમ થવું હશે. જરા ચાહ પીઉં.” આવા વિચાર કરી તેણે ફરીથી બેસને બુમો મારી પશુ કંઈ જવાળ ન મળ્યો ત્યારે તેણે જોરથી ધંટી બળવવાની દોરી ખેંચી ! પશુ અફસોસ ! દોરી તુટી ગઈ અને ધંટી ન વાગી.

“સત્યાનાશ ! શું મારે કુતરાને મોતે મરવું પડશે ?” તેની બેચેની બચંકર હદે વધી ગઈ : “મારી માંદગીનો લાભ લઈ બદમાસ બેસ બધી દોષત લઈ ભાગી ગઈ ભાગે છે ! એ ગેલોઝવીડોનીને લોડ ફોરેમલની વાત કરતી હતી તે તદ્દન જુઠી વાત હોવી જોઈએ. એ મને એમ સમજાવવા માગતી હતી કે તેને પેલી બદમાસ સ્ત્રીઓ લુટી ગઈ છે અને આજે તે લોડ ફોરેમલના કામમાં રોકાયેલી છે ! હા-હા ! એમજ ! રાંડ નાસીજ ગઈ ! કદાચ મને કંઈ ખવડાવી તો નહિ ગઈ હોય ? એમજ હોવું જોઈએ ; નહિ તો મને પાણી કે ખોરાક જોતાંજ ઉપક કેમ આવે છે ? માથામાં આગ કેમ બાળેછે ? શરીર કમ્પ્યા કેમ કરે છે ? એ સ્વતંત્રની બચ્ચી જરૂર મને હોર આપી ગઈ—

મનમાં ને મનમાં આવા તકે વિતક કરતો ફેડરીક કે પશંગ પર પડ્યો હતો.

હવે થવાનું હતું તે થયું. પશુ એજ જે હજુ ખરમાં હોય તો તેની ખબર ભેવી જોઈએ એમ ધારી ફેડરીક મહામહેનતે ઉભો થયો. તેનો ચહેરો વીકરાળ થઈ ગયો હતો. મરતી વખતે જાણે તેનામાં જોર આવ્યું હોય તેમ હાથમાં ફાનસ લઈ તે જોમ તેમ દાદર ઉતરી નીચે ગયો, બેસના બેઠકખાનામાં જતાં તેને જણાયું કે ટેબલ પર ફાનસ બળતું હતું. તેનું કપાટ મોજુદ હતું અને ટેબલ પર શરાબની પ્યાલી પડી હતી. આ જોઈ એસ નાસી ગઈ નથી એવી તેને ખાતો થઈ અને તેણે ધંટી વગાડતાં એક નોકર હાજર થયો.

“મીસીસ બેસ ક્યાં છે ?” તેણે પુછ્યું.

“હમણાંજ પેલા મકાનમાં ગયા,” નોકરે જવાબ આપ્યો.

“વાર, હમણાજ જઇને એ રાંડે મને શા માટે ઘેર આપ્યું છે તે પુછી જોઉં છું.”

આટલું કહી રોગી ફેડરીક પાગલની પેટ સેંટજેમસ સ્કવેરવાળા મકાનમાં ગયો. સૌથી મોટા દીવાનખાનામાંજ એસ હશે એમ ધારીને તે ત્યાં ગયો. હજી લગ્ન કીયાની શરૂઆત હમણાંજ થઇ હતી એવામાં હાથમાં ફાનસ સાથે ફેડરીક તે અંધારા ઓરડાના ઢંખર પર જઇ ઉભો. તેને જોતાંજ મહારાટ બ્યાપી ગયો. કન્યાએ બયથી ચીસ પાડી લોડ ફ્લોરેમલ ગુરસાથી લાલપીળો થઇ ગયો. પાદરીનું મ્હો સીવાઇ મયું અને એસ બાવરી થઇ જડપુતળી જેવી ઉભી રહી. ફાનસના પ્રકાસમાં ફ્લોરેમલ કન્યાનું ચરીર જોઇ સગળ શક્યો કે આ આ તેની બેદી માથુક નથી. તરત જો તેણે તેના મ્હો પરનો ખુરખો ખેંચી કાઢ્યો અને કેરોલાઇન વોલ્ટર્સ જાહેર થઇ મઇ.

કેરોલાઇન વોલ્ટર્સને જોતાંજ એસ બેબાન થઇ જમીન પર ઘૂટી પડી. પાદરી રખેને આવી હુમ્મ્યાઇમાં આમ બેવા માટે ફ્લોરેમલ તેને સજ્જ કરાવે એમ ધારી બહાર નીકળી ગયો. ફેડરીક દ્રે દિવાનખાનાની વચમાં ફાનસ બંધ ઉભો હતો અને ફ્લોરેમલ આભો થઇ કેરોલાઇન અને મીસીસ એસ તરફ જોઇ રહ્યો હતો.

“હવે હું આ તરફતો અર્થ સમજ્યો.” કેરોલાઇનનો હાથ પકડી ફ્લોરેમલ બોલ્યો: “હું હજી સુધી આ કાવત્રાનો અર્થ ન સમજ્યો તેટલી મારી મુર્ખાઇ ? કેરોલાઇન ! દગાબાજીથી મારી પત્ની થવા માટેજ તું કાળો રંગ લમાવી ફરતી હતી કે ? પેલી બેદી આ પણ તારા પક્ષનીજ કોઇ બાબ લાગે છે ! ખેલ, તું શું કરવા માગે છે ? તારે બંધી વાત મને કહેવી પડશે. તેંજ મારા હસ્તાવેજને ચોરાવ્યા હતા.”

“માનો લોકે તમારા હસ્તાવેજને મેં ચોરાવ્યા હતા; પણ તમે મારી જે અમુલ્ય વસ્તુ ચોરી હતી તેની આગળ એ કાગળની શી કિંમત છે ?” કેરોલાઇને હિમ્મતથી જવાબ આપ્યો.

“હું ! મેં તારી કઇ અમુલ્ય વસ્તુની ચોરી કરી ?”

“બબર નથી ? તમેજ મારું શિયળ લુંટીને મારી જીંદગીની ખાશમાલી કરી હતીને ? તમને જે પ્રાણથી વધારે ચાહતી હતી તેને

તમે રસ્તે રખડતી બીઆરણી નપાવટ બનાવી મેલી હતી; પણ યાદ રાખજો ! હું એ દમાબાજનો અદ્દો લીધા વિના તમને છોડવાની નથી.”

આટલું કહી કેરોલાઇન વીજળી વેગે ઝોરડાની બહાર નીકળી ગઇ અને ફ્લોરેમલ તેને પકડે તે પહેલાં તે તેણે ઝોરડાનાં બારણાં બહારથી બંધ કરી દીધાં. ફ્લોરેમલ હવે ગભરાયો. કેરોલાઇન શું કરવા માગે છે તે તે સમજી શક્યો નહિ. એસ હવે શુદ્ધીમાં આવતી હતી અને ફેડરીક ફાનસ લઇનેજ ઉભો હતો. અમાનક ફેડરીક દેએ ફાનસ ફેંકી દીધું અને તે કુતરાની પેઠે ભુંકવા લાગ્યો. ઝોરડામાં ફરીથી અધકાર વ્યાપી ગયો.

બીજી બાજુ છદ્ધ વેપી રાવ યાને કેરોલાઇન વોલ્ટર્સ પેલા બેદી રમણીને ઝોરડામાં કેદ કરી હતી ત્યાં ગઇ અને બારણાં ખોલી બોલી: “તમે જાહેર થવા ન માગતાં હો તો નાસો—જલદી નાસો—”

“કેમ ? કેમ ? શું થયું ? શું મારા પર કંઈ આક્રમ છે ? તમે મારો બેદ ફાડી દીધો ?” માર્સ્યોનેજના ગભરાટનો પાર ન રહેવાથી તેણે અનેક સવાબો સામઠા પ્રશ્નો નાખ્યા.

“નહિ. નહિ. મારો સ્વાર્થ ન સધાયો. થોડીજ વારમાં હું લેડી ફ્લોરેમલ ચમ્ર જાત; પણ અફસોસ ! એ વાત કરવાનો હમણું વખત નથી જો તમે છુપાં રહેવા માગતાં હો તો જલદી નાસી જાઓ.”

માર્સ્યોનેસ તરતજ ત્યાંથી નાશી છુટી. તે લગ્નનાં વસ્ત્રો પણ ત્યાંજ મેલી ગઇ. તે પછી કેરોલાઇન પોતાના વસ્ત્રોવાળા ઝોરડામાં ગઇ. ત્યાં જઇ તેણે ફરીથી “રાવ” ના વસ્ત્રો પહેરી લીધાં. પણ જો દવાથી તે પોતાનો ગેરો રંગ બદલી કાળો ચમ્ર જતી હતી તે દવા લગાવવાનું તે ભૂલી ગઇ.

અગીઆરમો ભાગ સંપૂર્ણ.

તમે જીવાન છો ?

તમારો સંસાર સુખી છે !

તમને વશીકરણ વિધાનો શોખ છે ?

વાંઝીઆમ્હેણું ટાળવાની હાંસ છે ?

જીજ્ઞાસુ જીજ્ઞાસ્વભાવની ભીંઓને કેમ પીછાનવી તે
જાણવા માગો છો ?

પ્રેમનાટક સફળ થશે કે નહિ તેની પાકી માહિતી
જોઈએ છે ?

આવા અને એવા અનેક સ્ત્રી પુરુષને લગતા લેહ-
ભરમોની સાચી અને સતવાર માહિતી જોઈતી હોય તો
યુરોપ, અમેરીકા અને ભારતવર્ષના પ્રખ્યાત ડોક્ટરો
અને વધારા પુસ્તકોપરથી તયાર કરેલું

વિલાયતી કોકશાસ્ત્ર—વાંચો.

દરેક ભાગમાં સમ્પૂર્ણ રતિશાસ્ત્ર શમાવી દેવામાં
આવ્યું છે. ચાર ચાર ચિત્રો સાથે

દરેક ભાગની કિં. રૂ. ૧-૯

બે ભાગની કિં. રૂ. ૩-૦ વી. પી. પોસ્ટેજ ચાર આના વધુ.

વીલાસ ઓશીસ,

બજારગેટ સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.

રસીકી ત્રણ ખાસ વારતાઓ.

મસ્તીખોર માશુક.

કીમત ચાર આના. શુંગાર તથા હાસ્યરસથી ભરપૂર.

બહારમાનવજાઓએ પાંચ આનાની ટીકાટો મોકલવી.

વિલાસ ઓશીસ, બજારગેટ સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.

હયો ! આ નવોજ ધડોકો.

લંડન રાજ-રહસ્યની અદ્ભુત સીરીઝના શોખીનો

ખુશ વખામણાં.

આજ બેઠકરમભરી વારતાના મશહુર લેખક મી૦ રેનોલ્ડસન
રસીલી કલમથી લખાયલી

રોઝા લામ્પર્ટ

અથવા

પાદરીની પુત્રી

આ અદ્ભુત વારતા ફક્ત ચાર ભાગમાં પુરી થશે.
પહેલો ભાગ તૈયાર છે અને બીજા ત્રણ ભાગો થોડાજ
સમયમાં બહાર પડી જશે.

ગરીબ પાદરીની પુત્રીની ગરીબીનો લાભ લઈ એક અમી
બ્રષ્ટ કરે છે-પછી પાર્લામેન્ટના સભ્યની તે રખાત થાય છે-ગોર
વિલાયતમાં અમીર ઉમરાવો કેવાં કેવાં રાક્ષસી કામો કરે છે તેની
પોલ ખોલવામાં રેનોલ્ડસનની જોડીજ નથી-આ વારતામાં એ
ગરીબ છોકર. એક વાર બ્રષ્ટ થયા પછી દશ બાર ઉમરાવોને
નચાવે છે અને અંતે બાકાઈ વેશ્યા થઈ મરે છે. અમીરજોડી
ઓના છુપા પ્રેમના ઘોટાળા, જઈક અમીરોની શયતાની કામ
વાસના, બદમાસોના પીશાચી કર્મો, પ્રેમ અને હવસના અદ્ભુત
ક્રીડા-ફક્ત એકજ ભાગ વાંચી ખાતરી કરી લો.

દરેક ભાગની કિંમત રૂ. -૮.

ચાર ભાગની સીરીઝના સામટા રૂ. ૪૧.

લંડન રાજ-રહસ્ય અથવા

મીસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન

ચાર ભાગની સમ્પૂર્ણ સીરીઝ રૂ. ૮.

વિલાસ ઓફીસ, બમરગેટ, કોલ, મુંબઈ.

